

Uwana wa Mungu
kupitia Hadithi Za Biblia

Mkusanyiko wa Hadithi za Biblia na
Masomo ya Kuhimiza Kuishi kwa
Kuzingatia Injili

20 October, 2025

Jedwali la Yaliyomo

Malengo na Dhana za Msingi za Injili.....	6
1. Mfano wa Wana Wawili Waliopotea, Sehemu ya Kwanza.....	11
<u>Kuwa Mtoto wa Baba -</u> Utambulisho - Kuasili dhidi ya Dhambi na Kujitawala	
2. Mfano wa Wana Wawili Waliopotea, Sehemu ya Pili.....	17
<u>Kuwa Mtoto wa Baba -</u> Utambulisho - Kuasili / Urafiki wa karibu na Baba / Haki ya Kujitegemea / Matumizi ya Sheria	
3. Daudi na Mefiboshethi.....	22
<u>Kuwa Mtoto wa Baba -</u> Utambulisho - Kuasili/Urafiki wa karibu na Baba	
4. Mariamu na Martha.....	27
<u>Kuwa Mtoto wa Baba -</u> Ukaribu na Baba/Kujihesabia Haki	
5. Mwanamke na Nyoka.....	30
<u>Kujaribu Kuishi Bila Baba -</u> Shida ambayo Injili inashughulikia - Asili ya Dhambi - Kutokuamini / Kujificha - Haki ya Kubinafsisha	
6. Tajiri Mpumbavu / Kanisa la Tajiri Mpumbavu.....	34
<u>Kujaribu Kuishi Bila Baba -</u> Shida ambayo Injili inashughulikia - Asili ya Dhambi - Kutokuamini / Kujificha - Haki ya Kubinafsisha	
7. Wito na Imani ya Abramuu.....	39
<u>Kuwa Mtoto wa Baba -</u> Kuhesabiwa Haki kwa Imani/Asili ya Imani	
8. Nikodemo / Nyoka ya Shaba.....	46
<u>Kuwa Mtoto wa Baba -</u> Kuhesabiwa Haki kwa Imani, Kupokea Haki / Asili ya Imani	
9. Mfano wa Mfarisayo na Mtoza Ushuru	52
<u>Kuwa Mtoto wa Baba -</u> Kuhesabiwa Haki, Kujihesabia Haki / Unyenyekevu, Matumizi ya Sheria, Toba	
10. Mtawala Kijana Tajiri.....	56
<u>Kuishi katika Nyumba ya Baba -</u> Matumizi ya Sheria / Kujihesabia Haki, Kuhesabiwa Haki	
11. Yesu na Mafarisayo: Mabishano ya Sabato.....	61
<u>Kuishi katika Nyumba ya Baba -</u> Matumizi ya Sheria/Kujihesabia Haki	

- 12. Mwito wa Isaya..... 70**
Kuwa kama Baba -
 Utakatifu wa Mungu - Dhambi ya Mwanadamu / Matumizi ya Sheria
- 13. Daudi na Bathsheba, pamoja na Zaburi 51.....**
Kurudi kwa Baba -
 Toba - Mtindo wa Maisha / Dhambi
- 14. Sauli na Waamaleki.....**
Kurudi kwa Baba -
 Toba - Uongo / Dhambi / Utii - Asili
- 15. Kukanusha kwa Peter .....**
Kurudi kwa Baba -
 Toba - Mtindo wa Maisha / Dhambi ya Moyo
- 16. Shadraka, Meshaki, na Abednego na ile Tanuu ya Moto.....**
Kuwageukia Mababa wa Uongo -
 Ibada ya sanamu
- 17. Yakobo na Lea .....**
Kuwageukia Mababa wa Uongo -
 Ibada ya sanamu
- 18. Naamani na Bartimayo.....**
Kuwa kama Baba -
 Utakaso kwa Toba na Imani
- 19. Petro Alikemewa na Paulo - Wagalatia 2:11-14, 20 .....**
Kuishi Nje ya Injili ya Baba -
 Sambamba na Ukweli wa Injili
- 20. Mfano wa Mtumishi Asiyesamehe .....**
Kuishi Nje ya Injili ya Baba -
 Msamaha
- 21. Yosefu.....**
Kuishi Nje ya Injili ya Baba -
 Msamaha
- 22. Hasira ya Yona na Huruma ya Mungu / Yesu na Mwanamke mwenye Dhambi .....**
Kuishi Nje ya Injili ya Baba -
 Imani Ikijieleza Yenyewe Katika Upendo / Utakaso kwa Imani
- 23. Yesu Anaosha Miguu ya Wanafunzi Wake.....**
Kuishi Nje ya Injili ya Baba -
 Imani Kujieleza Yenyewe kwa Upendo / Unyenyekevu / Uongozi wa Mtumishi
- 24. Rehoboamu na Ufalme Uliogawanyika.....**
Kuishi Nje ya Injili ya Baba -
 Utatuzi wa Migogoro
- 25. Paulo, Filemoni, na Onesimo .....**
Kuishi Nje ya Injili ya Baba -

26. Yesu Anawafundisha Wanafunzi Wake Jinsi ya Kuomba.....
Kupata Nguvu ya Kuishi kama Mtoto wa Baba -
Roho Mtakatifu

27. Yesu Anafundisha katika Sinagogi kutoka kwa Isaya .....
Kwenda Ambapo Baba Anaenda -
Ufalme - Kusudi la Mfalme - Kusudi Letu

28. Mfano wa Wafanya kazi katika Shamba la Mizabibu .....
Kwenda Ambapo Baba Anaenda -
Ufalme - Sio kile ulimwengu unatarajia

29. Mfano wa Mina Kumi .....
Kwenda Ambapo Baba Anaenda -
Ufalme - Kumtumikia Mfalme kwa Imani, Uwakili

30. Mfano wa Mbegu ya Mustard.....
Kwenda Ambapo Baba Anaenda -
Ufalme - jinsi inakua

Nyongeza: Jinsi ya Kusoma Hadithi.....

Malengo

- **Lengo la Uwana**

- Kwa wanafunzi kupata uzoefu wa upya wa kiroho kupitia kujihusisha na mada kuu za Uwana ambazo hutoa ufahamu wa kina wa maana ya injili, umuhimu wa toba, na maana ya kubadilishwa na neema ya Mungu.

- **Malengo ya Mtaala huu**

- Kuwasilisha ukweli unaopatikana katika Uwana katika umbizo linaloweza kufikiwa zaidi na wanafunzi wa msingi wa mdomo ili kuwasaidia kuelewa, kuishi, na kwa shauku kuzaliana katika jumuiya zao mada kuu za neema ya kibiblia.
- Mtaala huu utatoa idadi ya hadithi za Biblia ambazo zinaweza kutumika kuisitiza mada moja au zaidi muhimu za Uwana. Kila hadithi inaambatana na seti ya maswali na majibu yanayowezekana ili kuwezesha majadiliano na wanafunzi wa mdomo baada ya kufundishwa hadithi ya Biblia. Katika kila somo, hadithi ya Biblia ni kitovu cha somo, fulcrum ya kukumbukwa ambayo kila somo litazunguka.

Dhana Muhimu za Injili Msingi kwa Uwana

I. Ameumbwa kwa Mfano wa Mungu

Wanadamu wote wameumbwa kwa mfano wa Mungu na wanaendelea kubeba sura hiyo licha ya kuharibiwa kwake na dhambi. Hiyo ina maana kwamba wanaume na wanawake wote kutoka kila taifa, kutoka katika kila tabaka la kiuchumi, na kutoka kila kituo cha maisha wana utu na thamani.

II. Dhambi

Wewe ni mhitaji zaidi kuliko unavyofikiri. Dhambi ni zaidi ya tabia ya usoni. Dhambi imekita mizizi ndani ya moyo na inajumuisha mitazamo yetu, tamaa, na motisha pamoja na matendo yetu.

Tunapoishi kama mayatima wa kiroho, tunaweza kugeukia njia mbili: uadilifu na/au kuabudu sanamu. Katika uadilifu, tunaishi ili kujihesabia haki kupitia tabia "nzuri" au utendaji, ambao hautoshi kila wakati. Mwenye maadili hutafuta kuwa mwokozi wake mwenyewe.

Ibada ya sanamu ni kutafuta kujiridhisha sisi wenyewe kwa kupata uzima na thamani katika kitu kingine isipokuwa Yesu. Sanamu hizo zinaweza kuwa vitu "nzuri" juu juu, lakini ni mbaya wakati zinachukua nafasi ya Yesu kama uradhi wetu wa mwisho. Uadilifu na ibada ya sanamu zote mbili hupata mizizi katika nafsi. Mwelekeo wa ubinafsi wa asili yetu ulioanguka ndio tunarejelea kama "mwili." Zaidi ya hayo, mzizi huu wa ubinafsi wa dhambi daima una madhara ya jamii, kama inavyoonekana katika mahusiano yaliyovunjika, migawanyiko, unyanyasaji, umaskini, nk.

Mwili utakuwa nasi daima. Haiwezi kufugwa wala kuboreshwa. Ni lazima kufa. Katika maisha haya yote, mwili utafanya vita na roho zetu. Ingawa mwili una nguvu kupita uwezo wetu wa kudhibiti, hatulazimiki kutii matakwa ya mwili. Kuamini injili hutupatia uwezo wa Roho wa kukataa mwili na kutembea katika upendo.

Kwa hiyo, ili injili iwe ya mabadiliko katika ngazi ya mtu binafsi na ya jumuiya, asili ya ndani ya dhambi lazima ifichuliwe.

III. Kuhesabiwa haki

Kazi ambayo Yesu anatumfanyia msalabani ni msamaha wa dhambi na kuhesabiwa haki yake. Dhambi zetu zote zimeondolewa, na wonyesho kamili wa hasira ya haki ya Baba inatoshelezwa inapomiminwa juu ya Yesu katika kifo chake. Yesu analipa deni letu kikamilifu.

Zaidi ya msamaha, tunapewa haki, si ambayo tunaichuma sisi wenyewe, bali ile ambayo Yesu alipata kupitia maisha yake makamilifu na kisha kutupa. Msamaha na haki zote mbili hupokelewa kwa imani pekee na si kwa kazi yoyote tunayoweza kufanya. Kwa kuwa sasa tuna uadilifu wa kweli, tunaweza kufurahia wonyesho kamili wa furaha ya Baba yetu, kama vile angeonyesha kupendezwa kwake na Yesu.

IV. Utambulisho wetu katika Kristo

Utambulisho wetu kama wana na binti unategemea tu kazi ya Yesu na muungano wetu naye, si kwa jambo lolote tunalofanya au kutimiza, au kushindwa kufanya au kutimiza. Uhakikisho wetu unaimarishwa kupitia sisi kuunganishwa na Yesu katika kifo na ufufuo wake, na baadaye kupitishwa kuwa wana na binti za Mungu. Kwa hiyo, tunaweza kuwa huru kutokana na hatia na hukumu, na tunaweza kuwa na tumaini hakika la upendo wake, utunzaji wake, na utimizo wa ahadi zake zote alizowapa watoto wake wapendwa.

Ingawa sisi ni viumbe vipya, sisi bado ni wenye dhambi, tunaishi katika uharibifu wa Anguko. Sisi ni, kama Martin Luther alivyoona, “Wenye haki, na bado wenye dhambi.” Maendeleo katika maisha ya Kikristo yanaonyesha kuongezeka kwa utambulisho wa "mimi mpya" - mwenye haki, aliyewezeshwa na Roho, na kukua zaidi katika kufanana na Yesu - na kidogo na "mimi mzee" - mwenye dhambi asiye na uwezo asiyeuweza kufanya mema yoyote.

V. Asili ya Imani

Imani ni kukubali, kupokea, na kupumzika katika utajiri wa injili. Imani haina maana kwa kuwa “inapokea na kutulia” juu ya kazi ya Yesu pekee kwa ajili ya wokovu na kwa ajili ya kutimiza ahadi zote ambazo injili inatupa. Ingawa ni ya kupita kiasi kwa maana ya kwamba ni imani inayopokea, haifanyi kazi. Imani hufuata vipawa na baraka hizi kwa bidii, ikiendelea kumkimbilia na kumshika Yesu kwa ajili ya baraka zake.

Ingawa imani ina kazi kwa sehemu, imani si kazi. Kwa kweli, ni zawadi ya neema ya Roho. Pia si ubora wa imani yetu unaotupa tumaini. Imani yetu ni dhaifu na haitoshi ndani yenyewe. Badala yake, tumaini letu liko katika lengo la imani yetu, Yesu, ambaye hashindwi kamwe na anatushikilia milele.

VI. Toba

Toba ni mtindo wa maisha wa kawaida wa mwamini, sio tu mwanzo wa maisha ya Kikristo. Sio tu badiliko la tabia ya nje, wala si huzuni tu juu ya dhambi. Kwanza, huanza na kuvunjika kwa dhambi ambayo hutolewa na Roho Mtakatifu, ambapo tunakabiliana kwa uwazi zaidi na kina cha dhambi ndani ya mioyo yetu na kutokuwa na uwezo wetu wa kuishinda. Katika kuvunjika kwetu, tunageuka kutoka kwa dhambi hadi kwa Yesu. Ni kugeuka kwa uhusiano kutoka kwa sanamu zetu na maadili, kutoka kwa utoshelevu wetu na kujishughulisha, hadi kuwa tegemezi kwa Yesu pekee. Msalabani, kwa sababu ya kazi ambayo Kristo ametufanyia kupitia maisha na kifo chake, tuna uhuru wa kukabiliana na tatizo letu la kweli la dhambi na kumrudia Yesu. Kwa vile toba ni kugeuka kutoka kwa ubinafsi na kumgeukia Yesu, furaha ni tunda kuu tunapopata urafiki uliorudishwa naye.

Toba lazima pia iwe na athari ya usawa, ya kijamii. Tunapoamini katika kazi ya Yesu kwa ajili yetu na katika nguvu za Roho, tunasonga kwa uaminifu zaidi na kwa uwazi kuelekea wengine.

Tunakiri kwa hiari na kuchukua jukumu la dhambi zetu, na kupumzika na kupata uzoefu wa upendo na neema ya Baba.

VII. Utakaso

Utakaso ni kukua au maendeleo katika kuishi si kufuatana na mwili bali kwa kubadilishwa zaidi na nguvu za Roho Mtakatifu hadi kufanana na Kristo. Katika maisha haya hatutakamilika kamwe, lakini tutafanya maendeleo katika kufanana zaidi na Yesu.

Tunashiriki katika utakaso wetu kwa njia ya imani (yaani, kuendelea kuamini injili) na toba, ambayo hutuongoza kubadilishwa na Roho. Kwa kutumainia zaidi Roho na kidogo ndani yetu, tunawezeshwa zaidi na zaidi kuupinga mwili, na hivyo kuufanya usiwe na nguvu zaidi. Ushahidi wa msingi wa kukua utakatifu katika maisha ya mtu ni upendo.

VIII. Utiifu

Maendeleo katika maisha ya Kikristo yanahitajika, kuamriwa, kuahidiwa, kuhakikishiwa, na matokeo ya lazima na yasiyoepukika ya imani iokoayo, ya neema itendayo kazi ndani yetu. Maendeleo haya yanaweza kuwa madogo na yasiyolingana, lakini ikiwa hakuna maendeleo yanayoonekana, basi uwepo wa imani lazima utiliwe shaka. Maendeleo haya si mageuzi ya kimaadili tu, bali ni mabadiliko ya kina ya kiroho kutoka kujilenga binafsi hadi kuwa watu wengine, wenye umakini wa nje.

Wito wetu wa utii haupingani na uhuru tulionao kupitia injili. Uhuru wetu haupaswi kutumika kwa ajili ya kuuridhisha mwili wetu, bali ni uhuru wa kuonyesha imani yetu kwa kuwapenda wengine. Tuko huru kupenda, sio huru kutokana na utii.

Asili ya utiifu wa kweli sio tu kutimiza wajibu, ingawa wajibu una nafasi yake. Utii wa kweli ni wonyesho wa shangwe wa upendo kwa Baba na kwa wengine kwa kuitikia upendo mkuu ambao tumeonyeshwa. Tumeitwa kutii hata wakati hisia hazipo, lakini utimilifu tu wa wajibu huo wa nje hauwezi kufasiriwa kama utii kamili.

IX. Upendo

Utiifu wote wa kweli ni wa kimahusiano. Kwa maneno mengine, utakatifu una matokeo ya nje. Kama Yesu alivyosema katika Mathayo 22:37-40, sheria yote inatimizwa katika amri mbili, mpende Mungu kwa moyo wako wote na mpende jirani yako kama nafsi yako. Hakuna utimilifu wa kweli wa sheria nje ya muktadha wa mahusiano. Kwa hiyo, utakatifu wa kweli hauwezi tu kufafanuliwa kwa utendaji wetu wa nje au kufuata seti ya kanuni. Badala yake, ni imani inayoonyeshwa kupitia upendo.

Kwa hiyo, imani daima itatuongoza kwenye upendo na kujihusisha zaidi katika jumuiya na wengine. Imani inapofanya kazi, kila mara tunafukuzwa nje yetu na katika maisha ya wengine. Haki yetu katika Yesu hutuweka huru kushindwa, na kwa hiyo kuchukua hatari katika kuelekea na kuwapenda wengine. Imani haituachi kama tulivyokuwa hapo awali. Daima hutupeleka nje. Ikiwa upendo hauonekani, basi imani haipo.

Injili lazima iingie ndani ya moyo wa mtu kabla ya kutiririka kutoka kwao. Upendo kwa wengine hutiririka kutoka kwa moyo wa imani kadiri tunavyopitia upendo wa Mungu kwetu na kutulia katika utambulisho wetu katika Kristo. Hatuwezi kupenda mpaka tujue tunapendwa. Upendo ni kitu ambacho Roho huzalisha ndani na kupitia kwetu.

X. Wajibu wa Roho Mtakatifu

Nguvu katika maisha ya Kikristo hutolewa na Roho Mtakatifu. Tunaishi kwa kumtegemea Roho, naye hutupatia rasilimali zote tutakazohitaji ili kuishi maisha ambayo Mungu anaituitia. Tunapata nguvu za Roho tunapojigeuza, kwa imani, kutoka kwetu na kutosheka kwetu kuelekea kwa Yesu na Roho wake kwa utegemezi. Kupitia imani yetu tunawezeshwa kuamini na kupenda kama tunavyopendwa, tukizaa tunda la Roho katika maisha yetu.

XI. Ukaribu na Baba

Kwa sababu sisi ni wenye haki kamili kupitia kazi ya Yesu, sasa tunamiliki na tunaweza kufurahia furaha kamili ya Baba. Kwa sababu tunapendezwa naye, tunaweza kufurahia urafiki wa karibu pamoja na Baba tukiwa mwana au binti mpendwa. Tunaweza kumkaribia bila woga au aibu kwa sababu ametukaribia kupitia msalaba wa Kristo. Ukaribu huu unafuatiliwa kwa upande wetu kupitia maombi, kusoma na kusikia mahubiri ya Maandiko, sakramenti, ibada, na jumuiya ya waumini wengine. Nidhamu hizi, au njia za neema, huwa zaidi ya wajibu tu. Ni njia za kujua kwa undani zaidi upendo mkuu wa Baba.

XII. Msamaha

Msamaha kutoka kwa dhambi zetu zote, uliopatikana kupitia kifo cha Yesu msalabani, sasa unakuwa msingi wa uwezo wetu wa kusamehe wengine. Kwa sababu tumesamehewa deni kubwa la dhambi, tumeitwa sasa kuwasamehe wengine ambao wana deni kwetu. Kukosa kusamehe kunaonyesha kutokuamini kwetu wenyewe kwa kuwa hatukubali msamaha wa Mungu kwa sisi wenyewe na tunasisitiza kuishi kwa msingi wa haki badala ya rehema. Msamaha si sawa na upatanisho. Msamaha ndio msingi ambao upatanisho unaweza kutokea.

XIII. Matumizi ya Sheria

Sheria bado ina jukumu muhimu kwa Mkristo, ingawa ni lazima itumike ipasavyo. Sheria inajumuisha amri zote za Mungu na matakwa yetu kama yalivyotolewa katika Maandiko. Inaweza pia kuwa mfumo wa kupata kibali cha Mungu kupitia kushika "kanuni" zinazotawala maisha yetu, ambazo nyingi tunaziunda wenyewe.

Sheria haina uwezo wa kutubadilisha, wala haikutolewa ili kutufanya watu wema. Inatuwezesha kujua tabia ya Mungu Baba. Pia inatufafanulia upendo ni nini na upendo hufanya nini. Hatimaye, kwa kutuonyesha kutotosheleza kwa jitihada zetu, inatupeleka kwa Yesu kwa ajili ya rehema na msaada.

Hatuwajibiki tena "kisheria" kushika sheria kwa sababu Yesu aliiweka kwa ajili yetu kupitia maisha na kifo chake. Sasa tunawajibika kwa upendo, kufanya yale yanayompendeza Baba kupitia kuitikia upendo wake kwetu, na kuonyesha upendo huo kwa shangwe kupitia jinsi tunavyowapenda na kuwatumikia wengine sasa. Yesu sasa anaishi upendo wake kupitia sisi.

Uhalali ni zaidi ya kufanya kazi kwa ajili ya wokovu wetu kupitia matendo mema. Pia ni jaribio letu la kupata hisia ya thamani na utambulisho kwa sababu ya utendaji wetu. Haya ni matumizi mabaya ya sheria.

XIV. Ufalme wa Mungu

Wakati injili inapoeleweka ipasavyo na kukumbatiwa, matokeo ya asili yatakuwa mkazo katika Ufalme mkubwa wa Mungu. Injili inatuunganisha na Yesu na utume wake mpana zaidi, ambao ni kuleta ukombozi kwa viumbe vyote. Kwa hiyo, injili inatusukuma kuyatoa maisha yetu kwa ajili ya wale wasiojua neema ya Yesu, na kuingia katika kuvunjika kwa ulimwengu ili kurudisha nyuma madhara ya Anguko (rehema, upatanisho, elimu, n.k.)

1. Wana Wawili Wapotevu

Sehemu ya Kwanza

Luka 15:1-2,11-2

Mada Muhimu: Kufanywa na Kuishi kama Mwana wa Mungu, Upendo wa Baba, Toba
[Dhana Muhimu za Injili: Dhambi, Iliyoubwa kwa Mfano wa Mungu, Urafiki wa karibu na Baba]

HADITHI:

Siku moja watoza ushuru na wenye dhambi walikuwa wamekusanyika ili wapate kumsikiliza Yesu. Lakini Mafarisayo na walimu wa sheria wakanung'unika wakisema, "Huyu mtu anawakaribisha wenye dhambi na kula nao." Ndipo Yesu akawaambia mifano kadhaa ikiwemo huu.

"Kulikuwa na mtu mmoja aliyekuwa na wana wawili. Yule mdogo akamwambia baba yake, 'Baba, nipe urithi wangu.' Hivyo akawagawia wanawe mali yake.

"Baada ya muda mfupi, yule mdogo akakusanya vitu vyote alivyokuwa navyo, akaenda nchi ya mbali, na huko akaitapanya mali yake kwa maisha ya anasa. Baada ya kutumia kila kitu alichokuwa nacho, kukawa na njaa kali katika nchi ile yote, naye akawa hana chochote. Kwa hiyo akaenda kuajiriwa na mwenyeji mmoja wa nchi ile ambaye alimpeleka shambani kwake kulisha nguruwe. Naye akatamani kujishibisha kwa maganda waliyokula wale nguruwe, wala hakuna mtu aliyempa chochote.

"Lakini alipozingatia moyoni mwake, akasema, 'Ni watumishi wangapi walioajiriwa na baba yangu ambao wana chakula cha kuwatosha na kusaza, bali mimi hapa nakufa kwa njaa! Nitaondoka na kurudi kwa babangu na kumwambia, 'Baba, nimetenda dhambi mbele za Mungu na mbele yako. Sistahili tena kuitwa mwanao. Tafadhali nifanye tena kama mmoja wa watumishi wako.' Basi akaondoka akaenda kwa babake.

"Lakini alipokuwa bado yupo mbali, baba yake akamwona, moyo wake ukajawa na huruma. Akamkimbilia mwanawe, akamkumbatia na kumbusu. Mwana wake akamwambia babake, 'Baba, nimefanya dhambi mbele yako na mbele ya Mungu. Sistahili kuitwa mwanao tena.'

"Lakini babake akawaambia watumishi, 'Leteni upesi joho lililo bora sana na kumvika, mkamvike pete kidoleni mwake na viatu miguuni mwake. Leteni ndama aliyenona, mkamchinje ili tuwe na karamu, tule na kufurahi. Kwa maana huyu mwanangu alikuwa amekufa na sasa yu hai tena. Alikuwa amepotea na sasa amepatikana!' Nao wakaanza kufanya tafrija.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Wagalatia 4:4,5** - "Hata ulipowadia utimilifu wa wakati, Mungu alimtuma Mwanawe ambaye amezaliwa na mwanamke, amezaliwa chini ya sheria, kusudi awakomoe hao waliokuwa chini ya sheria, ili sisi tupate kupokea hali ya kuwa wana."

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- **Je, maisha ya watoto yatima walioachwa yakoje? Kwa nini ni mbaya sana kutokuwa na baba?** (Jadili na jirani yako kwa dakika chache kabla ya kusikiliza majibu kutoka kwa kundi zima. Andika majibu kwenye karatasi za chati mgeuzo ukutani ikiwezekana.)

- o *Yuko peke yake; hana usaidizi au mtu yeyote wa kumtegemea au kumjali; hana hisia ya kuhusika; hana chanzo cha riziki; anahisi kuachwa, ana mustakabali usio na uhakika; anahitaji kujitunza au kujiruzuku; ana mwelekeo wa kuomba, kukopa, kuiba badala ya kumwamini baba atampatia riziki; hana nyumbani, hana ulinzi; anaingia kwenye matatizo kwa urahisi; anajitegemea; haisikii mamlaka; hana wazazi kumwambia afanye nini; hana nguo nzuri; anadharauliwa; wengine hawataki kumgusa wala kushirikiana naye*

MPITO:

- Katika hadithi hii tunataka kuzungumzia wana wawili wa baba mmoja waliojifanya mayatima. Tunataka kufikiria jinsi sisi wenyewe, hata sisi Wakristo, tunavyotenda kama yatima, tukisahau kwamba sisi ni watoto wa Mungu.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi:**
  - o Orodhesha maneno na matendo yote ya mwana mdogo
  - o Orodhesha maneno na matendo yote ya Baba.

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu)

- **Hadhira:** Yesu alikuwa akiwaambia nani mfano huo? Kwa nini?
- **Mwana Mdogo:** Alikuwa mtu wa namna gani? Je, alikuwa akiishije kama yatima? Tunajifunza nini kutuhusu kutoka kwa mwana mdogo?
- **Baba:** Alikuwa mtu wa namna gani? Tunajifunza nini kuhusu Mungu kutoka kwa baba?
- **Toba:** Hadithi hii inatufundisha nini kuhusu kutubu maisha ya yatima?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezezana)

- **Kwa nini Yesu alitumia mifano hii? Nani alikuwa na Yesu? Ni nini alichokitazama kuhusu watu hawa?**
  - o *Watozoa ushuru walimkaribia Yesu, alikula nao. Jambo hili liliwaghadhabisha wafarisayo na walimu wa sharia. Walimshutumu Yesu kwa kutangamana na wenye dhambi. Yesu alikuwa akipinga njia yao ya kufikiri.*
- **Wahusika wakuu katika mfano huu ni akina nani?**
  - o *Baba, wana wawili, mdogo na mkubwa.*

MWANA MDOGO

- **Je, mwana mdogo alikuwaje katika sehemu tofauti za hadithi? Matendo au maneno yake gani yalituonyesha hivyo?**
  - o **Alikuwaje hadithi inapoanza?**
    - o *Mwenye kiburi, kujigamba, asiyetii, bila shukrani, wa ubinafsi, mpumbavu, mvunja amri.*

- o *Hakutaka uhusiano na baba yake, alitaka tu vitu vya baba yake, alitamani afe maishani mwake, na alitaka uhuru kamili.*
- o **Katikati ya hadithi, alipopoteza pesa zake zote, ni nini kilichotokea kama athari ya maasi yake dhidi ya babake?**
  - o *Kukosa chakula, bila matumaini, bila marafiki.*
- o **Hadithi inasema, “Lakini alipozingatia moyoni mwake.” Je, hii inamaanisha nini? Huyu alikuwaje wakati ya kuzingatia moyo? Aliona hali yake iliyokuwa bila tumaini, akaona kosa lake, akaona hawezi kujisaidia na tumaini lake liko kwa babake tu.**
- **Je, Yule mwana mdogo walihusiana vipi na babake? Alikuwa na mtazamo upi au fikra ipi dhidi ya babake?**
  - o **Hadithi inapoanza?** *Alikuwa bila heshima, hakuwa na uhusiano naye, mtoto alitaka mali yake yoye, alimtakia kifo, na alitaka uhuru.*
  - o **Alipozingatia moyoni mwake?** *Aliona makosa aliyokuwa ameyatenda. Aliona tumaini lake ni babake.*
- **Je, ni vipi watu siku hizi wanaishi kama mwana mdogo- hasa kabla yake kuzingatia moyoni? Yaani, je, ni kwa njia ipi Wakristo wanaishi kama yeye wakati mwingine?**
  - o *Wakristo pia humsahau Mungu na wanaishi kwa ajili yao pekee—juu ya Mungu na watu wengine, wakati meingine vile wanavyofuata dini zao. Wanatamani kuwa watu wa maana, kuwa na jina zuri, kuwa na masomo bora, mali nyingi, kujitegemea badala ya kumtegemea Mungu.*
  - o *Wenye wasiwasi, wasiowaaminifu, miungu ya uongo, njia za mikato- ufisadi, talikiana- kutorokea shida.*
- **Je, ni mambo yapi yule mwana mdogo aliyatenda kwa usawa?**
  - o *Alikuwa kwa fahamu wake.*
  - o *Aliona kule dhambi zake zilimpeleka, na matokea yake.*
  - o *Aliona hastahili usaidizi kutoka kwa babake au kwa mtu yeyote Yule.*
  - o *Alikubali na kukiri kuwa makosa yote yalikuwa yake.*
  - o *Alirudi kwa babake.*
  - o *Aliomba msamaha na rehema, alielewa babake ni mwenye rehema.*
- **Yule mwana alitubu, lakini je, ni kwa njia ipi kutubu kwake hakukuwa kamili?**
  - o *Alifikiri kwamba angerudi kama mtumwa, sio kama mwana. Hakuthubutu kuuliza urejesho kamili!*
  - o *Bado HAKUMJUA babake kabisa.*
  - o *Hakujua wingi wa mapenzi na rehema wa babake*
- **Fikiria tena swali letu la awali kuhusu mayatima walioachwa. Je, mwana mdogo aliishije kama YATIMA katika sehemu mbalimbali za hadithi? (Unaweza kuchagua kuwafanya wajiadili kwanza wawili wawili kabla ya kusikiliza majibu katika kundi zima.)**
  - o **Mwanzoni mwa hadithi:**
    - o *Alifanya kama kwamba babake hakumjali. Alitaka kujitegemea na kutawala maisha yake mwenyewe.*
    - o *Alijijali yeye mwenyewe tu. Alipata shida kwa urahisi*
  - o **Alipokuwa maskini:**
    - o *Alidhani hakuna mtu ambaye angemjali au kumsaidia, kwamba hakuwa na mtu wa kumtegemea. Alikuwa akiishi na nguruwe, mbali na watu, na aliyeachwa na watu*

wote. Hakuwa na uhakika wa maisha yake ya baadaye na alikuwa akijitunza mwenyewe na kuombaomba

- o Hakuwa na mahali pa kuita nyumbani, hakuna makazi, hakuna ulinzi.*
- o Alidharauliwa. Watu wasingependa kumgusa wala kushirikiana naye*

BABAKE

- **Je, katika utamaduni wako akina baba hufanya nini wakati wana wao wanaasi dhidi yao? Unaweza kutoa mifano?**
  - o **Mungu anatofautiana aje na akina baba wa ulimwengu huu?**
- **Tueleze matendo na maneno yote ya baba katika hadithi hii na vile yanahusiana na yule mwana mdogo.**
  - o *Hakumlazimisha Yule mwana kuishi naye. Alimpa sehemu ya urithi wake.*
  - o *Alimtazamia na kumsubiiri mwana wake, akimkimbilia, akamkumbatia na kumbusu, akamvisha joho/ nguo, pete, viatu, na akamchinja ndama aliyenona.*
  - o *Alifurahi kwa kuwa mwanawe aliyekuwa amekufa, sasa yu hai, alikuwa amepotea, sasa amepatikana.*
- **Je, unafikiri joho, pete, na viatu vinaashiria nini? (ni ishara ya vitu gani?)**
  - o *Joho— “vazi zuri”- utofautishaji, umaalumumu- unafunika uchafu wake. Picha ya damu na uhaki wa Yesu Kristo ukifunika dhambi zetu.*
  - o *Pete—mamlaka, kama mwana.*
  - o *Viatu—mtu huru, sio mtumwa tena.*
- **Je, tunajifunza nini kuhusu baba kwa haya yote?**
  - o *Rehema, upendo, hana wasiwasi kupoteza sifa yake, anasamehe makosa na hasara zote. Alisisimshwa na kurudi kwake.*
- **Je, ni nini baba alikuwa tayari kupoteza kwa ajili ya mwana wake?**
  - o *Sifa yake, Heshima, hadhi yake, kitu cha kujivunia.*
  - o *Mali yake, alimjali zaidi kuliko mali.*
- **Je, ni nini cha muhimu sana alichokihitaji baba kutoka kwa mwana wake?**
  - o *Ushirika wa karibu, urafiki wa karibu sana.*
  - o *Kumjua, na kujulikana naye.*
- **Je, unafikiri baba ni mfano wa nani?**
  - o *Mungu, baba yetu*
- **Je, sehemu hii ya hadithi yatufunza nini kuhusu Mungu?**
  - o *Upendo*
  - o *Msamaha. Rehema kwa wale wanaotubu*
  - o *Hagadhabishwi na wanaotubu*
  - o *Anatamania ushirika wa ndani, kumjua na kujulikana.*
  - o *Yuataka tuwe wana wake, na sio watumwa.*
- **Je, sisi kama wakristo tunamtazama Mungu kwa njia ipi, hasa tunapotenda dhambi?**
  - o *Mwenye hasira na ghadhabu, aliye tayari kuadhibu kwa ukali, kama aliye mbali na udhishwa, asiyetaka ushirika wetu. Hata asiyesamehea.*
- **Je, Mungu ataka tumtazamaje?**
  - o *Kama BABA, anayependa.*
  - o *Aliyetayari kusamehe tunapotubu na kumrudia*
  - o *Yuko tayari kujitoa mhangana, sifa na heshima yake kutupokea tena.*

- o *Yu ataka tumjue na tumfahama vyema.*
- o *Yuatamani urejesho na ushirika.*
- **Wakati baba anakataa kusikiza ufafanuzi wa sababu na kuomba radhi wa mwana wake, anawasiliana nini?**
  - o *Anasema, “sitaruhusu uwe matumwa, uweze kunirudia kupitia kazi ya mikono yako. Nakufanya mwana wangu—kupitia neema pekee. Nataka mwana, sio mtumwa.”*
  - o *Nataka kuwa karibu nawe, ushirika wa undani.*
  - o *Anatutaka katika sherehe! Anataka kutufunika na joho la haki ya Yesu kristo.*
- **Je, twajifunza nini kuhusu kutubu kwa hii hadithi?**
  - o *Tunapaswa kuzingatia mioyoni mwetu na kumrejelea Mungu.*
  - o *Tuone dhambi zetu, tuyatubu ya kwamba ni yetu na sio ya mtu yeyote mwingine. Tufahamu kuwa tunahitaji adhabu.*
  - o *Tuamini rehema ya Mungu ndani ya Yesu Kristo.*
  - o *Tumrudie Mungu, tumwamini mwokozi aliyekufa kwa ajili yetu. Tumtumainie kutosamehe na kutosafisha na kutupa haki yake.*
  - o *Tumuulize atusaidie kubadili fikira na tabia zetu*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima)

- **Je, ni baadhi ya njia gani tunaweza kutenda kama mwana mdogo aliyepotea (yaani kama yatima wa kiroho)?**
  - o *Tunaweza jisikie kuwa Mungu anazuia kitu kizuri kwa hivyo tunahitaji kuiba sisi wenyewe.*
  - o *Tunaweza kukataa utawala wa Mungu juu ya maisha yetu. Kupuuza sheria yake kwa sababu hatuamini kwamba anatuongoza vyema.*
  - o *Tunaweza kujitoa kwa tamaa. Kuwa na wivu kwa mtu mwingine. Kulalamika juu ya maisha yetu.*
- **Soma: Wagalatia 4:4-7 - “Hata ulipowadia utimilifu wa wakati, Mungu alimtuma Mwanawe ambaye amezaliwa na mwanamke, amezaliwa chini ya sheria, kusudi awakomboa hao waliokuwa chini ya sheria, ili sisi tupate kupokea hali ya kuwa wana. Na kwa kuwa ninyi mmekuwa wana, Mungu alimtuma Roho wa Mwanawe mioyoni mwetu, aliaye, Aba, yaani, Baba. Kama ni hivyo, wewe si mtumwa tena bali u mwana; na kama u mwana, basi, u mrithi kwa Mungu.”**
  - o **Tunapomtumaini Yesu, sisi si watumwa tena au mayatima bali wana na binti za Mungu, baba mwenye fadhili na upendo. Ukweli huu unapaswa kuathiri vipi maisha yetu ya kila siku?**
    - **Je, kuamini ukweli huu kunapaswa kukusaidiaje kutubu dhambi yako na kumfuata Yeye?**
    - **Upendo wa Baba unapaswa kuathirije jinsi unavyowatazama watu wengine? Je, hii itakusaidiaje kutowahukumu watu kwa ukali?**
- **Soma Yohana 14:18 - “Sitawaacha ninyi kama yatima, nitakuja kwenu.”**
  - o **Yesu aliahidi kutuma Roho Mtakatifu kwa kila mwamini. Je, ahadi hii inakutia moyo vipi? Je, inakusaidiaje kuishi kama Mkristo leo?**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Ni matendo au mawazo gani ya hivi majuzi yako ambayo yamekuwa kama mwana mdogo aliyepotea au yatima wa kiroho?**
  - **Je, umemdharau au kumkataa vipi Baba yako nyakati fulani?**
  - **Umekimbiaje sana na mambo ya dunia hata kwa njia ndogo?**
  - **Unahitaji kutubu nini leo?**

2. Wana Wawili Wapotevu

Sehemu ya Pili - Ndugu Mkubwa

Luka 15

Mada Muhimu: Kuishi kama Yatima badala ya kama Mtoto wa Mungu;

Kujihesabia haki; Matumizi sahihi ya sheria ya Mungu

[Dhana Muhimu za Injili: Utambulisho katika Kristo, Ukaribu na Baba, Toba, Kuhesabiwa Haki, Matumizi ya Sheria]

HADITHI:

Siku moja watoza ushuru na wenye dhambi walikuwa wamekusanyika ili wapate kumsikiliza Yesu. Lakini Mafarisayo na walimu wa sheria wakanung'unika wakisema, "Huyu mtu anawakaribisha wenye dhambi na kula nao." Ndipo Yesu akawaambia mifano kadhaa ikiwemo hii.

"Kulikuwa na mtu mmoja aliyekuwa na wana wawili. Yule mdogo akamwambia baba yake, 'Baba, nipe urithi wangu.' Hivyo akawagawia wanawe mali yake.

"Baada ya muda mfupi, yule mdogo akakusanya vitu vyote alivyokuwa navyo, akaenda nchi ya mbali, na huko akaitapanya mali yake kwa maisha ya anasa. Baada ya kutumia kila kitu alichokuwa nacho, kukawa na njaa kali katika nchi ile yote, naye akawa hana chochote. Kwa hiyo akaenda kuajiriwa na mwenyeji mmoja wa nchi ile ambaye alimpeleka shambani kwake kulisha nguruwe. Naye akatamani kujishibisha kwa maganda waliyokula wale nguruwe, wala hakuna mtu aliyempa chochote.

"Lakini alipozingatia moyoni mwake, akasema, 'Ni watumishi wangapi walioajiriwa na baba yangu ambao wana chakula cha kuwatosha na kusaza, bali mimi hapa nakufa kwa njaa! Nitaondoka na kurudi kwa babangu na kumwambia, 'Baba, nimetenda dhambi mbele za Mungu na mbele yako. Sistahili tena kuitwa mwanao. Tafadhali nifanye tena kama mmoja wa watumishi wako.' Basi akaondoka akaenda kwa babake.

"Lakini alipokuwa bado yupo mbali, baba yake akamwona, moyo wake ukajawa na huruma. Akamkimbilia mwanawe, akamkumbatia na kumbusu. Mwana wake akamwambia babake, 'Baba, nimefanya dhambi mbele yako na mbele ya Mungu. Sistahili kuitwa mwanao tena.'

"Lakini babake akawaambia watumishi, 'Leteni upesi joho lililo bora sana, mkamvike pete kidoleni mwake na viatu miguuni mwake. Leteni ndama aliyenona, mkamchinje ili tuwe na karamu, tule na kufurahi. Kwa maana huyu mwanangu alikuwa amekufa na sasa yu hai tena. Alikuwa amepotea na sasa amepatikana!' Nao wakaanza kufanya tafrija.

"Wakati huo, yule mwana mkubwa alikuwa shambani. Alipokaribia nyumbani, akasikia sauti ya nyimbo na watu wakicheza. Akamwita mmoja wa watumishi na kumwuliza, "Je, kuna nini?" Akamwambia, 'Ndugu yako amekuja, naye baba yako amemchinja ndama aliyenona kwa sababu mwanawe amerudi nyumbani akiwa salama na mzima.'

Yule mwana mkubwa akakasirika, akakataa kuingia ndani. Basi baba yake akatoka nje na kumbembeleza, lakini yeye akamjibu baba yake, 'Tazama! Miaka yote hii

nimekutumikia na hata siku moja sijaacha kutii amri zako, lakini hujanipa hata mwana mbuzi ili nifurahi na rafiki zangu. Lakini huyu mwanao ambaye ametapanya mali yako kwa makahaba aliporudi nyumbani, wewe umemchinjia ndama aliyenona!’

Baba yake akamjibu, “Mwanangu! Wewe uko pamoja nami kila wakati. Na kila kitu nilicho nacho ni chako. Lakini huyo ndugu yako alikuwa amekufa na sasa yu hai tena. Alikuwa amepotea na sasa amepatikana! Ni lasima tusheherekee!” Huu ndio mwisho wa sehemu ya kwanza ya hadithi.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Wagalatia 4:4,5** - *“Hata ulipowadia utimilifu wa wakati, Mungu alimtuma Mwanawe ambaye amezaliwa na mwanamke, amezaliwa chini ya sheria, kusudi awakomboe hao waliokuwa chini ya sheria, ili sisi tupate kupokea hali ya kuwa wana.”*

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- *Je, unaweza kufikiria wakati fulani katika maisha yako ambapo umekuwa mwaminifu na mzuri na bado unahisi kutendewa isivyo haki lakini uliona mtu mwingine ambaye hakuwa mwaminifu akitendewa vizuri zaidi kuliko wewe? Hilo lilikufanya uhisije? Kwa nini ulihisi hivi? (Jadili hili na jirani yako.)*

MPITO:

Mara nyingi unaposikia hadithi hii umakini huwa kwa kaka mdogo na hitaji lake la kutubu na pengine juu ya upendo mkuu wa baba anapofanya. Lakini hatufikirii sana juu ya "mtu mzuri," kaka mkubwa. Lakini tutamfikiria ndugu huyo mkubwa sasa.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
  - Orodhesha maneno na matendo yote ya mwana mkubwa.
  - Orodhesha maneno na matendo yote ya Baba.

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu)

- **Hadhira:** Yesu alikuwa akiwaambia nani mfano huo? Kwa nini?
- **Mwana Mkubwa:** Alikuwa mtu wa namna gani? Nini kilikuwa kizuri kwake? Nini haikuwa nzuri? Je, alikuwa akiishije kama yatima? Tunajifunza nini kutuhusu kutoka kwa mwana mkubwa?
- **Baba:** Alikuwa mtu wa namna gani? Tunajifunza nini kuhusu Mungu kutoka kwa baba? Anataka nini kwetu?
- **Maombi:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Je, Yesu aliongea na nani sana?**
  - *Wafarisayo na walimu wa sheria.*
- **Wao wangukuwa nani wakati huo?**
  - *Watu wanaodharau wengine. Watu wanaokubalika na wengine katika jamii.*

- **Je, ndugu mkubwa alikuwaje?**
- **Ni nini kilionekana kizuri kumhusu ndugu mkubwa?**
  - *Mtiifu, mzuri, hajawahi kosa kumtii babake, alitulia nyumbani, mwaminifu, hakuharibu urithi wake, mwenye nidhamu, hakupatana na makahaba, hakulewa na hakuzua vurugu yeyote.*
- **Ni nini kilikuwa sikizuri kumhusu?**
  - *Kujidai mnyoofu, kuhukumu wengine, alimchukia ndugu yake, mwenye wivu, alikasirika kwa ajili ya rehema alizo onyeshwa ndugu yake, alikasirishwa, hakuwa na upendo kwa ndugu yake na babake; kufanya kazi kwake kulikwa kama kwa mtumwa au mtumishi badala ya utumishi wa furaha wa mwana, alitaka karamu/ sherehe akiwa na marafiki wake- sherehe ya kipekee bila wengine wa jamii yake.*
  - *Alimweleza ndugu yake kama, “huyu mwanao” badala ya “ndugu yangu”*
- **Elezea kwa undani uhusiano wake na babake.**
  - *Mtiifu kwa inje, lakini anajaribu kuamuru heshima, nafasi ya hadhi, na mali.*
  - *Hakuwa na moyo kama wa babake, hakumuelewa babake hata kidogo.*
  - *Bado alitaka kuongoza maisha yake, lakini badala ya kutorokea mbali alibaki nyumbani na kutii, ilihali alijaribu kupata maisha kupitia uzuri wake.*
  - *Alikuwa ndani ya nyumba lakini alikuwa amepotea humo ndani.*
  - *Hakuwa na uhusiano na ndugu na babake, “huyu mwana wako!”*
- **Je, alitumia vipi utiifu wake? Kulikuwa utumishi wa furaha kwa babake?**
  - *La, si utumishi wenye shangwe bali alitumia utii kama chombo cha kujifanya kuwa mwenye kustahili au mwadilifu, ili “astahili” kibali cha baba yake.*
  - *alitumia utii kama chombo cha kujitetea, kuhukumu wengine, kumshambulia kaka yake, kutomheshimu baba yake, kubishana, kuaibisha baba yake na kubaki nje.*
  - *Hatimaye alitumia kama silaha kupata kile alichofikiri anastahili.*
- **Mwana mkubwa alikuwa mfano wa nani?**
  - *Watu wa dini (wafarisayo, walimu wa sheria)*
  - *Waliokuwa “ndani ya nyumba, lakini wamepotelea mbali na nyumbani”*
  - *Wenye shughuli nyingi haswa katika kazi ya mungu, wanaomtii Mungu juu juu lakini hawamtambui kwa undani.*
  - *Wale wanaomshutumu Yesu kwa kuwakaribisha wenye dhambi, “kula” nao.*
- **Kwa hivyo ni nani amepotea zaidi?**
  - *Mwana yule mkubwa—kwa sababu “uzuri” wake unaficha kupotea kwake, na kile haswa anachohitaji. Hana njaa kama yule mdogo. Ameshiba, ametosheka. Ametosheka na ubinafsi wake.*
- **Mwana yule mdogo aliingia ndani, mwana mkubwa hakuingia ndani! Je, namaanisha nini nikisema hivi?**
  - *Amepotea, sio LICHA YA uzuri wake, lakini KWASABABU ya uzuri wake!*
  - *Kwasababu “alitii”—(yaani alitii ili apate mamlaka au madaraka, na astahili uzima), hawezi kuelewa moyo wa babake, hivyo ilikuwa vigumu kwake kuingia ndani.*

- o *“Wema” wetu unaweza kututenganisha na Mungu mbaya zaidi kuliko “ubaya” wetu IWAPO unaficha dhambi zetu, au kuficha jinsi tunavyojaribu kujiokoa na kujitawala wenyewe, ikiwa unatufanya tufikiri, “Ninastahili haya.”*
- **Je, ni vibaya kujaribu kuwa mzuri?**
  - *Hapana! Hatusemi kuwa ni vibaya kuwa mwema, kutenda mema, au kumtii Mungu. Bila shaka sivyo! Lakini hatupaswi tu kuwa wazuri kwa sababu mbaya.*
- o **Ni sababu gani inayofaa ya utii wa kweli?**
  - o *Msingi wa utii wetu unapaswa kuwa upendo na shukrani kwa rehema ya Mungu kwetu. Utii haupaswi kuwa tu kujaribu kupata kibali cha Mungu au cha watu wengine.*
  - o *Msukumo na nguvu ya kutii inaweza tu kutoka kwa Habari Njema ya kile ambacho Kristo ametufanyia - kuishi bila dhambi, kufa kwa ajili yetu, na kufufuka tena kwa ushindi.*
  - o *Tunajitahidi kumtii Mungu na kuishi maisha yanayostahili injili kupitia nguvu za Roho Mtakatifu kwa sababu ya yale ambayo Kristo tayari ametufanyia.*
- **Je, ni lengo au motisha gani linalofaa kwa utii wa kweli?**
  - o *Jikague kuona ni nini haswa unachokitaka?*
    - *Je, mara nyingi unataka mali ya Mungu? – kwa mfano: utajiri, heshima, sifa kuu, kufaulu maishani, mamlaka, raha, starehe, usalama?*
    - *Au, je, hasa unamtaka Mungu mwenyewe?—Mungu baba- kunjua zaidi na kujulikana kwa undani.*
  - o *Kati ya hizi ni ipi motisha yako?*
  - o *Ikiwa uhusiano na Mungu Baba yako ndiye motisha yako, uzuri na utiifu pia utafuata hiyo motisha.*
    - *Kutokana na shukurani, upendo, na kutamani kufurahisha Babako aliye mbinguni.*
- **Je, kila mwana alipaswa kutubu nini?**
  - o *Mwana mdogo—ubaya wake, kutoroka mbali na babake.*
  - o *Mwana mkubwa—aliutumia vibaya uzuri wake—kupata sifa njema na kupata maisha.*
- **Je, ni nani angepaswa kwenda kumtafuta yule mwana mdogo?**
  - o *Ndugu yake mkubwa.*
- **Je, ni nani NDUGU YETU MKUBWA WA KWELI, yule ambaye anakuja kututafuta na kuturejesha nyumbani, kuturudisha kwa Baba?**
  - o *Yesu! Ndiye ndugu yetu mkubwa ambaye anaturudisha nyumbani hata kutoa maisha yake mhanga, alienda msalabani ili aturudishe kwa karamu kuu ya Baba.*
- **Je, mbona hadithi hii inaisha kama haijakamilika? (ndugu mkubwa yuko inje, hatujui kama alikubali kuingia ndani)**
  - o *Yesu yu ataka tumsikilize, haijalishi sisi tunajiona vipi- ndugu mkubwa ama mdogo, anatuita—RUDI NYUMBANI! Kama yeyote ame toroka nyumbani kujaribu kujijua, ama mtu amejificha ndani ya nyumba- nyuma ya kutii kwetu, haijalishi tunapaswa kurudi nyumani maana tuliumbwa ili tuishi nyumbani. Kuna Ndugu Mkubwa wa ukweli. Anatuita turudi nyumbani.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Je, ni baadhi ya motisha gani mbaya ambazo sisi waumini tunazo wakati mwingine za kujaribu kumtii Mungu?**
  - *kuonekana mzuri mbele ya wengine, kuboresha au kudumisha sifa zetu*
  - *kujisikia fahari, ujasiri, na haki mbele za Mungu*
  - *kupata vyeo vya juu, fursa, mamlaka, au mali*

- **Ni mambo gani mazuri ambayo wakati mwingine tunahitaji kutubu kwa ajili yake? Kwa maneno mengine, ni baadhi ya mambo gani mema tunayofanya ambayo nyakati fulani tunafanya kwa sababu za dhambi?**
  - *kuhudhuria kanisani, mikutano ya maombi - au zaka - au kutumikia kanisani (lakini kuwadharau wengine wanaofanya kidogo); kuwa mwenye fadhili kwa wengine (lakini kutarajia kutambuliwa au kuthaminiwa), usafi wa kingono (lakini kuwadharau wale ambao wameshindwa), kujidhabihu kwa ajili ya kazi ya Mungu (na kujisikia fahari)*

- **Ni zipi baadhi ya dalili zinazoweza kuonyesha kwamba tunaishi tukiwa ndugu wazee?**
  - *Hasira - kwa Mungu, juu yako mwenyewe, kwa wengine.*
  - *Wivu - "Ninastahili, hawanistahili." Kwa mfano: "Nimeomba sana kwa ajili ya _____ na watu hao wanapata kile ninachotaka ingawa si waaminifu kama mimi!"*
  - *Hukumu ya wengine.*
  - *Anachukia sheria, lakini anadai kuipenda. Kwa maneno mengine, anatii sheria, lakini anachukia wakati haimtumikii vizuri.*
    - *Anasema, "Nimetumikia," Kwake, sheria huhisi kama "maagizo" badala ya mwongozo wenye upendo wa Mungu. Utiifu huhisi kama "utumwa" badala ya huduma ya shukrani.*
  - *Huwatenga wengine, huonyesha upendeleo*
    - *Ndugu mkubwa anataka kukutana na kikundi chake kidogo cha marafiki. Baba anakaribisha jamii nzima kusherehekea pamoja.*
    - *Ndugu mkubwa hataki "kula pamoja na wenye dhambi".*
  - *Kutosamehe.*
  - *Hachochewi kushiriki Habari Njema! (isipokuwa kama aina nyingine ya sifa).*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Je, ni "wema" gani unahitaji kutubu?**
  - **Kwa maneno mengine, ni mambo gani mazuri unayofanya? Kwa nini unazifanya? Je, mambo haya angalau wakati mwingine hufanywaje kwa ajili ya kujipenda badala ya kumpenda Baba yako?**

- **Ukimkumbuka kaka mkubwa (Mafarisayo) na sifa zake, umetendaje kama ndugu mkubwa? Una wivu? Ni kwa njia gani unaelekea kufikiri unastahili kutendewa vyema na Mungu au wengine? Mawazo yako yana makosa vipi?**

3. Daudi na Mefiboshethi

2 Samweli 4:4; 9:1-13 (Usuli: 1 Samweli 20:12-17)

Mada Muhimu: Kuasili

[Dhana Muhimu za Injili: Utambulisho katika Kristo, Ukaribu na Baba]

HADITHI:

Wakati wa Mfalme Sauli, Waisraeli walienda kupigana na Wafilisti ambao walikuwa wamepigana nao kwa miaka mingi. Wakati wa vita vikali, Mfalme Sauli na mwanawe Yonathani waliuawa wote wawili, na wanajeshi wa Israeli wakakimbia na kushindwa. Habari za Mfalme Sauli na Yonathani zilipokuja kwa familia yao, mwana wa Yonathani mwenye umri wa miaka mitano alichukuliwa na mlezi wake, nao wakakimbia kwa woga. Alipokuwa akikimbia, yule mvulana akaanguka na kuwa kilema wa miguu yote miwili. Jina lake lilikuwa Mefiboshethi.

Miaka mingi baadaye, Daudi alipokuwa mfalme juu ya Israeli na Mwenyezi-Mungu aliweka agano lake pamoja naye, Daudi akasema, "Je! [Aliuliza hivyo kwa sababu Daudi na Yonathani walikuwa marafiki wa karibu sana, na walikuwa wameahidi kufanyiana fadhili familia ya mtu mwingine kwa muda wote wawili hao wakiwa hai.] Ziba, mtumishi wa nyumba ya Sauli, alitwa kwa Daudi naye akaulizwa swali lilelile.

Siba akajibu, "Kungaliko mwana wa Yonathani, ambaye ni mlemavu wa miguu yote miwili."

Daudi akauliza, Yuko wapi? Siba alipomwambia Daudi mahali alipokuwa, Daudi akatuma watu kumwita. Mefiboshethi, mwana wa Yonathani, alipokuja na kuanguka kifudufudi mbele ya Daudi ili kumtukiza, Daudi akasema, Mefiboshethi!

Naye akajibu, "Tazama, mimi ni mtumishi wako."

Ndipo Daudi akasema, Usiogope, nitakufanyia wema kwa ajili ya Yonathani, baba yako, nami nitakurudishia nchi yote ya Sauli babu yako, nawe utakula mezani pangu sikuzote.

Mefiboshethi alishangaa na kusema, "Mimi ni nani hata upate kuona mbwa mfu kama mimi?"

Ndipo Daudi akamwambia Siba, Kila kitu kilichokuwa cha Sauli nimempa Mefiboshethi; nawe, na wana wako, na watumishi wako, mtamlimia shamba na kumpa mazao, ili mjukuu wa bwana wako apate chakula cha kula, lakini Mefiboshethi, mjukuu wa bwana wako, atakula mezani pangu sikuzote. Siba alikubali kila kitu ambacho Daudi alisema. Kwa hiyo yeye, wanawe kumi na watano, na watumishi ishirini wakawa watumishi wa Mefiboshethi.

Kwa hiyo Mefiboshethi aliishi Yerusalemu kwa sababu alikuwa akila kwenye meza ya Daudi sikuzote, kama mmoja wa wana wa mfalme. Naye alikuwa mlemavu wa miguu yake yote miwili.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **2 Samweli 9:7** “*Ndipo Daudi akasema, Usiogope, mimi nitakufanyia wema kwa ajili ya Yonathani baba yako, nami nitakurudishia nchi yote ya Sauli, nawe utakula mezani pangu sikuzote.*

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- **Ni jambo gani la fadhili zaidi ambalo mtu amewahi kukufanyia? Je, ulistabili hilo wema? Kwa nini walichagua kukupenda hivyo?**

MPITO:

Hadithi yetu ya leo ni kuhusu mtu ambaye hakustahili chochote, lakini alipewa zawadi kubwa zaidi yeye ningeweza kufikiria.

JIFUNZE HADITHI PAMOJA (KAZI YA KUSIKILIZA):

- Unapohifadhi hadithi hii kwenye kumbukumbu, zingatia maswali haya:
  - Ni nani aliyekuwa mzao pekee wa Sauli aliye hai? Nini kilikuwa kimempata?
  - Mefiboshethi alijiitaje?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu)

- **Mefiboshethi:** Alikuwa mtu wa namna gani? Matatizo yake yalikuwa nini? Je, alikuwa akiishije kama yatima? Kwa nini hakustahili kula kwenye meza ya mfalme?
- **Daudi:** Alikuwa mtu wa namna gani kuelekea Mefiboshethi? Kwa nini angeweza kukataa kumsaidia? Je, tunajifunza nini kutoka kwake katika hadithi hii kuhusu Mungu kutoka kwa baba? Anataka nini kwetu?
- **Sisi:** Je, tunafananaje na Mefiboshethi? Tunaishije kama yatima?
- **Maombi:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Tatizo la kimwili la Mefiboshethi lilikuwa nini? Hilo liliathirije maisha yake yote?**
  - *Mefiboshethi alikuwa kilema kutokana na ajali iliyotokea alipokuwa mtoto.*
  - *Ilimfanya kuwa mtu asiye na uwezo, anayetegemea wengine kila wakati, asiyeweza kufanya maamuzi peke yake, asiye na msaada, asiye na tumaini.*
- **Tatizo lingine la Mefiboshethi lilikuwa nini? Nini kilitokea kwa familia yake? Unafikiri hili lilimfanya ajisikieje? Hali ya Mefiboshethi ilikuwaje kama ile ya mayatima wengine?**
  - *Alikuwa mzao wa Sauli, ambaye alikuwa amekataliwa na Mungu kuwa mfalme.*
  - *Alikuwa yatima. Babu yake na baba yake waliuawa, naye akalazimika kuishi mafichoni iwapo mfalme mwingine angetaka kumuua.*
  - *Yaelekea aliishi kila siku maishani mwake kwa kuhofu yale ambayo yangempata mtu mwenye nguvu zaidi kuliko yeye. Hakuweza kabisa kujisaidia kutoka katika hali yake.*
  - *Mefiboshethi alinyang'anywa kila kitu maishani mwake kwa muda wa saa chache: cheo chake katika familia ya kifalme, afya yake, utoto, uhuru, mpendwa, marafiki, hata heshima yake. Alikuwa na umri wa miaka mitano tu wakati haya yote yalipotokea. Huu ulikuwa msiba wa kweli.*

- **Kwa nini Daudi anachagua kuonyesha fadhili kwa mshiriki wa nyumba ya Sauli? Sauli alimtendeaje Daudi maishani mwake? Je, hii inatufundisha nini kuhusu moyo wa Daudi?**
  - *Kwa sababu ya agano ambalo alikuwa amefanya na rafiki yake wa karibu, Yonathani. Daudi na Yonathani walikuwa wameahidiana kwamba maadamu wangeishi, wangepanyiana fadhili familia zao. Baada ya miaka hiyo yote, Daudi hakumchukia Sauli, ingawa Sauli alimchukia Daudi na alijaribu kumuua mara nyingi.*
  - *Daudi alikuwa amemsamehe Sauli kikweli na alikuwa amempenda Yonathani kikweli na alikuwa tayari kutimiza ahadi yake ingawa hakukuwa na mtu wa kumwajibisha kwa hiyo.*
  - *Fadhili zake hazikutegemea sifa ya Mefiboshethi.*
- **Je, Mefiboshethi anaelezwaje katika hadithi hii?**
  - *Mara kadhaa katika hadithi tunakumbushwa kwamba alikuwa kilema au kilema katika miguu yake. Hii inaonekana kuwa sifa bainifu ya Mefiboshethi.*
  - *Lakini Daudi anamwona hasa kuwa mwana wa Mfalme Sauli na Yonathani. Utambulisho wake wa awali kama mwana wa rafiki yake mpendwa Yonathani na mshiriki wa familia ya kifalme ni muhimu zaidi kwa Daudi kuliko uhakika wa kwamba yeye ni kilema.*
- **Unafikiri Mefiboshethi alijisikiaje alipoletwa mbele ya mfalme?**
  - *Pengine aliogopa, pengine alifikiri kwamba hatimaye amepatikana na kwamba angeadhibiwa na Daudi kwa ajili ya maovu yote ambayo Sauli alimfanyia Daudi. Mefiboshethi anaanguka kifudifudi mbele ya Daudi kwa heshima.*
- **Daudi anachagua kumtendeaje Mefiboshethi? Daudi anampa Mefiboshethi vitu vya aina gani?**
  - *“Usiogope.” Mara moja humhakikishia kwamba huu ni mkutano wa amani, sio kisasi.*
  - *Anamtambulisha na kumtendea Mefiboshethi kama mwana wa mfalme.*
  - *Humrudishia nchi iliyokuwa ya Sauli.*
  - *Ampa Siba na nyumba yake wawe watumishi wa kutunza nchi na kumletea mazao.*
  - *Anampa kiti kwenye meza ya Daudi siku zote za maisha yake (hilo lingemaanisha kwamba Mefiboshethi angeishi Yerusalemu na mfalme katika nyumba yake).*
- **Ni nani kwa kawaida anayeishi katika nyumba ya mfalme na kula kwenye meza ya mfalme? Je, hii inatuambia nini kuhusu Daudi?**
  - *Familia! Mke wa mfalme pekee, watoto, washauri na marafiki wa karibu ndio wangekula kwenye meza yake. Mefiboshethi anaalikwa mahali penye meza ambapo ni familia ya mfalme pekee ndiyo inakaribishwa. Mefiboshethi anatendewa kana kwamba yeye ni mmoja wa wana wa Daudi mwenyewe.*
  - *Daudi, mfalme wa Israeli, anafurahia kuonyesha fadhili kwa mtu huyu ambaye hastahili. Hakuna kitu Mefiboshethi anaweza kuchangia kazi ya ufalme wa Daudi; Daudi hatarajii malipo yoyote kutoka kwa Mefiboshethi kwa ajili ya fadhili anazoonyesha kwake.*
- **Je, hii inakukumbushaje jinsi Mungu anavyotutendea?**
  - *Hadithi hii ni kwa kila mtu anayetubu na kuweka imani yake kwa Yesu! Sisi ni kama Mefiboshethi: asiye na tumaini, asiye na msaada, mwenye hofu, anayejificha, asiyestahili. Lakini Mfalme, kwa wingi wa fadhili zake za milele, ametualika kula mezani pake siku zote za maisha yetu kama mmoja wa watoto wake mwenyewe.*
  - *Mefiboshethi alihama kutoka kuwa yatima hadi kuwa mwana wa mfalme, kwa sababu tu mfalme alitangaza kuwa ni kweli. Mungu hutufanyia vivyo hivyo tunapomtumaini Kristo.*

- *Hakuhitaji tena kuishi kwa hofu ya kutengwa bali katika uhuru wa kujua yeye ni sehemu ya familia ya mfalme. Mefiboshethi hakujulikana tena hasa na ulemavu wake wa kimwili; badala yake alitambulika kuwa ni mtoto wa mfalme.*
- *Huu ndio moyo wa injili! Hatuwezi kujiokoa kutoka kwa hali yetu ya kutisha. Suluhisho pekee ni kwa Mfalme kutuonyesha fadhili zisizostahiliwa na kutufanya washiriki wa familia yake. Sio kwa sababu ya chochote ambacho tumefanya.*
- **Je, nafasi ya Mefiboshethi kwenye meza ya Daudi inagharimu? Nani analipa gharama? Je, hii ni picha ya baadaye ya nini?**
  - *Daudi analipa utunzaji wa Ziba. Pia Siba na watumishi wake wanajitolea kumtumikia Mefiboshethi siku zao zote.*
  - *Inaelekeza mbele kwa Kristo: Mfalme mkuu zaidi, Mtunza Ahadi mkuu zaidi, Mtumishi mkuu zaidi, ambaye alilipa kwa maisha yake mwenyewe ili tupate kupatanishwa na Mungu na kuketi kwenye meza yake milele.*
- **Maisha ya Mefiboshethi yamebadilika kabisa. Alibadilika kutoka kuishi kama yatima na kuishi kama mtoto mpendwa. Je, maisha ya watoto yatima walioachwa yapoje? Kwa nini ni vigumu sana kutokuwa na baba?**
  - *Upweke; hakuna msaada; hakuna mtu wa kutegemea; hakuna anayejali; hakuna hisia ya mali; hakuna utoaji; hisia ya kina ya kuachwa; siku zijazo zisizo na uhakika; haja ya kujikimu; tabia ya kuomba omba, kukopa, kuiba badala ya kumwamini baba kutoa; hakuna mahali pa kuita nyumbani; hakuna makazi; hakuna ulinzi; kwa urahisi huingia kwenye shida; kujitegemea; haina haja ya kusikiliza mamlaka; hana mzazi au mamlaka ya kumwambia nini cha kufanya au jinsi ya kuishi; hakuna nguo nzuri; alitazama chini; watu hawataki kugusa au kushirikiana.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Je, ni baadhi ya njia gani ambazo tunaweza kuwa tunaishi kila siku kana kwamba sisi ni yatima wa kiroho?**
  - *Huenda akajiona hana thamani kwa sababu ya kuwa maskini, mwenye elimu duni, mwenye talanta ndogo, mrembo mdogo, asiye na maana kuliko wengine.*
  - *Huenda tukawa na wasiwasi au woga kwa sababu tunahisi upweke, hatuna uwezo, au kana kwamba hatufai.*
  - *Acheni tuhangaikie wakati wetu ujao, bila kutumaini kwamba Baba yetu atatujali.*
  - *Huenda tukahisi kwamba hakuna mtu anayetuanalia mahitaji yetu kwa hivyo tunahitaji kuiba sisi wenyewe.*
  - *Tunaweza kukataa utawala wa Mungu juu ya maisha yetu au kupuuza sheria yake kwa sababu hatuamini kwamba anatuongoza vizuri.*
  - *Tunaweza kulalamika na kunung'unika juu ya maisha yetu au kuwaonea wengine wivu.*
- **Yesu anaturalika kwa fadhili kula meza ya Baba! Kuwa pamoja Naye, kulishwa Naye. Je, ni baadhi ya njia zipi ambazo sisi (hata kama Wakristo) wakati mwingine tunashindwa kufurahia kweli karamu anayotuanalia kwenye meza yake?**
  - *Aibu, hatia, wasiwasi, hofu, kutoridhika.*
- **Waefeso 2:8,9: “Ni kwa neema mmeokolewa kwa njia ya imani; ambayo hiyo haikutokana na nafsi zenu, ni kipawa cha Mungu; wala si kwa matendo mtu awaye yote asije akajisifu.”** Wema wa Mungu kwetu ni neema safi, isiyostahiliwa kabisa. Nyakati nyingine badala ya kuhisi kwamba hatustahili kupendwa na Mungu, **tunaamini kwamba tunastahili kupata kibali cha Mungu na**

kutendewa vizuri. **Je! ni baadhi ya sababu zipi ambazo mioyo yetu inaweza kuhisi hivi? Je, hilo linatuibiaje utajiri kamili wa Injili?**

- o Kwa sababu tunahisi tumekuwa waaminifu, wakarimu, watiifu. Au kwa sababu sisi ni wenye vipaji, tajiri, elimu, maalumu, muhimu - angalau zaidi ya watu wengine!*
- o Inatufanya tusiwe na shukrani kwa Mungu na kutegemea Injili ya Yesu, tusiwe na uwezo wa kufurahia upendo wake mkuu kwetu!*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- Ni kwa njia gani wakati mwingine unahisi sawa na yatima angehisi? Je, unajionaje zaidi kwa mambo ambayo ni ya kweli juu ya uso wako kuliko vile Mfalme ametangaza kuwa kweli juu yako?
- Ni njia gani moja ambayo wakati mwingine unashindwa kusherehekea kwenye meza ya Baba? Je, unaamini kikweli kwamba Mfalme anafurahi kukuona wewe binafsi ukija mbele zake? Je, unawezaje kupitia kwa ukamilifu zaidi uhuru na furaha ambayo Yesu anakupa kwenye meza yake?
- Ni njia gani moja ambayo unajaribiwa kufikiri kwamba Mungu anakupenda kwa sababu unastahili upendo Wake? Je, hiyo inawezaje kukuibia utajiri kamili wa injili ya kweli? Unawezaje kutubu leo kwa kiburi hiki?

4. Maria na Martha

Luka 10:38-42

Mwanzo 3

Mada Muhimu: Ushirika na Bab

[Dhana Muhimu za Injili: Urafiki wa karibu na Baba, Dhambi, Utambulisho katika Kristo]

HADITHI:

Siku moja Yesu na wafuasi wake walikuwa wakisafiri, na wakafika katika kijiji kimoja ambapo mwanamke mmoja aliyeitwa Martha alimkaribisha nyumbani kwake. Martha alikuwa na dada yake aliyeitwa Maria. Maria aliketi chini miguuni mwa Yesu akisikiliza yale aliyokuwa akisema. Lakini Martha alikuwa akihangaika na maandalizi yote yaliyokuwa yafanyike. Martha kaja kwa Yesu akamuuliza, “Bwana, hujali kwamba dada yangu ameniachia kazi yote mwenyewe? Basi mwambie anisaidie!”

Lakini Bwana akamjibu, “Martha, Martha mbona unasumbuka na kuhangaika na mengi? Lakini kunahitajika kitu kimoja tu. Maria amechagua kile kilicho bora, wala hakuna atakaye mwondolea”

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Luka 10:42:** “Kunahitajika kitu kimoja tu. Maria amechagua kile kilicho bora, wala hakuna atakayemwondolea.”

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- **Mbona tunapaswa kuomba?**

MPITO

- Hadithi ya leo inatuambia kuhusu wanawake wawili waliomkaribisha Yesu nyumbani mwao, lakini walifanya hivyo kwa njia tofauti sana. Hebu tuangalie pamoja jinsi walivyokuja kwa Yesu.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
  - Mariamu alifanya maamuzi gani Yesu alipofika nyumbani kwake?
  - Martha alifanya maamuzi gani Yesu alipofika nyumbani kwake? Aliitikiaje uchaguzi wa Mariamu?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezesaji kuongoza bila kusoma kila kitu):

- **Martha:** Alikuwa mtu wa namna gani? Nini kilikuwa kizuri? Nini haikuwa nzuri? Je, alimtendeaje Yesu na dada yake? Ni nini kilikuwa muhimu zaidi kwake?
- **Mariamu:** Mtazamo wake kwa Yesu ulikuwaje? Ni nini kilikuwa muhimu zaidi kwake?
- **Yesu:** Aliitikiaje malalamiko ya Martha? Ni nini kilikuwa muhimu zaidi kwake?
- **Sisi:** Yesu anataka nini zaidi kutoka kwetu?
- **Kazi nzuri / nidhamu za kiroho:** Tunaweza kujifunza nini kutokana na hadithi hii?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinachohitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kujifunza hadithi hii - baada ya kujifunza jinsi Yesu anataka tu tufurahie uwepo wake na kujifunza kutoka kwake? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani? Tunawezaje kuwapenda wengine vizuri zaidi?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO
(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Martha alifanya nini wakati Yesu alikuja kijijini mwake? Alifanya nini wakati alikuja nyumbani mwake?**
- **Maria alifanya nini wakati Yesu alikuja ndani ya nyumba? Alikuwa wapi? Alikuwa na mtazamo upi kuhusu Yesu? Alifanya nini?**
- **Mbona Martha alikasirika? Alifanya nini kuhusu jambo hili? Jambo hili lilionyesha au fichua moyo wake unamna gani?**
  - *Martha alimkaribisha Yesu nyumbani kwake, lakini alikuwa akishughulika sana ili amfurahishe, hakufaulu kutulia na KUMJUA kwa undani na kumskiza. Martha alikuwa akihangaishwa na ile kazi ambayo alidhania ni muhimu kuitenda.*
- **Je, Martha alihangaikia nini zaidi? Unafikiri kwa nini alikuwa hivyo? Unafikiri ni nini kilichomfanya awe hivyo? Motisha wake ulikuwa upi?**
  - *Labda Martha alikuwa akijaribu kumvutia Yesu.*
  - *Martha alimfungulia Yesu nyumba yake lakini hakumfungulia Yesu moyo wake.*
  - *Alijishughulisha kumtumikia badala ya kumjua moyoni mwake.*
- **Maria likuwa akijishughulisha na nini zaidi? Mbona wafikiri alikuwa hivyo?**
  - *Alitaka kumjua Yesu, yaani kuketi katika uwepo wake.*
- **Yesu alijibu vipi kuhusu malalamiko ya Martha?**
  - *“Martha, Martha mbona unasumbuka na kuhangaika na mengi? Lakini kunahitajika kitu kimoja tu. Maria amechagua kile kilicho bora, wala hakuna atakaye mwondolea.”*
- **Yesu alipoingia nyumbani (au maishani) ya mtu fulani alikusudia kufanya nini zaidi?**
  - *Kuwa na uhusiano naye*
- **Martha alimtenda Maria aje? Kwa nini? Tunaporuhusu kazi zetu “nzuri” zitutenganishe na tukose kuwa na Baba, jambo hili hufanya tuwatendee watu wengine vipi?**
  - *Inatufanya kuwa na kiburi, hasira, na wivu na watu wengine ambao tunafikiri hawafanya kazi kama sisi.*
- **Ni kwa njia gani Martha anafanana na Kaka Mkubwa katika hadithi ya Wana Wawili Waliopotea?**
- **Ikiwa mtu anaelewa na kuamini kile ambacho Yesu amemfanyia - kwamba alikufa msalabani na kufufuka kwa ajili yake - hiyo inawezaje kumsaidia kutamani kuwa na ushirika na Baba yake?**
  - *Ikiwa tunafikiri kwamba ni lazima tuendeleo kupata kibali cha Mungu kupitia kazi zetu ngumu kwa ajili yake, tutaendelea kuwa na wasiwasi inapotokea kuwa vigumu au tunaposhindwa.*
  - *Ikiwa tunatumaini kikamilifu yale ambayo Yesu alitufanyia, tunaweza kustarehe nyakati fulani na kuchukua muda wa kuketi pamoja naye, bila kuhisi hatia kuhusu kazi yote tunayohitaji “kuzalisha” ili tujisikie vizuri.*
  - *Kuelewa msalaba kutatusaidia kuona kwamba Mungu anataka kuwa Baba yetu, anataka tuthamini uhusiano naye, anataka tuketi na kumsikiliza.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima)

- **Tunafananaje na Martha nyakati fulani?**
  - o *kutaka kuonekana mzuri mbele ya wengine, kuboresha au kudumisha sifa zetu*
  - o *kutaka kujisikia fahari, ujasiri, na haki mbele za Mungu*
  - o *tunajali sana kufanya wajibu wetu hivi kwamba hatuchukui muda wa kuketi na kumsikiliza Baba yetu anayetupenda.*
- **Je, ni baadhi ya mambo gani ya kawaida katika maisha yetu ambayo yanatukengeusha kutoka kwa kuketi kweli katika uwepo wa Baba?**
- **Ikiwa kumjua Yesu na kuwa pamoja naye mbele zake kukawa jambo la maana zaidi maishani mwetu, tunawezaje kuishi kwa njia tofauti? Je, mitazamo yetu ingekuwa tofauti vipi? Au matendo yetu? Je, tunawezaje kupunguza mwendo wa “kuketi” pamoja na kumsikiliza Yesu kutusaidia kuwapenda wengine?**
- **Ikiwa watu katika kanisa lako wangeanza kufikiria kumjua Yesu kuwa muhimu zaidi kuliko shughuli au mambo mengine yote, unafikiri kanisa lako lingekuwa tofauti na lilivyo sasa?**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Can you think of a recent situation where you felt like Martha in this story? Perhaps a situation in your own life when you have failed to love others because of your busy work for the Lord?**
- **What works do you do “for the Lord”? How does this work, even though it is good, sometimes distract you from what is really needed - to be with your Father? What are you “worried and upset” about today? How can you repent of these distractions?**

5. Mwanamke na Nyoka

Mwanzo 3

Mada Muhimu: Asili ya Dhambi, Kutokuamini

[Dhana Muhimu za Injili: Dhambi, Iliyoubwa kwa Mfano wa Mungu, Urafiki wa karibu na Baba]

Muktadha: Mungu aliwaumba wanadamu kwa mfano Wake, mwanamume na mwanamke, na kuwaweka katika bustani ya Edeni ili kumsaidia kutunza uumbaji wake. Waliishi huko katika ushirika mkamilifu na Mungu.

HADITHI:

Mjaribu

Nyoka alikuwa mwerevu kuliko wanyama wote ambao Mungu aliumba. Siku moja, mwanamke alikuwa bustanini, na nyoka akamjia. Nyoka akasema, Je! ni kweli Mungu alikuambia usile matunda ya mti wowote wa bustani?

Mwanamke akasema, La, Mungu alisema tule matunda ya kila mti wa bustani, isipokuwa mmoja wa mti wa ujuzi wa Mema na Mabaya, tusile, tusije tukafa.

Nyoka akasema, "Hapana, si kweli! Mungu anajua kwamba ukila matunda ya mti huo, utakuwa na hekima kama yeye, ukijua mema na mabaya."

Kisha mwanamke akautazama ule mti. Aliona ni nzuri, na itakuwa nzuri kula, na kuhitajika kwa kupata hekima. Kwa hiyo akachukua tunda na kula. Pia akampa mume wake aliyekuwa pamoja naye, naye akala. Ghafla, macho yao yakafumbuliwa, na wakaona kwamba walikuwa uchi. Kwa hiyo walishona majani ili kufunika miili yao.

Kujificha

Wakati huo tu, walimsikia Mungu akitembea bustanini. Kwa hiyo wakakimbilia msituni kujificha. Mungu akamwita huyo mtu, "Uko wapi?" Adamu akasema, "Nilikusikia na nikaogopa, kwa hiyo nikajificha kwa kuwa niko uchi." Mungu akasema, Ni nani aliyekuambia ya kuwa u uchi, ulikula matunda ya mti niliokuambia usile? Adamu akasema, "Huyu mwanamke uliyenipa – ndiye aliyenipa tunda na nikala!" Kisha Mungu akamwambia mwanamke, "Umefanya nini?" Mwanamke akasema, Nyoka alinidanganya, nikala lile tunda.

Laana, Rehema, na Utengano

Mungu akamwambia nyoka, kwa sababu umefanya hivi, umelaaniwa; utatambaa kwa tumbo siku zako zote, ukila mavumbi ya nchi. Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; huyo (uzao wa mwanamke) atakuponda kichwa, na wewe utampiga kisigino.

Ndipo Mungu akamlaani mwanamke, akisema, Utakuwa na utungu wa kuzaa, na tamaa yako itakuwa juu ya mumeo, naye atakutawala.

Ndipo Mungu akamwambia huyo mtu, "Kwa kuwa umemsikiliza mkeo, ukala matunda ya mti ambao nilikuambia usile, basi nchi imelaaniwa kwa ajili yako! Kwa kazi ngumu ya jasho la uso wako utapata chakula chako, lakini nchi itazaa miiba.

Wakati huo, mwanamume huyo alimpa mwanamke jina jipya. Alimwita Hawa kwa sababu alikuwa mama wa watu wote walio hai. Na Mungu akawatengenezea nguo za ngozi za wanyama na kuwavika. Ndipo Mungu akasema, Mtu huyo sasa amekuwa kama mmoja wetu, akijua mema na mabaya, wala asiruhusiwe kunyosha mkono wake na kutwaa matunda ya mti wa uzima, akala, akaishi milele. Kwa hiyo BWANA akawafukuza nje ya bustani, na kwenye mwingilio wa bustani akawaweka malaika na upanga wa moto unaowaka huku na huko kuilinda njia ya mti wa uzima.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Warumi 3:10:** “Kama ilivyoandikwa, Hakuna mwenye haki, hata mmoja.”

SWALI LA UTANGULIZI (Jadili na Jirani):

- Je, unafikiri ni kichocheo gani kikuu cha kila dhambi?

TAARIFA YA MPITO YA MWALIMU:

Hadithi hii inafunzwa kwa undani zaidi katika mfululizo wa Hadithi za Biblia za Chronological (CBS). Hapa tutajikita katika kuona kile inachofundisha kuhusu DHAMBI.

JIFUNZE HADITHI PAMOJA (Kazi za Usikiliza)

- Unapohifadhi hadithi hii kwenye kumbukumbu, zingatia maswali haya:
  - Taja kila dhambi iliyofanywa katika hadithi hii.
  - Tengeneza orodha ya kila neno au tukio ambalo lilisababisha dhambi.

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu)

- **Nyoka:** Je, alikuwa na mikakati gani ya kuwajaribu mwanamke na mwanaume?
- **Dhambi:** Tunajifunza nini kuhusu dhambi? Inaonekanaje? Inatoka wapi, ni mzizi?
- **Dhambi Zaidi:** Tunajifunza nini kuhusu jinsi dhambi inavyoendelea?
- **Warumi 1:18, 21-31:** Asili ya dhambi? Inamaanisha nini kukabidhiwa dhambi?
- **Tumaini:** Je, hadithi hii inatoa matumaini gani kwa wenye dhambi?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinachohitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kujifunza hadithi hii - baada ya kujifunza kuhusu dhambi na jinsi mioyo yetu ilivyo danganyifu? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Je, nyoka aliathirije mawazo ya mwanamke (na mwanamume aliyekuwa pamoja naye)? Je, alimjaribu kwa njia gani?**
  - *Ilifanya sheria nzuri ya Mungu ionekane kuwa kali sana. “Je, KWELI Mungu alisema hivyo, . . . ?” Iliwashawishi kutilia shaka neno la Mungu au wema Wake na uaminifu Wake. Kufikiri kwamba labda Mungu alikuwa akiwanyima kitu kizuri?*
  - *Iliwashawishi kujiweka katika jukumu la kuamua ni nini bora.*
- **Dhambi ni nini? Jinsi gani jibu la mwanamume na mwanamke kwa majaribu lilikuwa la dhambi? Dhambi ya usoni ilikuwa nini? Je, ni dhambi gani kubwa zaidi chini yake?**

- *Dhambi ni kuvunja au kushindwa kutii sheria ya Mungu. Mwanamke huyo alijibu kwa kuzingatia uwongo ambao nyoka alisema juu ya Mungu na kutilia shaka mashaka ambayo aliweka akilini mwake. Alishindwa kuamini kile ambacho Mungu alikuwa amesema. Kisha akajibu kwa kuchukua tunda lililokatazwa na kula.*
- *Dhambi ya usoni ilikuwa ni kula matunda ya mti ambao Mungu aliwaambia wasile. Dhambi ya ndani zaidi au iliyofichika ilikuwa ni kutokuamini - kutilia shaka kwamba kile ambacho Mungu alisema ni kweli na kutilia shaka kwamba Mungu alikuwa na mawazo bora zaidi alipotoa amri hiyo. Hili liliisha kwa wao kuamua kutawala maisha yao wenyewe katika hali hii badala ya kujitiisha kwa utawala wa Mungu.*
- **Ni nini kilifanyika baada ya kula tunda hilo? Je, hii inatufundisha nini kuhusu asili ya dhambi?**
  - *Uhusiano wao na Mungu ulivunjika.*
  - *Waliona uchi wao na kuona aibu na kuanza kujaribu kuficha dhambi na aibu yao kwa kushona majani ya mtini na kujificha msituni.*
  - *Dhambi ina mizizi katika udanganyifu na inaongoza kwa kujificha na kuongeza dhambi juu ya dhambi ili kujifanya wenyewe kuonekana wenye haki na kukubalika.*
- **Je, kulikuwa na ushahidi gani kwamba dhambi ya kwanza ilisababisha dhambi nyingi zaidi?**
  - *Aibu waliyohisi, majaribio ya kuficha dhambi zao na kujifanya waonekane kuwa wenye haki, tukio hili la kwanza la kutegemea wao wenyewe kwa mahitaji yao badala ya Mungu, woga wa kuonekana na kujulikana ndani na nje wakiwalaumu wengine kwa dhambi zao - kila mmoja na mwenzake na Mungu.*
- **SOMA Warumi 1:18, 21-31 -**
  - *Kwa maana ghadhabu ya Mungu imedhihirishwa kutoka mbinguni juu ya uasi wote na uovu wa wanadamu ambao kwa uovu wao wanaipinga kweli. . . 21 Kwa maana ingawa walimjua Mungu, hawakumheshimu kama Mungu au kumshukuru, bali waligeuka kuwa ubatili katika fikira zao, na mioyo yao yenye ujinga ikatiwa giza. 22 Wakijidai kuwa wenye hekima, wakawa wapumbavu, 23 wakaubadili utukufu wa Mungu asiyeweza kufa na kuwa mfano wa mfano wa mwanadamu anayeweza kufa na ndege na wanyama na wadudu. 24 Kwa hiyo Mungu aliwaacha katika tamaa za mioyo yao wafuate uchafu, hata wakavunjiana heshima miili yao, 25 kwa sababu waliabadili kweli ya Mungu kuwa uongo, wakakiabudu na kukitumikia kiumbe badala ya Muumba anayehimidiwa milele. Amina. 26 Kwa sababu hiyo Mungu aliwaacha wafuate tamaa zao zisizo na heshima. Maana wanawake wao walibadilisha mali zao za asili kwa wale wasio wa asili; 27 na wanaume vivyo hivyo waliacha mahusiano ya asili na wanawake na kuchochewa na tamaa wao kwa wao, wanaume wakifanya matendo ya aibu pamoja na wanaume na kupokea ndani yao wenyewe malipo yanayostahili kosa lao. 28 Na kwa kuwa hawakuona vema kumkiri Mungu, Mungu aliwaacha wafuate akili zao zisizofaa, wafanye yale ambayo hayapaswi kufanywa. 29 Walijawa na kila namna ya udhalimu, uovu, tamaa na uovu. Wamejaa wivu, uuaji, ugomvi, hila, uovu. Wao ni wasengenyaji, 30 wachongezi, wenye kumchukia Mungu, wenye jeuri, wenye kiburi, wenye majivuno, wazushi wa maovu, wasiotii wazazi wao, 31 wapumbavu, wasio na imani, wasio na huruma, wakatili.*
- **Kifungu hiki kinatufundisha nini kuhusu asili ya dhambi? Je, dhambi inahusiana vipi na ukweli katika kifungu hiki?**
  - *Sikuzote dhambi inahusisha kukandamiza ukweli kumhusu Mungu na kuhusu sisi wenyewe.*
  - *Dhambi inahusisha kubadilishana ukweli kuhusu Mungu kwa uwongo.*
- **Mara tatu katika kifungu hiki inasema kwamba "Mungu aliwaacha wafanye" dhambi zaidi. Je, hii inatufundisha nini kuhusu dhambi na jinsi inavyofanya kazi katika maisha yetu?**
  - *Kadiri tunavyosikiliza majaribu na kujitua katika dhambi, ndivyo mioyo yetu inavyozidi kuwa migumu, na ndivyo tunavyofuata dhambi kwa urahisi zaidi wakati ujao. Bila kuzuliwa na toba ya kweli inakua ndani na nguvu ndani yetu.*

- **Kuna tumaini gani kwa wenye dhambi? Kila mtu ni mzao wa Adamu na Hawa, mama wa watu wote walio hai, na wamezaliwa nje ya bustani ya Edeni, nje ya ushirika na Mungu. Sisi sote tumezaliwa na asili ya dhambi, hatuwezi kujiokoa kutokana na madhara ya dhambi. Kuna tumaini wapi katika hadithi hii?**

- *Mwanzo 3:15 ni ahadi ya kwanza ya Mwokozi ambaye angekuja. Inaelekeza kwa Yesu Kristo, Mbegu ya Mwanamke ambaye angeponda kichwa cha nyoka. Kwa maneno mengine angemwangamiza Shetani na kazi zake zote na kutupa ushindi dhidi ya dhambi. Kuanzia wakati huu na kuendelea watu wangeweza kuja kwa Mungu kwa kuungama dhambi zao waziwazi na kuweka tumaini lao kwa Mwokozi aliyeahidiwa.*
- *1 Wakorintho 15:22 - "Kwa maana kama katika Adamu wote wanakufa, vivyo hivyo na katika Kristo wote watahuishwa."*
- *Warumi 10:9 - Tunapotenda dhambi, bado ni kweli kwamba "tukiziungama dhambi zetu, Yeye ni mwaminifu na wa haki hata atuondolee dhambi zetu, na kutusafisha na udhalimu wote."*
- *Hata wakati Mungu "anapotuacha" kwa dhambi zetu, anaruhusu dhambi yetu kuvuna matokeo yake ya asili katika maisha yetu ili tuweze "kupata fahamu zetu" na kutubu, kumwamini Kristo, na kubadilishwa.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Ni zipi baadhi ya njia ambazo ‘tunakandamiza kweli’ na kuacha uhusiano wetu wa karibu pamoja na baba yetu wa mbinguni uvunjwe?**
- **Ni baadhi ya mifano gani inayofaa ambapo unaweza kuona uharibifu katika maisha ya watu ‘wanapobadilisha ukweli juu ya Mungu kwa uwongo?’**
- **Ni zipi baadhi ya njia ambazo sisi kama Wakristo nyakati fulani hukandamiza ukweli kumhusu Mungu na sisi wenyewe?**
- **Je, unaonaje kimatendo katika maisha ya watu leo kwamba Mungu "anatuacha tutende" dhambi tunapomwasi?**
- **Tunapogundua kuwa tumekandamiza ukweli au tumeruhusu dhambi itukimbie, somo hili linatutia moyo kufanya nini?**
  - *Tukiri dhambi zetu kwa Mungu, tumrudie, na kuweka tumaini letu kwa Mwokozi ambaye ameahidi kumtuma, Yesu Kristo.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Ni njia gani moja ambayo umejaribu hivi karibuni kukandamiza ukweli au KUJIFICHA kutoka kwa Mungu au "SHONA MAJANI YA Mtini"? Kwa maneno mengine, ni katika hali gani umejaribu kufunika dhambi na aibu yako kupitia juhudi zako mwenyewe? Je! hadithi hii inaweza kukusaidiaje kutoka mafichoni?**
- **Shetani amekudanganya vipi nyakati fulani? Je, ni uongo gani kuhusu Mungu au wewe mwenyewe hata sasa unajaribiwa kuamini?**
- **Je, unajaribiwaje kujaribu kuchukua nafasi ya Mungu katika eneo fulani la maisha yako? Unawezaje kutubu kwa hili?**

6. Tajiri Mpumbavu na Kanisa la Tajiri Mpumbavu

Luka 12:15-21,31,34 / Ufunuo 3:15-20

Mada Muhimu: Kiburi, Kujitegemea

[Dhana Muhimu za Injili: Dhambi, Toba, Urafiki wa karibu na Baba]

HADITHI:

Siku moja Yesu alikuwa akifundisha umati wa watu, na mtu mmoja akamwambia, "Mwalimu, mwambie ndugu yangu anigawie urithi." Lakini Yesu akamwambia, "Bwana, ni nani aliyeniweka kuwa mwamuzi au msuluhishi juu yenu?" Akawaambia, "Jihadharini na tamaa zote, maana uzima wa mtu haumo katika wingi wa mali zake." Kisha akawaambia mfano, akisema,

"Shamba la mtu mmoja tajiri lilizaa mavuno mengi. Akawaza moyoni mwake, "Nifanye nini? Sina mahali pa kuhifadhi mazao yangu." Kisha akasema, "Hivi ndivyo nitakavyofanya. Nitabomoa ghala zangu na kujenga kubwa zaidi, na huko nitahifadhi nafaka zangu zote na vitu vyangu. Kisha nitasema moyoni mwangu, "Una vitu vizuri vingi vilivyowekwa akiba kwa miaka mingi. Pumzika; kula, kunywa na kufurahi."

"Lakini Mungu akamwambia, "Mpumbavu! Usiku huu maisha yako yatadaiwa kutoka kwako." Basi, ni nani atakayepata kile ulichojiwekea tayari?' Hivi ndivyo itakavyokuwa kwantu yeyote anayejiwekea akiba ya vitu lakini si tajiri kwa Mungu . . . Badala yake, utafute kwanza ufalme wa Mungu, na vitu hivyo vingine utapewa pia . . .

Kwa maana hazina yako ilipo, ndipo utakapokuwa na moyo wako pia."

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Ufunuo 3:20:** *Mimi hapa, nasimama mlangoni, nabisha; mtu akiisikia sauti yangu, na kuufungua mlango, nitaingia naye, na kula pamoja naye, na yeye pamoja nami.*

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

Je! ni baadhi ya zawadi ambazo Mungu amekupa? (vitu, uwezo, mahusiano, fursa n.k.)

MPITO:

Hadithi ya leo inahusu mfano wa Yesu wa mpumbavu tajiri. Baada ya kujifunza hadithi hii pia tutailinganisha na kusanyiko moja katika kanisa la kwanza na kuona kile tunachoweza kujifunza.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza):

- Unapohifadhi hadithi hii kwenye kumbukumbu, zingatia maswali haya:
  - Kwa nini Yesu alisema mfano huu? Mtu fulani alimwambia nini?
  - Tajiri huyo alifanya nini biashara yake ilipozidi kuwa kubwa?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu):

- **Sababu ya Mfano huo:** Kwa nini Yesu aliuambia?
- **Tajiri:** Utajiri, majibu, lengo halisi, matokeo?
- **Tajiri Kanisa / Jiji:** Utajiri, mwikio, lengo halisi, matokeo?

- **Tatizo Halisi:** Ni nini hasa tunachohitaji kuelewa kuhusu sisi wenyewe?
- **Suluhisho Halisi:** Yesu anatoa nini ili tununue?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinachopaswa kubadilika katika maisha yangu baada ya kujifunza hadithi hii - baada ya kujifunza jinsi utajiri, baraka, au faida zetu zinaweza kudhuru uhusiano wetu na Mungu? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani? Tunawezaje kuwapenda wengine vizuri zaidi?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Ni nini kilimsukuma Yesu kusema mfano huu? Unafikiri mtu aliyeomba msaada wa Yesu kuhusu urithi alihisije? Yesu alifikiri ni kosa gani na ombi lake? Alitoa onyo gani?**
  - *jihadhari, jilinde dhidi ya maisha kuwa juu ya kujilimbikizia mali*
  - *akampa mfano ambaye ALIKUWA na vitu hivyo vyote ambavyo mtu huyo alivitaka kutoka kwa kaka yake - na jinsi mambo yalivyokuwa mabaya.*
- **UTAJIRI wa mtu katika mfano wa Yesu ulikuwa nini? Alibarikiwa vipi?**
  - *Nafaka, hifadhi, pesa, iliyopangwa, usalama wa kifedha wa baadaye, sifa*
- **Je, alijibu nini kwa utajiri huu? Iliathirije mtazamo wake? Je, hii ilionyesha nini kuhusu kile ambacho kilikuwa muhimu zaidi kwake? Je, alikuwa akimtegemea nani?**
  - *kiburi, tegemezi, choyo, kujilimbikizia, ubinafsi, kutojali*
- **Je, ni nini LENGU HALISI lililokuwa msingi wa majibu hayo?**
  - *yeye mwenyewe, si wengine au Mungu*
- **MATOKEO yalikuwa nini, matunda halisi katika maisha yake ya mtazamo aliokuwa nao kuhusu baraka zake?**
  - *death - physically and spiritually, a wasted life*

Kumbuka: Tajiri katika mfano huu anafanana na jiji na kanisa la Laodikia.

Jiji Tajiri (Kumbuka kwa mwalimu: fanya tu muhtasari wa habari hii kwa kikundi. Kumbuka kwamba haitoki katika Maandiko bali kutoka katika kamusi ya Biblia.)

Miaka mingi baadaye, baada ya Yesu kwenda mbinguni, Mungu alizungumza na kanisa la Laodikia, kama ilivyoandikwa katika kitabu cha Ufunuo. Kulingana na hati zingine za kihistoria, Laodikia ulikuwa mji katika mkoa wa Kirumi wa Asia ambao ulianza miaka mia chache kabla ya Kristo kuzaliwa. Kufikia wakati wa kanisa la kwanza, lilikuwa kituo tajiri cha biashara. Ilikuwa ni katika eneo ambalo lilikuwa maarufu kwa kuzalisha pamba nzuri, nyeusi na kwa kuwa na madaktari wazuri sana waliotengeneza dawa maalum.

Lakini jiji lilikuwa na shida moja dhahiri. Hawakuwa na huduma nzuri ya maji karibu. Kwa hiyo, iliwabidi kupeleka maji kwa bomba hadi jiji lao kutoka kwenye chemchemi za mbali, kwa hiyo maji yalipofika Laodikia yalikuwa vuguvugu na magumu sana kuyanywa. Hili lilikuwa tofauti na miji ya jirani yake, mojawapo iliyokuwa na maji ya moto yenye nguvu za uponyaji, na nyingine ikiwa na maji baridi ya kuburudisha.

Lakini licha ya maji yake duni, watu wa Laodikia walifikiri hawakuhitaji chochote kutoka kwa mtu mwingine yeyote. Walijivunia uwezo wao wenyewe wa kujitunza. Kwa mfano, jiji hilo lilipoharibiwa na tetemeko kubwa la ardhi katika mwaka wa 60 BK, watu walikataa ombi la Waroma la kuwasaidia kujenga upya. Wangeweza kufanya hivyo wenyewe! Walijiona kuwa ni matajiri na hawakuhitaji msaada wowote! Kanisa la Laodikia lilikuwa na mtazamo huo huo. Sikiliza kile Mungu anasema kupitia malaika kwa kanisa hilo katika Ufunuo 3.

Kanisa Tajiri (Kumbuka: soma kwa sauti Ufunuo 3:15-20, rudia mara moja kabla ya mazungumzo)

Nayajua matendo yako, ya kuwa hu baridi wala hu moto. Natamani ungekuwa mmoja au mwingine! Kwa hiyo, kwa sababu wewe ni vuguvugu--huna moto wala si baridi-- nitakutapika utoke katika kinywa changu.

Unasema: Mimi ni tajiri, nimepata mali na sihitaji kitu. Lakini hujitambui kwamba wewe ni mnyonge, mwenye huruma, maskini, kipofu na uchi. Nakupa shauri ununue kwangu dhahabu iliyosafishwa kwa moto, upate kuwa tajiri; na nguo nyeupe za kuvaa, ili uweze kufunika uchi wako wa aibu; na dawa ya kupaka machoni pako, upate kuona. Wale ninaowapenda mimi huwakemea na kuwaadibu. Basi fanya bidii, na utubu. Mimi hapa! Ninasimama mlangoni na kubisha hodi. Mtu akiisikia sauti yangu na kuufungua mlango, nitaingia na kula pamoja naye, na yeye pamoja nami.

- **Kwa watu wa jiji na kanisa la Laodikia, utajiri wao, zawadi zao, faida zao zilikuwa nini?**
  - *Mji: biashara, mashamba, fedha, dhahabu, watu wa kitaalamu, pamba nyeusi, ujuzi wa matibabu*
  - *Kanisa: alikuwa na mali sawa kimwili pamoja na kujisikia tajiri kiroho*
- **Kwa kila mmoja wao, jibu lao lilikuwa nini kwa utajiri wao, zawadi, faida? Je, ilizaa matunda gani katika mitazamo yao?**
  - *kiburi, kujitosheleza, alifanya sanamu ya utajiri, mafanikio, alijisikia muhimu na anastahili*
- **Matokeo ya mwisho ya mitazamo hii yalikuwa nini?**
  - *Matunda yao katika maisha yao yalikuwa mabaya, yasiyo na ladha (kama maji ya uvuguvugu ya mjini)*
  - *Kumsahau Mungu kama chanzo cha baraka zote. Walijipatia sifa badala yake.*
  - *Wachangamfu kiroho, wenye kujifanya wa kiroho, walijidanganya wenyewe.*
  - *Wenye kiburi, vipofu kuona hitaji lao wenyewe, kwa hivyo kutomwomba Mungu kile walichohitaji zaidi.*
- **Ni mahitaji gani ya kweli katika maisha yao ambayo walishindwa kuyaona? Mungu aliwaambia kuwa wao ni nini? Walihitaji nini hasa?**
  - *mnyonge, mnyonge, maskini*
  - *kipofu*
  - *uchi*
- **Ukizingatia mfano wa tajiri na vilevile maneno ya Yesu kwa kanisa la Laodikia, unafikiri ni dhambi gani ya msingi sana katika mioyo ya watu?**
  - *kiburi, kutegemea nafsi, kumkataa Mungu*
- **Aliwashauri nini “wanunue” kutoka Kwake?**

- *dhahabu - kweli, iliyosafishwa kwa moto (kumbuka, Laodikia ilikuwa maarufu kwa biashara yake tajiri)*
  - *ili awe tajiri, si mnyonge, mwenye huruma na maskini*
- *Mafuta ya kupaka macho (kumbuka, Laodikia ilikuwa maarufu kwa madaktari na madawa)*
  - *ili waweze kuona, wasiwe vipofu, bali waweze kuona kweli kweli kuhusu dhambi yao wenyewe na hitaji lao la msamaha, na kuhusu zawadi ya uhai ambayo Yesu hutoa.*
- *nguo nyeupe (kumbuka, Laodikia ilikuwa maarufu kwa pamba nyeusi)*
  - *ili waweze kufunika uchi na aibu yao*
- **Je, ni dhahabu gani iliyosafishwa kwa moto ambayo walihitaji sana?**
  - *kukua kwa uhusiano na/Kristo - utajiri wa kweli*
- **Je, ni dawa gani walihitaji na Kristo alitoa?**
  - *Neno lake na Roho wake ili kuwawezesha kuona dhambi zao wenyewe katika mwanga wa utakatifu wa Mungu na kuona uzuri wa Injili ya wokovu ambayo Yesu hutoa.*
- **Je! ni nguo gani nyeupe ambazo Yesu alitoa ili zinunuliwe?**
  - *Yesu alimwaga damu yake ili kufunika dhambi na aibu yao.*
- **Je, wao na wewe wangeweze kujunua vitu hivi muhimu?**
  - *Msikie akibisha hodi kwenye mlango wa moyo wako. Fungua mlango ili aingie na kula naye na wewe pamoja Naye.*
  - *Tambua kwamba tayari amenunua haya yote kwa ajili yako.*
- **Yesu anasema, “Basi, uwe na bidii, ukatubu. Mimi hapa, nasimama mlangoni, nabisha, mtu akiisikia sauti yangu, na kuufungua mlango, nitaingia naye, na kula pamoja naye, na yeye pamoja nami. Je, hasa anazungumza na waliopotea ambao hawamwamini? Anazungumza na nani?**
  - *Anazungumza na waumini, na kanisa, na sisi tunapojivuna na kujitosheleza, kutokuwa tayari kuona dhambi zetu na kumfuata kwa karibu kupitia toba inayoendelea na kuamini Injili.*
- **Kwa nini tunaogopa sana kukubali kwamba sisi ni “wanyonge, wenye huruma, maskini, vipofu, na uchi?” Yesu huwatendeaje watu kama hao? Je, anawangoja waje Kwake? Je, anatamani nini hasa kutoka kwa wale wanaojitambua kuwa ni “mnyonge, wenye huruma, maskini, vipofu na uchi?”**
  - *Yeye hatungojei tujisafishe, tupate mali zetu wenyewe, tujivike. Anagonga mlango!*
  - *Anataka kuwasaidia waamini kuwa moto kwa ajili ya Injili, kukua katika utakatifu, kukua katika shauku ya kumjua Mungu kikamilifu zaidi (kukaa naye, kula pamoja naye kulishwa naye) na kumjulisha kwa wengine.*
- **Fikiria tena yule tajiri katika mfano wa Yesu. Jinsi gani alipaswa kufikiria na kutumia baraka zake?**
  - *Alipaswa kutambua kwamba kila zawadi ilitoka kwa Mungu Mwenyewe na kwamba ni Mungu pekee aliyemtegemeza siku baada ya siku. Hili lilipaswa kumuhisi kwa shukrani na sifa.*
  - *Alipaswa kumtegemea Mungu kujua jinsi bora ya kutumia baraka zake kwa ajili ya ufalme wa Mungu - kuwapenda wengine na kuwaonyesha uzuri wa Mungu ili wao pia wapate karamu pamoja Naye.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Tajiri huyo alikuwa tajiri mwenye mazao mazuri na mali zote ambazo angeweza kutaka. Wengi wetu si kwamba matajiri wa pesa, lakini sote tuna njia fulani ambazo sisi ni matajiri. Je, ni baadhi ya njia gani ambazo watu, hasa waumini, ni matajiri?**
  - au fikiria kwa njia nyingine:
- **Je, ni baadhi ya njia zipi ambazo tunapenda kuwa matajiri? Kwa maneno mengine, ni vitu gani au faida gani au nyadhifa gani tunazofikiria wakati mwingine, "Laiti ningekuwa na _____, basi maisha yangu yangekuwa sawa!"**
  - Tunapofikiri hivi hii inawezaje kuumiza uhusiano wetu na Mungu? Au na watu wengine?
- **Je, tunapaswa kuitikiaje baraka za Mungu maishani mwetu, kwa utajiri anaotupatia?**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Ni baraka/mali/faida gani fulani (labda unayo, labda huna) ambayo wakati mwingine unahisi huwezi kuishi bila? Kitu ambacho kimekuwa chanzo cha matumaini kwako? Je, hii imeharibuje uhusiano wako na Mungu? Je, ingekuwaje kwako kutubu kwa mtazamo huu?**
- **Kwa kweli, wewe ni vuguvugu kwa njia gani? Au mnyonge, mwenye huruma, maskini, kipofu na uchi? Unapotambua ukweli huu, unawezaje kusababisha mabadiliko katika maisha yako?**

Yesu alisema, "Wale niwapendao mimi nawakemea na kuwarudi. Basi uwe na bidii na kutubu. Mimi hapa nasimama mlangoni nabisha. Mtu akiisikia sauti yangu, na kuufungua mlango, nitaingia na kula pamoja naye, na yeye pamoja nami." **Je, unapitia kuadibu kwa Mungu kwa njia yoyote? Je, Mungu anaweza kuwa anakuuliza utubu kwa jambo gani? Je, utamfungulia mlango na kumruhusu aingie ndani ili akupende?**

7. Abramū—Imani Kuhesabiwa Haki

Mwanzo 12:1-8; Mwanzo 15

MADA MUHIMU: Kuhesabiwa Haki kwa Imani, Kuishi kwa Imani, Utambulisho katika Kristo,

HADITHI:

Baada ya siku za Nuhu na Mnara wa Babeli, kulikuwa na mtu mmoja aliteitwa Abramū. Alikuwa na umri wa miaka 75, mke wake, sarai, alikuwa mkongwe pia, na hawakuwa na watoto. Siku moja, Mungu alimtokea abramū na akamwambia “Abramū, ondoka katika nchi yako, waache watu wako na nyumba ya baba yako, uuende mpaka nchi nitakayokuonyeha. Mimi nitakufanya taifa kubwa na nitakubariki, nitalikuza jina lako, nawe utakuwa Baraka, nitabariki wale wanaokubariki, ye yote akulaaniye nitamlaani na kupitia kwako mataifa yote duniani yatabarikiwa”

Abrahamu akamchukua Sarai mkewe pamoja na Loti mwana wa ndugu yake, wakasafiri mpaka nchi ya Kanani. Huko Mungu akamtokea akamwambia “Nitawapa uzao wako nchi hii.” Wakati huo kulikuwa na njaa katika nchi. Kwa hiyo Abramū akaichukua familia yake mpaka Misri. Huko, ingawa Abramū alitenda dhambi kwa kutomwamini Bwana na kusema uongo kwa mfalme, Mungu, kwa huruma yake, alimlinda yeye na familia yake, kutoka kwa njaa na kutoka kwa Wamisri na hata akambariki Abramū kwa mali nyingi wakati huo.

Abramū na familia yake waliporudi kanani kutoka Misri, walikuwa na wanyama wengi. Wote wawili, Abramū na Loti, walikuwa matajiri, lakini nchi haikuwatosha kukaa pamoja kwa ajili ya wingi wa mali zao. Ukazuka ugomvi kati ya wachunga mifugo wa Abramū na wale wa Loti. Abramū akamwambia Loti, “Tusigombane! Sisi ni jamaa moja. Ebu angalia nchi iliyo mbele yako. Kama ukielekea kushoto nitakwenda kulia; kama ukielekea kulia, mimi nitakwenda kushoto.” Loti aliitazama nchi yote na kuona kwamba bonde la Mto Yordani lilikuwa zuri sana na lilikuwa na maji tele na nyasi chakula cha wanyama. Kwa hiyo alimwacha Abramū akahamisha mifugo yake kwenye bonde na kukaa karibu na mji wa Sodoma, mji uliokuwa na watu waovu. Naye Abramū akabaki katika Kanaani na Mungu akaahidi kumpa yeye na uzao wake nchi hiyo yote.

Bwana alimtokea Abramū na akamwambia, “Usiogope, mimi ni ngao yako na thawabu yako kubwa sana.” Lakini Abrahamu akasema, “Utanipa nini na mimi sina hata mtoto atakayekuwa mrithi wangu?” Naye Mungu akampeleka nje na kusema, “Tazama juu kuelekea mbinguni na uhesabu nyota, kama hakika utaweza kuzihesabu, hivyo ndivyo uzao wako utakavyokuwa.” Naye Abramū akamwamini BWANA, naye kwake hili likahesabiwa kuwa haki.

Kisha Mungu akamwambia Abramū kutoa dhabihu maalum ambayo Mungu alimtokea kama mwali wa moto kati ya nusu mbili za mizoga ya wanyama kadhaa na akazungumza naye juu ya wakati ujao.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Warumi 3:21- 24** - *Lakini sasa, haki itokayo kwa Mungu, imedhihirishwa pasipo sheria, ambayo Torati na Manabii wanaishuhudia. Haki hii itokayo kwa Mungu hupatikana kwa Yesu Kristo kwa wote wamwaminio. . .*

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- **Je, unaweza kueleza uhusiano kati ya imani na utiifu na jinsi tunavyookolewa?**
- **Mungu anapokutazama machoni, uso wake unaonekanaje? Je, ikiwa unafanya vizuri? Je, ikiwa utafanya vibaya? Unaweza kufanya nini ili kubadilisha sura ya uso wake unapomtazama?**

MPITO:

- Hadithi ya leo inatusaidia kuelewa uhusiano kati ya imani, utiifu, na haki machoni pa Mungu.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
  - Mungu alimwahidi Abramuni nini? Aliitikiaje ahadi za Mungu?
  - Abramuni alipataje kuwa mwenye haki?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu):

- **Abramu:** Anatenda dhambi kwa njia gani? Ni kwa njia gani anaonyesha imani yake kwa Mungu?
- **Waebrania 11:1** - Je, imani ya Abramuni inafananaje na kile kinachoelezwa katika mstari huu?
- **Lutu:** Ni kwa njia gani tunaona dhambi yake? Je, hamwamini Mungu vipi?
- **Haki:** Ilitoka wapi?
- **Waefeso 2:8,9** - Wokovu unatoka wapi? Imani inatoka wapi?
- **Dhabihu:** Kwa nini ni muhimu kwa kuhesabiwa haki kwetu, yaani, kutangazwa kuwa waadilifu? Je, ina uhusiano gani na Yesu?
- **2 Wakorintho 5:21** Mfano Mkuu wa Kubadilishana - dhambi yetu / haki ya Kristo.
- **Kuhesabiwa haki kwa matendo:** Je, tunajaribu kujiweka sawa machoni pa Mungu au kwa wengine?
- **Utakaso:** Je, kukumbuka kuhesabiwa haki kwetu kila siku kunawezaje kutusaidia kubadilika, kukua zaidi kama Yesu?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani? I.e. Je, kutumainia kuhesabiwa haki kwetu kwa neema kwa njia ya imani kunawezaje kuwa msingi wa kukua katika utiifu?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayoweza)

- **Je, hadithi hii inamwonyesha Ibrahimu? Je, Ibrahimu alikuwa mwenye dhambi? Tunaonaje hili?**
- **Abramu ana tofauti gani na Loti? Lutuni aliutazamaje ulimwengu na kufanya maamuzi?**

- o *Abrahamu alifikiria kwanza uhusiano wake na Mungu alipokuwa akifanya maamuzi huku Loti akikazia fikira mambo yake ya kidunia tu.*
- **Je, hii inatuambia nini kuhusu mwanadamu kwa ujumla?**
  - o *Mwanadamu kwa asili anajielekeza mwenyewe, akifanya maamuzi kulingana na yale ambayo ni kwa faida yake mwenyewe, bila kumfikiria Mungu katika mchakato huo.*
- **Mungu alimuita Abramam kwanza kufanya nini? Ni ahadi gani ambazo Mungu alimpa Abramam? Ni vizuizi gani vilimzuia kufanya hivi? Mapambano yake yalikuwa yapi? kuhusiana na familia yake? Mengi?**
- **Abramu alitatuaje mgogoro kati yake na Lutu? Hii ilionyeshaje imani yake?**
  - o *Aliachilia mambo fulani mazuri (bonde zuri la nyasi), alizingatia watu wengine, na alimwamini Mungu kwamba atambariki. Hakushikilia haki zake.*
- **Je, Mungu alimwambia Abramam nini baada ya Lutu kumwacha? (Usiogope.) Je, hii inaonyesha nini kuhusu Mungu?**
  - o *Msikivu kwa hisia na mahitaji ya kina ya Abramam, mwaminifu kwa ahadi zake*
- **Kwa hiyo, ili kupitia upya, ni baadhi ya njia gani ambazo Abrahamu alionyesha imani?**
- **Je, Abrahamu alikuwa na imani kamilifu?**
  - o *HAPANA, alikuwa na mashaka, alionyesha kupitia swali lake la "Je, haya yote yana faida gani ikiwa sina mtu wa kurithi?"*
  - o *Aliacha kumwamini Mungu kwa muda ambapo alimdanganya mfalme wa Misri.*
- **Je, nafasi ya Mungu katika imani ni nini?**
  - o *Imani lazima iwe na msingi katika tabia na ahadi za Mungu. Mungu alikuwa mwanzilishi. Alichagua na kumwamuru Abramam. Akambariki na kumuongoza. Alikuwa mwaminifu kutimiza ahadi zake.*
- **Soma Waefeso 2:8,9 – Je, hii inatuambia nini kuhusu imani inatoka wapi?**
  - o *Ni zawadi ya Mungu.*
- **Soma Waebrania 11:1 - Imani ni nini?**
  - *Uhakika wa mambo yatarajiwayo, kuamini mambo yasiyoonekana*
  - o **Je, tunaonaje hili katika hadithi hii?**
    - *Abramu anaenda, haulizi maswali, hajui anakokwenda, hajui atapataje mtoto katika uzee wake.*
    - *Zaidi ya imani ya kichwa. Ni uhusiano wa kuaminiana.*
  - **Tunaonaje hili?**
    - *Abramu anamwamini Mungu vya kutosha kutenda, kufanya mambo magumu.*
  - o **Je, tunajifunza nini kutokana na hadithi hii kuhusu jinsi imani inavyohusiana na utiifu?**
    - *Imani huja kabla ya utii.*
    - *Imani huzaa utii.*
    - *Imani yetu inaonekana katika utiifu wetu. (Wagalatia 5:6)*
  - o **Je, imani ni rahisi?**
    - *Hapana, kuna vikwazo vingi kwa imani. Si rahisi.*
    - **Je, ni vipi baadhi ya vikwazo vya Abramam kwa imani?**
      - *Umri wa kujitegemea na mke, bila mtoto, kwenda kwenye ardhi isiyojulikana*

- o **Je, Mungu anahitaji sisi kuwa na imani kamilifu ili atujibu kwa neema? Tunaonaje hili?**
  - *Hapana, Abramam alikuwa na mashaka na alishindwa kutumaini nyakati fulani. Kwa mfano, alimdanganya mfalme wa Misri kwa sababu ya woga.*
- **Baada ya kusikia hadithi, ni sifa gani ya tabia ya Mungu ambayo kweli inauvuta moyo wako karibu naye? (NEEMA)**
  - o **Je, tunajifunza nini kuhusu neema ya Mungu kutokana na hadithi hii?**
  - o **Kwa nini tuite neema kwa Mungu kuwa mwema kwa Abramam?**
    - *Abramam alikuwa mwenye dhambi. Mungu alimvumilia sana.*
    - *Alikuwa thabiti na aliendelea kuthibitisha ahadi yake.*
- **Ni nani muigizaji mkuu katika hadithi hii? Katika uhusiano huu? MUNGU**
  - o **Je, tunaonaje Mungu akitenda kwa upande wa Abramam?**
    - *Inaonekana kwake mara kwa mara; alimwita; alithibitisha mara kwa mara ahadi zake; alimtangaza Abramam kuwa mwenye haki; aliyekusudia kubariki mataifa yote kwa yeye; kuongozwa naye, ulinzi, zinazotolewa; kumtia moyo tena na tena.*
- **Jibu la Abramam lilikuwa nini kwa mpango wote wa Mungu?**
  - o *Alipokea.*
    - *Kwa imani*
    - *Haki ya kupita kiasi.*
    - *Kama ardhi inayopokea maji.*
- **Je, jibu la Mungu lilikuwa nini kwa imani ya Abramam - hasa baada ya kumwonyesha nyota na kufanya upya ahadi zake?**
  - *ALIMHESABU MWENYE HAKI*
  - o **Je, hii ina maana gani, kwamba Mungu alimhesabia au kumhesabu kuwa mwenye haki? Hadithi inatuonyesha nini kuhusu maana ya hii?**
    - *Alimkubali kama Wake. Alimpokea katika uhusiano licha ya dhambi yake. Alimsamehe dhambi yake. Haki ambayo Mungu alimpa ilikuwa zawadi. Hakupata hadhi yake ya uadilifu kupitia matendo yake mema.*
- **Ni kikwazo gani kwa Abramam (au mtu yeyote) kuhesabiwa kuwa mwadilifu au mwenye haki?**
  - *DHAMBI yake na UTAKATIFU wa Mungu*
- **Abramam alikuwa na hali gani hata Mungu akajibu kwa kumhesabia haki?**
  - *ALIAMINI - aliamini ahadi na tabia za Mungu na alitenda kwa msingi wa imani yake, akimtumaini Yeye kwa ajili ya maisha yake ya baadaye. Alipata haki yake, lakini akaipokea.*
- **Mungu alimtaka Abramam atoe nini ili aendelee kukutana naye? Je, hii inatuonyesha nini?**
  - *Alipaswa kutoa dhabihu. Sadaka ya damu inatuambia kwamba Abramam ni mwenye dhambi anayehitaji mwana-kondoo ambaye angekufa badala yake, mwana-kondoo ambaye damu yake inamwagika mahali pake ili kukutana na Mungu mtakatifu.*
  - o **Je, hii inaelekezaje kwa Kristo? Jinsi gani alikuwa kama dhabihu?**
    - *Kristo ndiye dhabihu ya mwisho, kamilifu ambayo hutoa milele badala ya dhambi zetu. Tunapomtumaini Yeye na kifo chake msalabani, dhambi zetu zinasamehewa na tunatangazwa kuwa wenye haki na Mungu.*
  - o **Je, hii inatufundisha nini kuhusu kuhesabiwa haki?**
    - *Kuhesabiwa haki kunafanywa kuwa wa haki mbele za Mungu, si kwa wema wetu wenyewe, bali kwa neema ya Mungu, kwa Yeye kututangaza kuwa wenye haki kulingana na dhabihu ya haki iliyotolewa badala yetu. Tunaipokea kwa imani.*
- **SOMA 2 Wakorintho 5:21 - Je, hii inathibitishaje kile ambacho tumekuwa tukizungumza?**

- **MFANO - Majalada Mawili ya Vitabu** - kitabu kimoja kilichoandikwa kwa jina langu kina matendo yote, mawazo, maneno ya maisha yangu (kwa hakika yamechafuliwa sana na dhambi), kingine kina mawazo yote ya Yesu, maneno, matendo (kitakatifu na mema kabisa) - wakati Ninamwamini Yesu, Mungu kimsingi anaondoa jalada la kitabu cha Yesu kilichoandikwa kwa jina lake na kuliweka kwenye kitabu changu, yaani, Yesu anachukua sifa kwa ajili ya dhambi yangu na kulipa adhabu Msalabani. Pia anachukua jalada la kitabu chenye jina langu na kuliweka kwenye kitabu kuhusu Yesu, yaani, kunihesabia haki yote ya Yesu. - **Kubadilishana Kubwa kwa Dhambi yangu kwa haki yake!**
- **Ikiwa mtu 1) amesamehewa dhambi zake zote na 2) kupewa sifa kwa ajili ya uadilifu mkamilifu wa Yesu, hilo lingewaathirije watakaposimama mbele za Mungu siku ya hukumu?**
  - *Anakubaliwa kabisa na Mungu, na anaweza kutazamia uzima wa milele wa furaha na amani pamoja Naye.*
- **Ikiwa mtu 1) amesamehewa dhambi zake zote na 2) amepewa sifa kwa ajili ya haki yote kamilifu ya Yesu, ni jinsi gani inapaswa kuathiri maisha ya mwamini sasa - hasa wakati anapambana na dhambi? Ni mabadiliko gani mahususi yanaweza kusababisha katika maisha ya mtu?**
  - *Atakuwa na amani zaidi. Hatakuwa na wasiwasi kidogo juu ya kile watu wengine wanafikiria juu yake au juu ya shida au changamoto alizonazo katika maisha yake. Itamsaidia kusema uwongo au kusengenya au kujisifu au kuwa mkosoaji sana baada ya muda. Atakuwa zaidi na zaidi kama Kristo!*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Kila dhambi kwa namna fulani inaunganishwa na kutomwamini Mungu.** I.e. kutokana na kutoamini kwamba kile ambacho Mungu amefanya katika kutuokoa kintoshwa - kwamba sisi si wenye haki kabisa machoni pa Mungu kupitia damu ya Kristo. Kutokana na kutokuamini kweli Mungu anatupenda.
- **Taja dhambi zingine tofauti. Shiriki jinsi kila mmoja anavyoweza kuunganishwa na kutomwamini Mungu kikamilifu.**
- **Watu katika historia yote wamejaribu kujihesabia haki, kujifanya waadilifu mbele za Mungu. Kila dini hufanya hivi. Lakini hata waamini ambao wamehesabiwa haki milele mbele za Mungu nyakati fulani huteleza na kuishi kana kwamba wanahitaji kujihesabia haki. Je, ni baadhi ya njia gani ambazo watu hufanya hivi?**
  - *Kutii sheria zote za dini yao.*
  - *Kujaribu kufanya mambo yote sahihi, kamwe kufanya makosa au kufanya kitu chochote kibaya.*
  - *Kufanya mambo makubwa na ya ukarimu ambayo watu wengine wanaweza kutambua.*
  - *Kujilinganisha na wengine kwa matumaini ya kuonekana bora.*
  - *Kujifanya kuwa dhambi yao si mbaya sana.*
  - *Kuamini katika elimu au utajiri au madaraka.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Je, ni vikwazo vipi vya imani yako, kuamini kwamba Mungu amekusamehe kweli na kukufanya kuwa mwadilifu kabisa machoni pake? Je! hadithi hii inawezaje kukutia moyo?**
- **Je, ni kitendo gani kimojawapo katika maisha yako ambacho kinaonekana kukita mizizi katika kutokuamini kwamba umesamehewa kweli na kuhesabiwa haki mbele za Mungu? Kwa mfano, ni matendo au maneno gani kati ya hayo yanayochochewa na hisia kwamba unaweza tu kumridhisha Mungu kupitia utiifu wako mwenyewe au tabia ya haki? Umejifunza nini katika hadithi hii ambacho kinaweza kukusaidia kukua katika utiifu wa kweli kupitia imani katika Injili?**

MARUDIO ya Mwalimu: Vipengee kuu kuhusu KUHESABIWA HAKI kutoka hadithi hii:

- **Imani: kuhesabiwa haki ni kwa imani pekee.**
  - **Imani imekita mizizi katika kuelewa vile Mungu alivyo.** Ni mtakatifu, wakuaminiwa, waukweli, mwenye nguvu, na mwenye neema.
  - Imani ni zaidi ya kuamini kwa fikira tu. **Ni kumtegemea Mungu, kuwa na uhusiano naye**, wakti mwingine mtu atahitajika kufanya mambo ya hatari kama vile, kumwamini Mungu hata kama hatuoni mwisho wa jambo. (Waebrania 11:1 kuendelea)
    - Nikuegemeza maisha yetu yote kwake Mungu
    - **Imani iko na viziwi**—mwangalie viziwi vya imani ya Abram
      - Dhambi yake, kuwa na shaka
      - Umri wake mkongwe, umri wa mkewe
      - Kutokuwa na motto, kwa muda mrefu.
  - **Imani hudhihirishwa kwa utiifu**
  - Mungu huonyesha heshima watu wa imani, hata wakati wa unyonge
- **Ufunuo wa Mungu:** msingi wa kuhesabiwa haki kwa Abram kulitokana na ufunuo wa Mungu, mungu alitaka kujulikana.
  - Mungu ndiye aliyekuwa mtendaji mkuu katika kumhesabia Abram haki. Alimchagua, akamfikia alipokuwa, akamuita, akamuongoza, akamlinda, na akwa mwaminifu kwake, abrahamu alipokea chote Mungu alimfanyia kwa imani. Mungu alikuwa mtendaji, abramu hakuwa mtendaji. Alipokea tu.
- **Uzuri wa Mungu na Neema. Kuhesabiwa haki kuna pata msingi wake kwa neema ya Mungu kwa wenye dhambi.**
  - Abram alikuwa mwenye dhambi, imani yake haikuwa thabiti, lakini Mungu aliikubali.
  - Hakupokea chochote kupitia matendo yake.
- **Kuhesabiwa mwenye haki:** Kuhesabiwa haki sio kuwa wenye haki kupitia njia zetu sisi wenyewe, lakini ni kuwa na haki ya Yesu Kristo tuliyovikwa kwasababu ya damu yake iliyo mwagika kwa ajili yetu sisi.
  - Mungu alipatana na abramu, akamtoka kwa njia ya kipekee, akawa na uhusiano naye.
  - Mungu alitoa njia ya Abram kuja kwake katika uwepo wake takatifu.
  - **Dhabihu ilihitajika** ili Abram aweze kuwa na uhusiano na Mungu.
    - **Ilikuwa kwa neema. LAKINI haikuwa bure.** Dhabihu ilihitajika kuondoa dhambi ya Abram
    - Dhabihu **ililenga kwa Yesu Kristo** na dhabihu yake.
- **Kuhesabiwa haki kwetu ndio msingi wa utakaso wetu unaoendelea.**
  - **Wakolosai 2:6,7 - Hivyo basi, kama vile mliyompokea Kristo Yesu kuwa Bwana, endeleeni kuishi ndani yake, mkiwa na mizizi na mmejengwa ndani yake, mkiimarishwa katika imani kama mliyofundishwa, na mkijaa shukrani.**
  - I.e. Ulipokea Yesu kwa toba na imani. Endelea kuishi kila siku kwa njia hiyo hiyo, kwa toba na imani, iliyojaa shukrani inayoongoza kwenye utii.
- **Kwa MUHTASARI:**
  - Mwanadamu huja kwa Mungu, anahesabiwa haki, kwa njia ya kabadala cha damu ambacho Mungu hutoa.
  - Mungu huitikia imani katika kabadala huyo, Yesu Kristo, kwa kumhesabia haki mwenye dhambi.
  - Kuhesabiwa haki ni tendo la mara moja, la milele la Mungu. Haiwezi kutenduliwa!

- Lakini imani yetu inayoongoza kwenye kuhesabiwa haki ni safari yenye kupanda na kushuka, si tendo la mara moja. Imani hii ya kudumu katika kuhesabiwa haki kwetu ni muhimu kwa ukuaji unaoendelea katika Bwana.
- Imani hudumu hata kama mambo hayana maana. Mara nyingi ni hatari.
- Imani ya kweli hujulikana kwa matendo au matendo inayozaa. yaani imani ya kweli huzaa utii. Yaani, Utiifu hutiririka kutoka kwa imani.
- Utiifu wa kweli ni kuishi katika mwanga wa kuhesabiwa haki kwetu, yaani, kuishi kana kwamba tumehesabiwa haki au kuhesabiwa haki mbele za Mungu.

AYA NYINGINE YENYE MSAADA. Kila mmoja wao anasema nini kuhusu HAKI na jinsi inavyotusaidia kuishi maisha yetu kila siku?

- **Warumi 4:1- 3**—*Abramu alihesabiwa haki kwa imani sio kwa kazi ya mikono yake.*
- **Waebrania 11:1- 12**—*kwa imani- kutii*
- **Warumi 5:8**—*Yesu alikufa kwa aili yetu na kutufanya wenye haki “tukiwa bado wenye dhambi”*
- **1 Yohana 4:19**—*Mungu anatupenda na alituma Mwana wake awe dhabihu ya upatanisho*
- **Warumi 1:16, 17**—*wokovu kwa wote watakao amini- haki inayopatikana kwa imani*
- **Warumi 3:21- 25**—*tungetimiza matakwa ya sheria- dhambi ingesamehewa wakati damu inamwagika- kufanywa haki kwa imani na neema.*
- **Warumi 4:3** - *Abramu alimwamini Mungu naye akamhesabia mwadilifu*
- **Warumi 5:1** - *kwa sababu tunahesabiwa haki kwa imani, tuna amani kwa njia ya Yesu.*
- **Wagalatia 2:14** - *kuishi katika hatua na ukweli wa Injili.*
- **Wagalatia 2:20b** - *"Uhai nilio nao katika mwili, ninaishi kwa imani ya (nani?) Mwana wa Mungu, ambaye (alifanya nini?) alinipenda na kujitoa kwa ajili yangu." yaani, kwa kuwa mimi ni mwamini, mtoto wa Mungu, ninaishi maisha yangu kila siku katika kumtii Mungu kwa kutumainia ukweli wa Injili, kwamba Mwana wa Mungu alinipenda na kujitoa kwa ajili yangu.*

8. Nikodemo na Nyoka wa Shaba

Yohana 3:1-21 (pia Hesabu 21:4-9)

MADA MUHIMU: Kuhesabiwa Haki kwa Imani, Kupokea Haki

[Dhana Muhimu za Injili: Kuhesabiwa Haki, Dhambi - Kutokuamini, Asili ya Imani]

HADITHI:

Siku moja Yesu alikuwa Yerusalemu wakati wa Pasaka na alikuwa akifundisha mchana kutwa. Ilipofika jioni, akatoka kwenda mahali alipokuwa anakaa. Kulipokuwa giza, mtu mmoja alikuja kumwona. Jina lake lilikuwa Nikodemo, na alikuwa mmoja wa watawala wa Wayahudi. Nikodemo akamwambia, “Mwalimu, tunajua kwamba umetoka kwa Mungu kwa maana hakuna mtu awezaye kufanya mambo unayofanya isipokuwa Mungu yu pamoja naye.

Yesu akamjibu, Amin, nakuambia, usipozaliwa mara ya pili, huwezi kuuona Ufalme wa Mungu.

Sasa Nikodemo alichanganyikiwa. Akasema, Awezaje mtu kuzaliwa mara ya pili akiwa mzee? Je, anaweza kuingia tumboni mwa mama yake mara ya pili na kutoka tena?

Yesu akajibu, Amin, amin, nawaambia, Aliyezaliwa kwa mwili ni mwili; bali aliyezaliwa kwa Roho ni roho; ni lazima kuzaliwa mara ya pili.

Nikodemo bado alikuwa amechanganyikiwa. Akasema, “Hili linawezaje kuwa?”

Kwa hiyo, Yesu alimkumbusha tukio fulani katika historia ya Israeli wakati Musa alipokuwa akiwaongoza watu jangwani. Wakati huo Waisraeli walikuwa wamekosa kumtii Mungu, na Mungu alikuwa ametuma nyoka wengi kambini waliokuwa wakiwauma watu wengi. Wengi walikuwa katika maumivu makali na walikuwa wagonjwa na hata kufa. Kisha Israeli wakamlilia Mungu, “Tusaidie! Kisha Mungu akamwambia Musa la kufanya. Akasema, Tengeneza nyoka kwa chuma, umtie juu ya mti mrefu, kisha uweke mti huo katikati ya kambi, mtu akiumwa na nyoka, ni lazima amtazame nyoka-juu ya mti, hatakufa. Na hiki ndicho kilichotokea.

Kisha Yesu akamwambia Nikodemo, “Kama vile Musa alivyomwinua yule nyoka jangwani, vivyo hivyo Mwana wa Adamu hana budi kuinuliwa, ili kila mtu amwaminiye awe na uzima wa milele. Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwanawe pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele. Kila amwaminiye hahukumiwi; wa Mwana pekee wa Mungu.”

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Yohana 3:16,17** - "Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwanawe pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele. Kila amwaminiye yeye hahukumiwi, bali asiyemwamini amekwisha hukumiwa kwa sababu hakuliamini jina la Mwana pekee wa Mungu."

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- Unafikiri inamaanisha nini kuzaliwa mara ya pili?

MPITO:

- Hadithi ya leo inatusaidia kuona jinsi wokovu wetu na jinsi tunavyoishi ni kuhusu Yesu.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
  - Je, Yesu analiletaje Agano la Kale katika siku zake mwenyewe?
  - Yesu analinganisha nini katika hadithi hii?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu):

- **Nikodemo:** Alikuwa nani? Imani yake ilikuwaje?
- **Kuzaliwa Mara ya Pili:** Inamaanisha nini?
- **Yohana 3:16:** Kuzaliwa mara ya pili kunaongoza wapi?
- **Kuhesabiwa Haki kwa Imani:** Je, inahusianaje na Yohana 3:16?
- **Nyoka wa Shaba:** Tunajifunza nini kuhusu imani inayookoa? Kuhusu kitu cha imani yetu?
- **Nikodemo Alibadilika:** Nini kilikuwa tofauti?
- **2 Wakorintho 5:21** - Mfano Mkuu wa Kubadilishana - dhambi yetu / haki ya Kristo.
- **Kuhesabiwa haki kwa matendo:** Je, tunajaribu kujiweka sawa machoni pa Mungu au kwa wengine?
- **Utakaso:** Ni kwa jinsi gani kukumbuka kuhesabiwa haki kwetu kwa imani kila siku kunaweza kutusaidia kubadilika, kukua zaidi kama Yesu?
- **Maombi:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani? I.e. Je, kutumainia kuhesabiwa haki kwetu kwa neema kwa njia ya imani kunawezaje kuwa msingi wa kukua katika utiifu?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Nikodemo alikuwa nani? Kwa nini ilikuwa hatari kwake kuja kumwona Yesu?**
  - *Alikuwa mtawala wa Wayahudi, mwalimu. Kuhatarishwa kuhukumiwa na Wayahudi wenzao waliompinga Yesu.*
- **Nikodemo akamwambia, “Mwalimu, tunajua kwamba umetoka kwa Mungu kwa maana hakuna mtu awezaye kufanya mambo unayofanya isipokuwa Mungu yu pamoja naye. Nikodemo aliamini nini kuhusu Yesu wakati huu? Tunawezaje kuona kwamba imani yake bado ilikuwa dhaifu?**
  - *Nikodemo alikuwa na imani inayokua. Alikuwa kuuliza maswali. Alijua kwamba Yesu alitoka kwa Mungu.*
  - *Imani yake ilikuwa dhaifu na iliyochanganyikiwa. Alionyesha hofu kwa kuja usiku.*
  - **Je, hii inatufundisha nini kuhusu ubora wa imani ambao Yesu anahitaji ili kuitikia kwetu?**
    - *Yesu kamwe hawakatai wale wanaomjia kwa bidii, ingawa imani yao ni dhaifu au imechanganyikiwa.*

- **Je, Yesu anajibuje maoni/ swali la Nikodemo? Alihangaikia nini zaidi?**
  - *Yesu anajali kuhusu Nikodemo zaidi ya kujitetea au kubishana kuhusu theolojia. Anataka Nikodemo awe katika ufalme wake, azaliwe upya.*
- **Tuna mwelekeo wa kufikiri kwamba tutaokolewa au kuingia katika ufalme wa Mungu ikiwa tunaweza kubadilisha maisha yetu. Tunajifunza nini kutokana na maneno ya Yesu, “Lazima uzaliwe mara ya pili?” Je, "kuzaliwa" ni tofauti gani na "kugeuza maisha yako”?**
  - *Kugeuza maisha yako kumaanisha kuwa utajirekebisha. Kwa mtu kuzaliwa ni kitu kilicho nje ya uwezo wake mwenyewe. Hatuwezi kufanya hivyo kutokea. Mungu pekee ndiye anayeweza kutupa uzima. Tunapaswa kuacha maisha ya zamani. Tumekufa katika dhambi zetu. Ni lazima tuwe hai tena kiroho kupitia kuzaliwa upya.*
- **Katika Yohana 3:16 Yesu anatumia njia tofauti kueleza anachomaanisha kwa kuzaliwa mara ya pili ili kuingia katika ufalme wa Mungu. Anasema nini hapo kuhusu kupata uzima wa milele au kuingia katika ufalme wa Mungu?**
  - *Tunapozaliwa mara ya pili, TUNAMWAMINI Mwana wa pekee ambaye Mungu, kwa upendo wake, amemtuma ulimwenguni, nasi tunapokea uzima wa milele.*
  - ***Kuzaliwa mara ya pili kunaongoza kwenye imani inayookoa.***
- **Kuhesabiwa haki:** Kuhesabiwa haki mbele za Mungu kunamaanisha kuhesabiwa kuwa mwenye haki machoni pake. Kumbuka Abram. *"Alimwamini Mwenyezi Mungu na ikahesabiwa kwake kuwa ni haki."* (Mwanzo 15:6)
  - **Je, ni kwa jinsi gani kuzaliwa mara ya pili ni sawa na kuhesabiwa haki au kuhesabiwa kuwa mwenye haki?**
    - *Kama vile "kuzaliwa mara ya pili" ni kitu ambacho Mungu pekee anaweza kufanya kwa ajili yetu, "kuhesabiwa" kwa haki mbele za Mungu pia ni jambo ambalo Mungu pekee anaweza kufanya kwa ajili yetu.*
    - *Imani katika Kristo inayohesabia haki inamaanisha kupokea tu neema yake. Haki yake au wokovu wake unatolewa kwetu na kupokelewa kwa imani pekee, si kwa matendo yetu.*
    - ***Imani inayookoa inaongoza kwa kuhesabiwa haki na kupokea uzima wa milele.***

Imani Inayookoa - Mfano:

- **Yesu anatumia mfano kueleza maana ya kuamini – Waisraeli jangwani. Kwa nini malalamiko yao hayakuwa ya haki mbele za Mungu? Je, Mungu alikuwa tayari amefanya nini hadi Israeli wakasahau upesi hivyo? Kulalamika kwao kunadhihirishaje kutokuamini kwao?**
  - *Tayari alikuwa amewaokoa kimuujiza kutoka Misri kupitia mapigo na kuwaongoza kupitia Bahari Nyekundu na kuwaandalia chakula na maji tena na tena.*
  - *Kwa kulalamika walikuwa wakionyesha kwamba hawakuamini katika ahadi zake za kuwapa na kuwatunza na ahadi zake za kuwaongoza kurudi kwenye Nchi ya Ahadi.*
- **Imani ya Waisraeli ilijaribiwa walipolazimika kungoja maji au chakula au kufika nchi ya ahadi. Imani yetu hujaribiwa kwa njia zipi? Ni wakati gani tunajaribiwa kumlalamikia Mungu?**
  - *Njia nyingi sana. Wakati maisha hayafanyiki jinsi tunavyotaka - wakati hatupati baraka tunazotaka, tunapopitia maumivu na magonjwa, tunapotendewa isivyo haki, tunapopaswa kusubiri jibu la Mungu kwa maombi yetu.*

- **Tunapokubali kutokuamini na kuanza kulalamika, tunasahau nini? Tunakataa kuamini nini?**
  - *Tunasahau yote ambayo Mungu tayari ametufanyia - hasa wokovu na tumaini na utambulisho mpya ambao ametupa kupitia Yesu, na ahadi zote zinazoambatana na wokovu huo.*
- **Je, hadithi hii ya Waisraeli jangwani inatusaidiaje Nikodemo na sisi kuelewa maana ya kuzaliwa mara ya pili? Imani ya kuokoa ilionekana je kwa Waisraeli? Inapaswa kuonekana je kwetu? Yesu angekuwaje kama nyoka wa shaba?**
  - *Waisraeli walitambua na kuungama dhambi zao mbele za Mungu na wakaomba rehema. Kisha wakatazama wokovu ambao Mungu alitoa, yule nyoka wa shaba.*
  - *Yesu pia angeinuliwa juu ya mti - msalabani - kulipia dhambi zetu.*
  - *Kama Waisraeli tunaungama dhambi na uasi wetu na kumsihi Mungu kwa ajili ya msaada na rehema na kuangalia kwa macho ya imani juu ya Mwokozi ambaye Mungu ametoa - Yesu.*
- **Je, kazi au kusudi la nyoka wengi ambao Mungu aliwatuma juu ya Waisraeli lilikuwa ni nini? Je, kulikuwa na neema yoyote katika kuwatuma kwake nyoka?**
  - *Nyoka walikuwa adhabu waliyostahili kwa ajili ya dhambi yao, lakini pia . . .*
  - *Nyoka walikuwa neema kubwa ya kuwafanya watu watamani sana Mungu wa kuokoa na kuwaongoza kwenye toba na imani.*
- **Hebu tumrudie Nikodemo kwa dakika moja. Je, unaweza kuelezeaje jibu la Yesu kwa Nikodemo kwa ujumla? Mtazamo wa Yesu ulikuwa upi?**
  - *fadhili, subira, mtazamo wa kufundisha, sio kuning'inia juu ya kushinda mabishano au kushawishi moyo mgumu, lakini nia ya kuchimba mahitaji ya moyo wa Nikodemo - hitaji la kuzaliwa tena kwa imani.*
- **Je, Nikodemo alibadilishwa baada ya kukutana na Yesu? Fikiria matukio haya mengine mawili ambayo Agano Jipya linarekodi maneno na matendo ya Nikodemo:**
  - **Soma Yohana 7:45-52** ambapo Nikodemo anasimama kwa ajili ya Yesu mbele ya Mafarisayo wengine.
  - **Soma Yohana 19:38-42** ambapo Nikodemo anamsaidia Yusufu wa Arimathaya kuandaa mwili wa Yesu kwa maziko.
- **Je, matukio haya mawili ya maneno na matendo ya Nikodemo yanaweza kutufundisha nini kuhusu imani yake na uthibitisho wa ukuaji wa polepole?**
  - *Nikodemo anapata ujasiri kidogo. Akiwa na ujasiri wa kuwauliza marika wake, Mafarisayo aliotumia muda pamoja nao.*
  - *Kujitolea kwa nguvu zaidi, ingawa bado tulivu, kwa Yesu - kumsaidia Yusufu wa Arimathaya kumzika Yesu baada ya kifo chake. Hakuogopa sana kushirikiana na wafuasi wa Yesu.*
  - *Aliitikia fadhili na subira ya Yesu pamoja naye. Hakika alikuwa amezaliwa mara ya pili na alikuwa anaanza kuonja maisha mapya ya wokovu!*
- **Je, tunaweza kujifunza nini kutokana na hili kuhusu mahali ambapo mabadiliko ya kweli katika maisha yetu yanatoka?**
  - *Mabadiliko huja tunapoelekeza macho ya imani kwa Yesu na yale aliyotufanyia katika kifo na ufufuko wake.*
  - *Imani katika Yesu inaongoza kwenye wokovu, uzima wa milele.*

- *Na kisha pia husababisha mabadiliko ya polepole katika njia tunayoishi kwa ajili ya Mungu siku baada ya siku, kama ilivyokuwa kwa Nikodemo!*

- **SOMA 2 Wakorintho 5:21 – Je, ni kama Yohana 3:16, 17?**
- **MFANO - Majalada 2 ya Vitabu** – *Kitabu kimoja kilichoandikwa kwa jina langu kina matendo yote, mawazo, maneno ya maisha yangu (kwa hakika yamechafuliwa sana na dhambi), kingine kina mawazo yote ya Yesu, maneno yake, matendo yake (takatifu na mema kabisa) - ninapomtumaini Yesu, kimsingi Mungu huondoa kifuniko cha kitabu cha Yesu kilichoandikwa kwa jina lake na kuiweka kwenye kitabu changu, yaani, Yesu anachukua mikopo kwa ajili ya dhambi yangu na kulipa msalabani. Pia anachukua jalada la kitabu chenye jina langu na kuliweka kwenye kitabu kuhusu Yesu, yaani, kunihesabia haki yote ya Yesu. - **Kubadilishana Kubwa kwa Dhambi yangu kwa haki yake!***
- **Ikiwa mtu amesamehewa dhambi zake zote na 2) amepewa sifa kwa ajili ya uadilifu mkamilifu wa Yesu, hilo lingewaathirije watakaposimama mbele za Mungu siku ya hukumu?**
  - *Anakubaliwa kabisa na Mungu, na anaweza kutazamia uzima wa milele wa furaha na amani pamoja Naye.*
- **Ikiwa mtu 1) amesamehewa dhambi zake zote na 2) amepewa sifa kwa ajili ya haki yote kamilifu ya Yesu, ni jinsi gani inapaswa kuathiri maisha ya mwamini sasa - hasa wakati anapambana na dhambi? Ni mabadiliko gani mahususi yanaweza kusababisha katika maisha ya mtu?**
  - *Atakuwa na amani zaidi. Hatakuwa na wasiwasi kidogo juu ya kile watu wengine wanafikiria juu yake au juu ya shida au changamoto alizonazo katika maisha yake. Itamsaidia kusema uwongo au kusengenya au kujisifu au kuwa mkosoaji sana baada ya muda. Atakuwa zaidi na zaidi kama Kristo!*

Kwa Muhtasari:

- **Mara nyingi Mafarisayo walizingatia kupata haki kwa kutii sheria. Lakini hii haikuwa na matunda.**
- **"Alipokea haki" - Yesu alisema, "Lazima UZALIWE mara ya pili." Haisemi, "Lazima ujirekebishe."**
  - **yaani Haki ya pekee ya kweli mbele za Mungu ni "kupokea" haki. Imepokelewa kutoka kwake. Imefanywa sawa - yote kwa kazi ya Mungu.**
  - ***Kwa maana mmeokolewa kwa neema, kwa njia ya imani; ambayo hiyo haikutokana na nafsi zenu, ni kipawa cha Mungu; wala si kwa matendo, mtu awaye yote asije akajisifu.*** (Waefeso 2:8,9)
- **Kupokelewa kwa imani - Tunapokea haki hii kwa kuamini tu, kwa kuelekeza macho yetu ya kiroho kwa Mwokozi ambaye Mungu hutoa kama vile Waisraeli walivyoelekeza macho yao ya kimwili kwa nyoka wa shaba.**
  - **Kujifunza KUPUMZIKA katika haki ambayo Yesu hutoa ndio msingi wa kuishi kwa utiifu zaidi kwa kufanya matendo ya haki yanayomheshimu Mungu.**
- **Mabadiliko ya moyo yanaongoza kwenye mabadiliko ya maisha, kwa utii kamili, ujasiri wa ndani zaidi wa kuishi kwa ajili yake!**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- Wengi wa Mafarisayo kama Nikodemo walijaribu sana kuwa wema na kutii sheria yote ili kujihesabia haki mbele za Mungu. **Je, ni baadhi ya njia zipi ambazo watu hujaribu kujihesabia haki leo? Je, sisi kama waumini?**
- **Ni mambo gani yanayoendelea kutuhukumu katika maisha yetu? Je! hadithi hii inaweza kutusaidiaje tunapohisi kulaaniwa?**
- Kama Waisraeli waasi wakimtazama nyoka wa shaba, tunahitaji kumwalia kwa imani Yesu pekee pale msalabani ili kuzaliwa mara ya pili na kubaki kushikamana naye kwa nguvu. Yeye ndiye anayetufanya kuwa waadilifu mbele za Mungu na kutusaidia kuishi kwa ajili ya utukufu wake. **Je, ni baadhi ya njia gani tunazoelekea kuondoa macho yetu kwa Yesu?**
- **Je, ni baadhi ya nyoka gani ambao Mungu hutumia maishani mwetu kunyoosha imani yetu? Je, maumivu anayopitia mtu yanawezaje kuelekeza kwenye imani ya kina na uelewa mzuri zaidi wa maisha mapya tuliyo nayo katika Kristo?**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Mkristo, ni katika suala gani maishani mwako unaondoa macho yako ya imani kutoka kwa Yesu? Unahitaji kutubu nini ili uweze kutumaini tena neema ya ajabu ya Mungu inayokuhesabia haki na kukutegemeza? Je, Mungu anaahidi kukupokeaje unapotubu na kumwamini?**
- **Je, umezaliwa mara ya pili? Je, Mungu amebadilisha moyo wako ili uone dhambi yako na hitaji lako la Mwokozi? Ikiwa siyo, unaweza kushiriki na mwamini na kuelewa maana ya kutoa maisha yako kwa Yesu?**
- **Ni dhambi gani au kushindwa gani kunaonekana kukuhukumu mara kwa mara? Je! hadithi hii inawezaje kukutia moyo?**

9. Mfarisayo na Mtoza Ushuru

Luka 18:9-14

MADA MUHIMU: Kujihesabia haki, Unyenyekevu, Toba, Matumizi ya Sheria
[Dhana Muhimu za Injili: Dhambi, Toba, Matumizi ya Sheria, Kuhesabiwa Haki]

HADITHI:

Siku moja Yesu alitoa mfano huu kwa wale walijiona kuwa wao ni wenye haki na huwadharau wengine.

“Watu wawili walikwenda hekaluni kusali, mmoja wao alikuwa Farisayo na mwingine alikuwa mtoza ushuru. Yule farisayo, alikuwa amesimama pekee yake, akasali hivi: ‘Mungu, ninakushukuru kwa sababu mimi si kama watu wengine; wanyang’anyi, wadhalimu, wazinzi, wala kama huyu mtoza ushuru. Mimi nafunga mara mbili kwa juma, natoa sehemu ya kumi ya mapato yangu’

Lakini yule mtoza ushuru akasimama mbali, hakuthubutu hata kuinua uso wake kutazama mbinguni, bali alijipiga kifua ni na kusema, ‘Mungu nihurumie, mimi mwenye dhambi’

“Nawaambia, huyu mtoza ushuru alirudi nyumbani akiwa amehesabiwa haki mbele za Mungu zaidi ya yule Farisayo. Kwa maana yeyote ajikwezaye atashushwa na yeyote ajishushaye atakwezwa.”

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Waebrania 10:19-22:** *“Kwa hiyo, ndugu zangu, kwa kuwa tunao ujasiri wa kupaingia Patakatifu pa Patakatifu kwa damu ya Yesu, kwa njia mpya iliyo hai tuliyofunguliwa kwa ajili yetu kupitia kwenye lile pazia, yaani, mwili Wake, basi kwakuwa tunaye kuhani mkuu juu ya nyumba ya Mungu, sisi na tumkaribie Mungu kwa moyo mnyofu kwa imani timilifu, mioyo yetu ikiwa imenyunyuziwa damu ya Kristo na kuwa safi kutokana na dhamiri mbaya...”*

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- Ni mtu wa aina gani unaelekea kumdarau au kumwona kama yuko chini?

MPITO:

- Katika hadithi ya leo Yesu ana jambo la kusema nasi tunapojisikia kujisifu au kuwadharau wengine. Hebu tuangalie hadithi anayofundisha na tujadili kile tunachojifunza kuhusu wahusika katika hadithi hii.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza):

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
  - Orodhesha maneno na matendo yote ya Farisayo.
  - Orodhesha maneno na matendo yote ya mtoza ushuru.

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu):

- **Hadhira:** Yesu alikuwa akiwaambia nani mfano huo? Kwa nini?
- **Sawa:** Je, Mtoza Ushuru na Farisayo walikuwa wanafananaje?
- **Tofauti:** Walikuwa tofauti vipi katika tabia zao?
- **Nia ya Kusali:** Ni nini kilikuwa chanzo cha tumaini au uhakika wa kila mtu?
- **Mtazamo Katika Kumkaribia Mungu:**

- **Matokeo ya Mwisho:** Nini kilitokea kwa kila mwanaume?
- **Kuhesabiwa haki mbele za Mungu:** Hii ina maana gani?
- **Mtazamo wa Sheria:** Je, sheria ilimtumikia kila mmoja kwa njia gani?
- **Nidhamu za Kiroho:** Je, ni sheria gani tunajitengenezea wenyewe kuhusu nidhamu kama vile maombi, kusoma Biblia, ushirika, zaka, n.k.? Je, lengo letu la kweli liwe nini katika taaluma kama hizi?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani? Je, ninafananaje na Farisayo katika kumkaribia Mungu? Ninawezaje kutubu?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Ni jambo gani kila mmoja wa watu hawa alienda kufanya kwenye hekalu?**
- **Walikuaje tofauti na kila mmoja?**
  - *Yule Farisayo alisimama kwa majivuno, aliongea kwa sauti kubwa, hakuwa na haya, alijiamini tu.*
  - *Mtoza ushuru alisimama mbali kando, karibu kujificha. Alijawa na aibu na huzuni. Piga kifua chake na kichwa chake chini*
- **Ni wapi na vipi kila mmoja alijiweka ili kuomba?**
  - *Mmoja alisimama kwa kiburi, akazungumza kwa sauti, bila haya na kwa ujasiri.*
  - *Mwingine alisimama mbali, karibu kujificha. Alijawa na haya na huzuni, akajipiga kifua na kuangalia chini.*
- **Kwa nini kila moja wa hawa watu alienda hekaluni kuomba?**
  - *Farisayo—kujiiinua au kujikweza, kujionesha kwa wengine, kujisifu na kujigamba kwa kila kitu alichokuwa amefanya.*
  - *Mtoza Ushuru—alikuwa amepondeka kwa ajili ya dhambi yake, alijua anastahili ghadhabu ya Mungu, jambo hili lilikuwa mzungu kwake, alililia rehema zake Mungu.*
- **Kila mmoja wao alikuwa akitegemea nini?**
  - *Farisayo- alijitegemea, kazi zake nzuri, utakatifu wake, kutiifu kwake.*
  - *Mtoza ushuru- mungu pekee, rehema za Mungu kwa wenye dhambi*
- **Kwa nini mfarisayo alikuwa na ujasiri?**
  - *Aliangalia kazi zake tu kwa juu juu, hakuchunguza moyo wake kwa undani*
  - *Alijilinganisha na wengine kwa kazi hizo za juu juu. Alijihisi kuwa Mungu yuko na deni yake kwasababu alijiona akiwa mzuri zaidi.*
- **Je, kulikuwa na utofauti upi kwa njia waliyomsongelea Mungu?**
  - *Mfarisayo- hakuwa na hitaji, alikuja kutambulisha na kuonyesha unyofu wake. Alisema kuwa alikuwa mwenye shukrani bali alikuwa amejawa na kiburi. Alihisi kama mungu alistahili kumsikiliza na kumpa na fasi nzuri. Hangeona dhambi ya moyo wake kwasababu ya kiburi chake kwa ajili ya matendo mema aliyokuwa nayo ya kidini.*
  - *Mtoza ushuru—alikuwa na hitaji la kweli, dhambi ilikuwa imemharibu, alijua jambo hili na akalikubali, alimshukuru Mungu kuwa alimsikiliza hata ngawa hakustahili kumsikiliza.*
- **Je, kila mmoja wao alionyesha matokeo gani?**
  - *Mtoza ushuru alirudi nyumbani kwake akiwa amehesabiwa haki mbele zake Mungu, bali mfarisayo alibaki akiwa amepotea katika dhambi zake.*
- **Je, zile kazi zote nzuri ambazo mfarisayo alizifanya, matokeo yake yalikuwa mazuri kwake ama yakumdhuru?**

- o *Zilimdhuru kwasababu Shetani aliyatumia kumdanganya kuwa alikuwa mkamilifu na aliyehesabiwa haki. Mwishoe hakumwamini Mungu na hivyo hakuhesabiwa haki. Kwa hivyo alikuwa katika hatari ya hukumu.*
- **Ni kwa njia ipi sheria ya Mungu ilimtumikia kila mmoja kwa maisha yake?**
  - o **Sheria ya Mungu ilimtumikia vipi mtoza ushuru?**
    - *Ilimwonyesha kuwa alikuwa mtenda dhambi mkuu, na ikamwongoza kumlilia Mungu ilia pate rehema.*
  - o **Sheria ya Mungu ilimtumikia aje mfarisayo?**
    - *Sio vizuri sana. Sheria ilikuwa nzuri, lakini Wafarisayo wakaweka kutii sheria kama njia ya kumfurahisha Mungu na kukubalika mbele zake. Waliongezea pia sheria zingine ambazo wangetii ili kuonyesha kujitoa kwao. Iliwafanya wajitegemee wala sio Mungu, mwishowe ili waangamiza.*
- **Yesu alikuwa akiwaambia akinanani mfano huu?**
  - o *Wale walioamini unyoofu wao na kuwadunisha wengine wote.*
- **Watu kama hao ni akina nani siku hizi? Tunaweza tukawatambua aje Mfarisayo na Mtoza Ushuru siku hizi, kanisani na ulimwenguni?**
  - o *Watu waliojitolea sana kanisani - wachungaji, viongozi, wale wanaotoa zaka, wanaohudhuria kila tukio, wengine wanaomba au kuimba kwa sauti kubwa na kwa shauku.*
  - o *Watu wanaofanya mambo mema, lakini wanaanza kujivunia wenyewe kwa mambo haya. Wanafanya mambo mema zaidi kwa ajili ya sifa zao wenyewe kuliko kwa shukrani ya unyenyekevu kwa Mungu au kwa sababu ya upendo kwa wengine.*
- **Je, mfano huu unaweza kutufunza nini kuhusu kutumia nidhamu ambazo sisi hufwata katika imani yetu? Kwa mfano nidhamu kama kuomba, kusoma neno la Bwana, kuenda kanisani, kufunga, kutoa fungu la kumi, n.k.?**
  - o *Kutii sheria za inje tu, kama za kusoma biblia na kuomba tu, zaweza kutuongoza na kufanya tuwe na kiburi badala ya kupatana Baba yetu.*
  - o *Mungu yuataka tuje kwake tukiwa na haja, tukikubali kuwa hatustahili na hatuwezi kujiokoa wala kurekebisha maisha yetu ama shida za ulimwengu huu. Twapaswa kuamini kuwa ni Mungu ambaye anatupenda na anaye tukubali kila wakati, twapaswa kuja kwake kwa shukrani kwa sababu ya mambo yote ambayo ametutendea ndani ya Yesu Kristo.*
- **Je, kuwa na nyakati za kila siku za maombi na kusoma Biblia kunawezaje kugeuka kuwa jambo baya au hatari? Je, hili linawezekana? Je, hiyo inamaanisha tuache kuifanya?**
  - o *Mazoea haya yanaweza kuwa hatari tunapoyafanya hutufanya tuwe na kiburi na kutufanya tuwadharau wengine, kana kwamba mazoea hayo yalipata wokovu wetu mbele za Mungu.*
  - o *Hatupaswi kuacha kufanya mambo haya. Badala yake tunapaswa kuendelea ndani yao lakini tutubu mara kwa mara mitazamo mibaya ambayo tumekuwa nayo na kumwamini Yesu pekee kwa haki yetu. Tunapaswa kumwomba Roho akue ndani yetu moyo mnyenyekevu, wa shukrani, na wa toba.*
- **Ni nini haswa hufanya ushirika wetu na Mungu uwezekane?**
  - o *Injili ya neema kupitia Yesu Kristo, twapaswa kukubali injili kwa IMANI, ujuwe kuwa Mungu anakupenda na anataka kuwa na wewe, hii lazima iwe katikati ya sala zetu.*
- **Ni nini inapaswa kuwa lengo muhimu sana kutumia nidhamu za imani yetu kama maombi au kusoma Biblia? Unapaswa kuepuka nini? Kwa nini?**
  - o *Lengo bora ni kukutana na baba yako mwenye huruma.*
  - o *Unapaswa kufahamu tabia yako mwenyewe ya kujenga hisia ya kujihesabia haki yako. Pia unapaswa kufahamu tabia yako mwenyewe ya kuzidiwa na hatia unapokosa kutimiza sheria.*

- o *Ni bora zaidi kufurahia kuwa na Baba anayekupenda na Mwokozi aliyekufa kwa ajili yako.*
- **Soma Waebrania 10:19-23. Je, ni kwa jinsi gani kujiamini katika neema ya Mungu na msamaha wa dhambi zako kunaweza kukusaidia katika maisha yako ya ibada? Je, kujua kwamba umefanywa kuwa mtoto wa Mungu ambaye anakaribishwa kila mara katika uwepo wake kunaweza kuhimiza maisha yako ya ibada?**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Tunafananaje na Farisayo nyakati fulani katika njia tunayofikiri na kutenda? Je, tunajaribuje kwa hila kuonekana wazuri mbele ya waumini wengine?**
- **Unapotambua kwamba unajali zaidi sifa yako kuliko kuwapenda wengine, unapaswa kufanya nini?**
  - o *Ungama dhambi yako, tubu, mtumaini tena Yesu, ukijua kwamba anakuokoa na yuko tayari kupitia Roho Mtakatifu kuendelea kusaidia kubadilisha moyo wako na matendo yako.*
- **Je, ni baadhi ya njia gani hususa ambazo mtazamo kama huo wa Mfarisayo unaweza kuumiza jinsi tunavyoshughulikia ibada zetu za kila siku au nidhamu nyinginezo za kiroho?**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Je, nyakati nyingine unafikiri au kutenda kama Farisayo? Je, mtazamo wa Mfarisayo unaathiri vipi nidhamu zako za kiroho kama vile kushiriki kanisani, kufanya ibada za kila siku, au kuepuka dhambi fulani?**
- **Je, umewahi kushawishiwa kufanya au kusema jambo fulani miongoni mwa Wakristo wenzako ambalo, ndani kabisa, ni jitihada ya kuwavutia watu na kuonekana mzuri? Ni njia zipi hususa ambazo nyakati fulani hujivunia hali yako ya kiroho kwa njia “za unyenyekevu”? Toba ingekuwaje kwako sasa?**

10. Yesu na Kijana Tajiri

Matayo 19:16-26 (& Luka 18:18-30, Marko 10:17-27)

MADA MUHIMU: Kujitegemea, Imani, matumizi ya Sheria

[Dhana Muhimu za Injili: Imani, Matumizi ya Sheria, Kuhesabiwa Haki]

HADITHI

Siku moja, kijana tajiri aliyekuwa pia kiongozi alimjia Yesu na kumwuliza, “Mwalimu mwema, nifanye jambo gani jema ili nipate uzima wa milele?”

Yesu akamjibu, “Mbona unaniita mimi mwema? Hakuna aliye mwema ila Mmoja tu, ndiye Mungu: Lakini ukitaka kuingia uzimani, zitii amri.”

Yule mtu akamwuliza, “Amri zipi?”

Yesu akamjibu, “Usiue, usizini, usiibe, usishuhudie uongo, waheshimu baba yako na mama yako na umpende jirani yako kama nafsi yako.”

Yule kijana akasema, “Hizi zote nimezishika. Je, bado nimepungukiwa na nini?”

Yesu alimtazama na kumpenda. Akamwambia, “Kama ukitaka kuwa mkamilifu, nenda, kauze vitu vyote ulivyo navyo na hizo fedha uwape maskini, nawe utakuwa na hazina mbinguni. Kisha njoo, unifuata.”

Yule kijana aliposikia hayo, akaenda zake kwa huzuni, kwa sababu alikuwa na mali nyingi.

Ndipo Yesu akawaambia wanafunzi wake, “Amin, amin nawaambia, itakuwa vigumu kwa mtu tajiri kuingia katika Ufalme wa Mbinguni. Tena nawaambia, ni rahisi zaidi kwa ngamia kupita kwenye tundu la sindano kuliko mtu tajiri kuingia katika Ufalme wa Mungu.”

Wanafunzi wake waliposikia haya, walishangaa sana na kuuliza, “Ni nani basi awezaye kuokoka?”

Lakini Yesu akawatazama, akawaambia, “Kwa mwanadamu jambo hili haliwezekani, lakini kwa Mungu mambo yote yanawezekana.”

AYA wa KUKUMBUSHA:

Mathayo 19:26: “Kwa wanadamu hilo [i.e., kuokoka] haliwezekani; bali kwa Mungu yote yawezekana.

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- Je, unaweza kufikiria mtu fulani katika kanisa au jumuiya yako ambaye ungefurahi kumtambulisha kwa mgeni kama kielelezo bora cha mtu anayeishi maisha mazuri?

MPITO:

- Leo tunatambulishwa kwa mwanamume anayeonekana kuwa mfano mzuri sana wa mtu ambaye alikuwa akiishi maisha yanayofaa. Acheni tuone jinsi Yesu alivyozungumza naye na yale anayomfundisha.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi:
  - Kijana huyo alifikiria nini kuhusu kutii kwake kwa sheria ya Mungu?

- Yesu anamjibuje kijana huyo? Yesu anahisije kwake? Ni mambo gani yanayoonyesha mtazamo wa moyo wa Yesu kumwelekea kijana huyo?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu)

- **Tajiri Young Ruler:** Alikuwa mtu wa namna gani? Nini kilikuwa kizuri? Alitamani nini? Alifikiri angewezeje kuipata?
- **Yesu:** Alijibuje? Ni nini kilikuwa muhimu zaidi kwake? Alihisije kuhusu mtu huyo?
- **Utajiri:** Je, mtazamo wa Yesu kuelekea utajiri wetu ni upi?
- **Je, tunaamini nini?** Tunaweza kujifunza nini kutokana na hadithi hii?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani? Utajiri wako ni nini? Unahitaji nini kuuza?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Huyu kijana alikuwaje? Tunajua nini kuhusu maisha yake? Tabia zake? Sifa yake? Sifa yake ilitegemea nini?**
  - *Tajiri, kijani, kiongozi. Alifikiri kwamba alikuwa amefuata sheria zote. Hata wanafunzi wa Yesu walifikiri hivyo kwa sababu walishangaa waliposikia mawazo ya Yesu juu yake. Alikuwa na sifa nzuri.*
  - *Sifa yake ilitegemea kutii, kuwa na heshima, kuwa kiongozi, kubarikiwa na mali.*
- **Kijana huyo alikuwa akitafuta nini? Alifikiri angewezeje kuipata? Kwa nini alijiamini?**
  - *Kutafuta uzima wa milele, mahali pa juu kabisa katika ufalme.*
  - *Alifikiri angeweza kuipata kutokana na kufanya matendo mema, ndivyo inavyokuwa bora zaidi.*
- **Yesu alimjibuje? Kwa nini alijibu hivi?**
  - *Shika amri!*
  - *Yesu alijua kwamba uzima wa milele haukupatikana kupitia utii mkamilifu kwa sheria, lakini alijua moyo na mawazo ya mwanadamu na alitaka kumwonyesha jinsi ufahamu wake ulivyokuwa mbaya, jinsi alivyokuwa akitegemea kitu kibaya kumwoko: kushika sheria.*
  - *Ni kana kwamba Yesu alisema, “Sawa, ikiwa hii ndiyo njia yako ya kumpendeza Mungu au kupata uzima wa milele, basi hivi ndivyo unapaswa kufanya hivyo – kutii tu!”*
- **Ni nini kilikuwa kibaya kwa ufahamu wa kijana huyo wa uzima wa milele na jinsi ya kuingia?**
  - *yote yakitegemea utendakazi wake mwenyewe, utajiri wake mwenyewe au zawadi, kwamba kadiri alivyofanya zaidi, ndivyo nafasi yake inavyokuwa bora zaidi!*
  - *Hakuelewa dhambi yake mwenyewe, kutoweza kwake kuweka sheria moyoni mwake.*
  - *Alijitegemea yeye mwenyewe badala ya Mungu*
- **Yesu alijibuje kijana huyo alipouliza ni sheria gani za ziada ambazo angeweza kutii ili kuwa na uhakika wa wokovu wake? Alihisi nini kuelekea kijana huyo? Je, maneno yake kwa kijana huyo yalikusudiwa kuumiza au kusaidia? Jinsi gani?**
  - *Alimpenda.*

- o *Maneno ya Yesu ya kwenda kuuza vitu vyote yangejisikia kuwa magumu na hayana upendo.*
  - o *Lakini alitoa ushauri huu ili kumsaidia kijana huyo kwa kutilia shaka njia yake ya kufikiri, na kumsaidia kupata njia ya kweli ya uzima.*
- **Yesu alipomwambia “uza vyote,” yule kijana tajiri alienda zake akiwa na huzuni. Je, hii inatuambia nini? Malengo yake yalikuwa tofauti jinsi gani na malengo ya Yesu kwake?**
    - o *Utajiri ulikuwa muhimu sana kwake - zaidi ya kupata uzima wa milele, zaidi ya uhusiano na Mungu. Alitegemea mali ili kumpa faraja, riziki, na sifa nzuri.*
    - o *Yesu anataka uhusiano na wenye dhambi waliopotea wanaokuja kwake. Hapendezwi na sisi kujaribu kujifanya wakamilifu kupitia tabia njema. Utiifu wa kweli unajengwa juu ya uhusiano unaojengwa juu ya toba na imani katika Mwokozi.*
    - o *Uhusiano na Mungu kupitia Yesu ndio hazina halisi! Bora zaidi kuliko mali au sifa ya kidunia.*
- **Yesu kusema, "Uza mali yako yote" ilikuwa njia nyingine ya kumwambia mtu huyo, "Ili kuokolewa, unahitaji kutubu." Ikiwa kijana huyo alionekana kuwa mzuri sana katika kushika sheria, kijana huyo alihitaji kutubu nini?**
    - o *Alihitaji kutubu kwa kutegemea matendo yake yote mema na baraka alizokuwa nazo ili kuwa na msimamo mzuri pamoja na Mungu.*
    - o *Njia ya kuchekesha ya kusema itakuwa, "Unahitaji kutubu matendo na baraka zako zote."*
    - o *Pia alihitaji kutubu kwa kudhani kwamba kweli aliishika sheria wakati moyoni mwake hakuishika. (Kwa mfano, hakuwapenda maskini kiasi cha kugharimu mali yake.)*
- **Kijana alipoondoka, Yesu aliwaambia kwamba haiwezekani kwa tajiri kuingia katika ufalme wa mbinguni. Kwa nini walikata tamaa?**
    - o *"Ni nani basi anaweza kuokolewa?" Waliamini sawa na yule tajiri (sawa na ulimwengu unavyoamini) - kwamba mtu anayeheshimika, mtiifu, na tajiri hakika anastahili wokovu. (Haya ndiyo maoni ya ulimwengu.) Iwapo hakuwa mzuri vya kutosha, basi walikuwa na tumaini gani?*
- **Je, Mungu anachukia utajiri? Je, Mungu anataka kila mtu auze mali yake yote na kuwa maskini kabla ya kumfuata Mungu? Kwa hiyo, unafikiri kwa nini Yesu alimwambia kijana huyo ‘auze yote’? Unafikiri Yesu alijua nini kuhusu moyo wa mtu huyo kilichomfanya ajibu hivi?**
    - o *Utajiri wake ulikuwa ukimuumiza! Walimficha hitaji lake kuu la mwokozi.*
    - o *Alijua mtu huyo alikuwa akiweka tumaini lake lote katika utajiri wake na matendo yake mema: jinsi walivyokidhi mahitaji yake, jinsi walivyompa sifa nzuri, jinsi walivyomfanya ajisikie mwenye haki na kustahili.*
    - o *Alikuwa anatumaini utajiri zaidi ya kumwamini Mungu.*
- **Unafikiri Yesu anamaanisha nini kwa kuwa mtu “tajiri”? Je, “tajiri” humaanisha tu kuwa na mali?**
    - o *Hapana, anazungumzia aina yoyote ya “utajiri,” baraka au zawadi yoyote, kitu chochote ambacho mtu hutegemea zaidi ya Mungu ili kujifanya kuwa mwadilifu mbele za Mungu.*
- **Soma Mathayo 5:20-22, 27-28, 43-44 . Je, mistari hii inatufundisha nini kuhusu kuamini utii wetu kwa sheria ili kupata uzima?**
    - o *Kiwango cha Mungu ni cha juu sana. Ni ukamilifu mtupu.*

- o *Kwa hivyo hakuna anayeweza kutii kikamilifu vya kutosha kufikia kiwango hiki. "Haiwezekani" kwa mwanadamu yeyote kutegemea nguvu, nidhamu, au uwezo wake mwenyewe.*
- **Yesu aliwapa wanafunzi waliokuwa wamevunjika moyo tumaini gani? Alitupa tumaini gani?**
  - o *"Kwa Mungu, yote yanawezekana." Huruma ya Mungu ni kubwa zaidi ya mawazo yetu. Hata kubwa vya kutosha kumwokoa mtu ambaye ni "tajiri," anapoacha kutumainia "utajiri" wake mwenyewe na kuweka tumaini lake kwa Mwokozi.*
  - o *Ni Yesu pekee ndiye angeweza kushika sheria kikamilifu. Mungu pekee ndiye angeweza kufanya wokovu uwezekane. Ikiwa tu Mungu anakuwa mwanadamu na kuishika sheria kwa ajili ya mwanadamu, na mwanadamu kuweka imani yake yote kwa mtunza sheria halisi ndipo mwanadamu anaweza kuokolewa au kupata uzima wa milele!*
  - o *Mungu anasema kwa kila mmoja wetu, "utajiri" wako unazuia uhusiano wako na mimi. Unahitaji "kuuza zote," ukiamini kwamba utajiri utakaopata kutoka kwangu ni bora zaidi. Kisha, njoo unifuata. Kuwa nami. Kaeni ndani yangu. Uimarishwe na mimi. Tulia ndani yangu.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Ni mifano gani ya "utajiri" unaweza kufikiria katika maisha ya watu leo? Utajiri huo unawezaje kuwa hatari kwetu?**
  - o *Pesa, ng'ombe, mali, elimu, sifa, tabia njema, cheo katika kanisa au jumuiya, afya, uwezo au vipaji, alama nzuri, umaarufu, ujuzi wa kijamii, kukubaliwa na wengine, fursa, utii, nidhamu, uzoefu.*
  - o *Tunaweza kutegemea mambo haya ili kukaa sawa na Mungu, kubaki kubarikiwa, kudumisha sifa yetu. Hii inazuia uhusiano wetu naye kwa sababu hatuamini yeye peke yake.*
  - o *Yesu anataka tumtegemee daima, tusitegemee kamwe baraka, zawadi, au talanta zetu badala yake. Ni lazima tuwe na shukrani kwa ajili yao, ndiyo - kuzitumia kwa utukufu wake na kwa manufaa ya wengine. Lakini sio kuzigeuza kuwa njia za kujiokoa.*
- **Kijana huyo (na hata wanafunzi) aliishi kwa "kanuni fulani za maisha" ambazo alifikiri ni za kweli. Kwa mfano:**
  - *"Ikiwa nitatii sheria zote, nitabarikiwa na kupata uzima wa milele."*
  - *"Ikiwa ni tajiri na nimebarikiwa kuwa na sifa nzuri, hii inamaanisha kwamba Mungu anafurahi nami. Mimi ni mwadilifu machoni pake. Atafurahi hata zaidi ikiwa nitapata sheria zaidi za kutii!"*
  - o **Je, ni sheria gani za maisha tunazojaribu kuzishika leo ili tuwe "sahihii" au "kupata uzima"?**
    - *Nenda kanisani, pata kazi nzuri, uwe na familia yenye kuheshimika, pata kipato kinachostahili, ishi katika ujirani unaojulikana sana, utambulike hadharani, nk.*
- **Yesu anamwambia kila mmoja wetu, "Uza vyote!" Anamaanisha nini? Je, inaweza kuonekanaje kwao "kuuza" kitu ambacho wanategemea sana?**
  - o *Tubu kwa kutumaini kitu kingine chochote isipokuwa Yesu kwa uzima wa milele au tele.*
  - o *Fanya chochote unachohitaji kufanya ili kukifanya kitu hicho kisiwe na umuhimu kwako.*
- **Je, ni baadhi ya mambo gani ambayo Mungu anataka watu "wauze"? Unawezaje kujua kwamba unahitaji "kuuza" mojawapo ya utajiri wako?**

- o *mali, uwezo, familia nzuri, elimu, afya dhabiti, sifa au nafasi katika kanisa lako au jamii, fursa.*
- o *Jiulize maswali haya: Je, unang'ang'ania nini? Je, unakataa kumpa Mungu nini? Unaogopa kupoteza nini?*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Je, una utajiri au baraka gani katika maisha yako, hasa juu juu? Je, ni kipi kati ya hivi ambacho umeruhusu kukuridhisha au kukusababishia kutomtazama Yesu kila siku kwa ajili ya msamaha na usaidizi? Inaweza kumaanisha nini "kuuza" kitu hiki katika maisha yako?**
- **Yesu alimtazama kijana huyo na kumpenda kwa kumwambia atubu. Je, Yesu anahisije hasa kukuhusu anapokuona unategemea sana kitu kingine isipokuwa yeye mwenyewe? Je, hii inaweza kukusaidiaje kutubu?**

11. Yesu na Mafarisayo: Mabishano ya Sabato

Marko 2:28-3:6

Mandhari Muhimu: Matumizi ya sheria; kujihesabia haki

[Dhana Muhimu za Injili: Matumizi ya Sheria]

HADITHI:

Siku moja ya Sabato, Yesu na wanafunzi wake walikuwa wakipita katika mashamba ya nafaka, na wanafunzi wake walipokuwa wakitembea wakaanza kukwanyua masuke ili kula. Lakini Mafarisayo walipoona hayo, wakamwambia Yesu, "Tazama, kwa nini wanafunzi wako wanafanya jambo ambalo si halali siku ya sabato?"

Yesu akawajibu, "Je, hamjasoma alivyofanya Daudi, wakati yeye na wenzake walipokuwa na njaa na wanahitaji? Katika siku za Abiathari, kuhani mkuu, Daudi aliingia katika nyumba ya Mungu, akala ile mikate mitakatifu, ambayo ni halali kwa makuhani peke yao kula, akawapa na wenzake pia."

Yesu akawaambia Mafarisayo, Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu, si mwanadamu kwa ajili ya sabato, kwa hiyo Mwana wa Adamu ndiye Bwana hata wa sabato.

Wakati mwingine Yesu aliingia katika sinagogi, na mle palikuwa na mtu mwenye mkono uliopooza. Kwa kuwa ilikuwa siku ya Sabato, baadhi ya Mafarisayo walikuwa pale, wakitafuta sababu ya kumshtaki Yesu, hivyo wakamwangalia sana waone kama atamponya mtu huyu, ndipo wapate kumshtaki kwamba alifanya kazi siku ya Sabato.

Yesu akamwambia yule mtu mwenye mkono uliopooza, "Simama mbele ya watu wote." Na mtu huyo alifanya. Ndipo Yesu akawauliza Mafarisayo, ni ipi iliyo halali siku ya sabato, kutenda mema au mabaya, kuokoa maisha au kuua? Lakini walikaa kimya na hawakujibu.

Naye Yesu akawatazama pande zote kwa hasira, akihuzunishwa na ugumu wa mioyo yao. Yesu akamwambia yule mtu mwenye mkono uliopooza, Nyosha mkono wako. Yule mtu akafanya, na mkono wake ukapona kabisa.

Kisha Mafarisayo wakatoka na kuanza kufanya njama pamoja na wafuasi wa Herode jinsi ya kumwua Yesu.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Mark 2:27,28** *Then he said to them, "The Sabbath was made for man, not man for the Sabbath. So the Son of Man is Lord even of the Sabbath."*

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- "Laws." "Rules." "Commandments." "Ordinances." "Regulations." What kind of emotional response do these words elicit in you? So is the law good or bad?

MPITO:

Leo unataka kuzungumza juu ya kusudi (au makusudi) ya sheria ya Mungu. Ili kufanya hivyo, tutaona Yesu akizingatia sheria fulani - sheria kuhusu Sabato.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
  - Orodhesha yote ambayo Mafarisayo walifanya na kusema. Huenda walikuwa wanafikiria nini?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu):

- **Hali Mbili - Masuala Kuu:** Majibu ya Mafarisayo? Suala la uso ni nini? Je, ni suala la kina zaidi?
- **Sabato - Maandiko:** Kutoka 20:8-11; Kumbukumbu la Torati 5:15; Kutoka 31:13b,16; Waebrania 4:3a, 9-11a; Warumi 8:20-21
  - Je, Maandiko haya yanafundisha nini kuhusu Sabato na Raha ya Sabato?
- **Mkutano # 1 Yesu na Mafarisayo:** Je, Mafarisayo walikuwa wakitumiaje sheria vibaya hapa? Je, hawakuelewa nini kuhusu sheria ya Sabato? Je, lengo la Sabato lilikuwa nini?
- **Mkutano # 2 Yesu na Mafarisayo:** Je, Mafarisayo walikuwa wakitumiaje sheria vibaya hapa? Je, tunaonaje hapa kwamba Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu? Je, pumziko la kweli la Sabato ni nini?
- **Kusudi la Sheria:** Sheria ya Mungu inapaswa kufanya kazi vipi katika maisha yetu? 1 Timotheo 1:8; Warumi 3:20b. Je, Injili inatusaidiaje kushika kwa ufanisi zaidi amri kuu mbili?
- **Utekelezaji:** Ni njia gani moja ambayo mimi hutumia sheria ya Mungu vibaya? Je, ni sheria gani mojawapo ya Mungu ambayo mimi huwa naivunja mara nyingi? Je, kukumbuka Injili kunaweza kunisaidiaje ninapojitazama kwenye kioo cha sheria hii? Je, inawezaje kusababisha ushikaji sheria kamili zaidi?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezezana)

- **Ni hali gani mbili katika hadithi yetu? Mafarisayo walifanya na kusema nini?**
  - *Yesu na wanafunzi wakipitia shambani, wakikwanyua punje za nafaka*
  - *Yesu akiponya mkono wa mtu uliopooza.*
  - *Mafarisayo: "Kwa nini wanafunzi wako wanafanya jambo ambalo si halali siku ya Sabato?" Akanyamaza na kukasirika, akapanga jinsi ya kumuua Yesu.*
- **Ni masuala gani kuu katika hadithi hii?**
  - *Suala la juu - Ni nini kinachoweza na kisichoweza kufanywa siku ya Sabato?*
  - *Suala la kina zaidi - Je, kweli, kimungu, utunzaji wa sheria unaonekanaje?*
- **Unajua nini kuhusu Mafarisayo? Je, ni nzuri?**
  - *Inajulikana kama "Wanasheria"*
  - *Ni muhimu sana kushika sheria ya Mungu. (Hii inaonekana nzuri mwanzoni, lakini ...)*
- **Je! unajua sheria yoyote ya Agano la Kale ambayo inaonekana kuunga mkono wasiwasi wa Mafarisayo?**
  - Kutoka 20:8-10 - Amri ya 4 - "Ikumbuke siku ya Sabato uitakase. 9 Siku sita fanya kazi, na fanya mambo yako yote; 10 lakini siku ya saba ni Sabato ya Bwana, Mungu wako; siku hiyo usifanye kazi yo yote, wewe, wala mwana wako, wala binti yako, wala mtumwa wako, wala mjakazi wako, wala ng'ombe wako, wala mgeni aliye ndani ya malango yako."
    - *Kwa Mafarisayo - "Kazi" inajumuisha - kukwanyua nafaka, kuponya mkono uliopooza.*
- **Je, unafikiri kusudi kuu la Sabato lilikuwa ni nini wakati Mungu aliwapa sheria hii?**
  - *Mungu alijua kuwa mwanadamu alihitaji PUMZIKO!*
    - Mwanzo 2:3 - Kwa hiyo Mungu akaibarikia siku ya saba na kuitakasa, kwa sababu katika siku hiyo Mungu alipumzika kutoka katika kazi yake yote aliyoifanya katika uumbaji.

- **Soma vifungu hivi kuhusu Sabato ili kujifunza kuhusu aina ya pumziko ambalo Mungu hutoa:**
  - **Kutoka 20:11** (Sababu ya sheria ya Sabato kutolewa baada ya amri ya 4) *“Maana kwa siku sita Bwana alifanya mbingu na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe siku ya saba, kwa hiyo Bwana akaibarikia siku ya sabato akaitakasa.”*
    - **Kwa nini Mungu alipumzika kulingana na mstari huu? Basi kwa nini tungehitaji kupumzika hivyo?**
      - *Alikuwa amemaliza kazi yake yote ya kuumba kwa siku sita.*
      - *Kwa kuwa yeye ndiye anayekamilisha makusudi yake, hatuhitaji kutegemea sisi wenyewe tu kukamilisha kila kazi inayowezekana kabla ya kupumzika. Alifanya pumziko liwezekane kwa ajili yetu.*
      - *Pumziko la kimwili, lakini si tu kuhuisha mwili wako, bali pia kujua kwamba umefanya vya kutosha kwa sasa, kwamba unaweza kumwamini Mungu atakutunza hata kama baadhi ya kazi zako zinahisi kutokamilika.*
  - **Kumbukumbu la Torati 5:15** – (Sababu ya sheria ya Sabato kutolewa baada ya amri ya 4) . . . *“Nawe utakumbuka ya kuwa wewe ulikuwa mtumwa katika nchi ya Misri, naye Bwana, Mungu wako, alikutoa huko kwa mkono wenye nguvu, na mkono ulionyoshwa; kwa hiyo Bwana, Mungu wako, alikuamuru uishike siku ya Sabato.”*
  - **Kutoka 31:13b, 16 - (Sababu ya sheria ya Sabato.)** *“Zaidi ya yote mtazishika Sabato zangu, kwa kuwa hii ni ishara kati ya mimi na ninyi katika vizazi vyenu vyote, mpate kujua ya kuwa mimi, Bwana, niwatakasaye ninyi. . . .”*
    - **Mungu alitoa pumziko la aina gani? Mungu alitoa sababu gani ya kupumzika kwa Sabato?**
      - *Pumziko la kimwili lakini hasa la kiroho*
      - *Kupumzika katika kazi ya kuokoa ya Mungu (kuokolewa kutoka utumwa katika Misri). Yeye ndiye mkombozi mkuu.*
      - *Kuamini kwamba Mungu ndiye anayefanya kazi ya kutufanya watakatifu (kututakasa). Hatujisafishi!*
      - *Kuthibitisha uhusiano na Mungu (agano - "zishike" Sabato zangu kama ishara)*
  - **Waebrania 4:3a, 9-11a** - *“Basi sisi tulioamini tunaingia katika raha ile...Basi imesalia raha ya sabato kwa watu wa Mungu; kwa maana mtu ye yote aingiaye katika raha ya Mungu amestarehe katika kazi yake mwenyewe, kama vile Mungu alivyopumzika katika kazi yake. . . .”*
    - **Je, ni aina gani ya pumziko ambalo Mungu anataka kutupa sisi kupitia Sabato kulingana na mistari hii?**
      - *Pumziko la kiroho - kupumzika kutokana na kazi - kupata utambulisho wetu*
      - *Mafarisayo walikuwa wakifanya jitihada zote kufanya kila jambo dogo, lakini hilo latuhimiza ‘tufanye yote tuwezayo kuingia katika pumziko hilo. Jitihada zetu si kupata nafasi yetu na Mungu kwa kufanya kila kazi iwezekanayo, bali kujitahidi kuamini kikamilifu zaidi kile ambacho ametufanyia kupitia Yesu.*
        - *“MEMALIZA!” - juu ya MSALABA!*
        - *Msamaha wa dhambi*
        - *Haki ya zawadi ya Kristo!*

- **Warumi 8:20-21-** *“Kwa maana viumbe vilitiishwa chini ya kutaabika, si kwa hiari yao wenyewe, bali kwa mapenzi ya yeye aliyevitiisha, vikiwa na tumaini 21 kwamba viumbe vyenyewe vitawekwa huru kutoka katika utumwa wa kuharibika na kuingizwa katika uhuru wenye utukufu wa watoto wa Mungu.”*
  - **Je, ni aina gani ya pumziko ambalo Mungu anataka kutupa sisi kupitia Sabato kulingana na mistari hii?**
    - *Kiumbe kinachougua ambacho hatimaye kitakuja kupumzika kitakapokombolewa na kurejeshwa (kukombolewa kutoka katika utumwa wake wa kuoza na kuwekwa huru)!*
    - *Ukombozi kutoka kwa utumwa, uozo, na dhambi NDIYO raha ya Mungu!*

Yesu na Mafarisayo - Mkutano #1 (REJEA MARKO 2:23-28)

- **Kumbuka: Katika sehemu ya kwanza ya hadithi, wanafunzi hawakuwa wakivunja sheria ya Mungu kwa mujibu wa maandiko ya Agano la Kale.** *Sheria ya AK iliruhusu maskini, yatima, wajane na wageni kuchuma nafaka katika shamba lolote watakalochagua ikiwa wana njaa. Pia ilitoa maelezo fulani hususa kuhusu aina gani ya uvunaji wa nafaka ilionwa kuwa “kazi.” Watu katika Israeli hawakuruhusiwa kuchomoa mundu au zana nyinginezo za kuvuna, kwa sababu wakati huo ikawa kazi au biashara badala ya kuokoka tu.*
- **Ikiwa kwa kweli haikuwa sheria ya Mungu, kanuni ya kuchuma ilitoka wapi?**
  - *Amri ya Mfarisayo ilikuwa mapokeo ya ziada ya kibiblia, yaani, sheria zilizoundwa na wanadamu.*
- **Unafikiri ni nini kiliwachochea Mafarisayo kutunga sheria ambazo zilikuwa kali zaidi?**
  - *Alienda kwa kiwango kikubwa ili kuhakikisha hakuna sheria inayovunjwa.*
  - *Zilizingatia kufuata kwa nje, chini ya wasiwasi juu ya maswala ya moyo.*
  - *Fursa ya kuonyesha kujitolea kwa kipekee. Kuonyesha ni nani aliye makini sana kumfuata Mungu.*
- **Je, Mafarisayo walikuwa wakitumiaje sheria ya Mungu kwa dhambi katika kesi hii?**
  - *Waliona utii kwa sheria kuwa njia ya kustahili au kukubalika mbele za Mungu na wanadamu. Walitumia sheria kujipatia haki yao wenyewe.*
- **Yesu aliwajibuje Mafarisayo?**
  - *“Je, hamjasoma alivyofanya Daudi wakati yeye na wenzake walikuwa na njaa na uhitaji? Katika siku za Abiathari, kuhani mkuu, Daudi aliingia katika nyumba ya Mungu na akala ile mikate mitakatifu, ambayo ni halali kwa makuhani tu kuliwa, akawapa wenzake pia.”*
- **Kwa hiyo jambo la kwanza alilosema lilikuwa, “Je, hujawahi kusoma kile ambacho Daudi alifanya?” Unadhani kwanini alianza jibu lake hivi? Kwa nini jambo hili lingewavutia Mafarisayo?**
  - *Walikuwa watu wa “sheria”, wale ambao eti walijua kweli na walikuwa makini kuhusu Maandiko yao ya Agano la Kale. Alitumia Maandiko hayo kuwapinga.*
- **Je, njia ya Yesu inawezaje kuwa na msaada kwako au kwangu tunapokabiliwa na maswali magumu kuhusu imani au utendaji wake?**
  - *Tunahitaji kujifunza zaidi na zaidi ya Maandiko na maana yake katika muktadha wake. Haja ya kuwa wanyenyekevu katika tafsiri yetu na sio tu kufikiria kuwa tuko sawa kila wakati!*
- **Yesu alisema kwamba Daudi alikuwa amefanya nini? Je, huku kulikuwa ni kuvunja sheria yoyote ya Mungu? Ni sababu gani iliyomfanya Daudi kufanya hivi?**
  - *Alikuwa amekula mkate uliowekwa wakfu na kuwapa masahaba zake. Hii ilikuwa kinyume na sheria ya Mungu. Alifanya hivyo kwa sababu walikuwa na njaa na wanahitaji sana.*
- **Je, unajua nini kuhusu hali aliyokuwa nayo Daudi?** (kwa njia, Mafarisayo wangepua hadithi kutoka kwa 1 Samweli 21:1-6)

- *Walikuwa wakimkimbia Sauli. Daudi alitiwa mafuta na Samweli kuwa mfalme, lakini Sauli alikuwa akijaribu kumwua, akipinga mapenzi ya Mungu. Badala ya kumshambulia Sauli, Daudi aliamua kukimbia na kujaribu kuwatunza wafuasi wake.*
- **Kwa hiyo unadhani Yesu alikuwa anajaribu kuwafundisha nini Mafarisayo kuhusu sheria ya Sabato kwa kuwakumbusha kuhusu hadithi hii?**
  - *Kwamba kuna tofauti wakati watu wana uhitaji mkubwa au kufanya kazi muhimu kwa Mungu ambapo inaweza kuwa sawa kukiuka sheria. Sheria zina madhumuni ya kina.*
- **Je, ni nini kingine ambacho Yesu aliwaambia Mafarisayo katika sehemu hii? Hii ilimaanisha nini?**
  - *"Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu, si mwanadamu kwa ajili ya sabato, kwa hiyo Mwana wa Adamu ndiye bwana wa sabato."*
  - *Sheria ya Sabato iliundwa kwa manufaa ya mwanadamu, ili kumsaidia asitawi maishani na katika uhusiano wake na Mungu. Haikufanywa ili tu kuwa na kanuni ya ziada ya sisi kutii ili tujisikie vizuri!*
  - *Mwana wa Adamu (Yesu) ana mamlaka ya juu kuliko sheria ya Sabato ya AK.*

Hitimisho la Muhtasari wa Mkutano #1

- **Maneno matatu ya wazi kuhusu Sabato na, kwa ujumla zaidi, kuhusu sheria ya Mungu:**
  - *Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu.*
  - *Mwanadamu hakuumbwa kwa ajili ya Sabato.*
  - *Mwana wa Adamu ndiye Bwana hata wa Sabato.*

Yesu na Mafarisayo - Mkutano #2 (REJEA Marko 3:1-6)

- **Eleza tukio la mkutano wa pili wa Yesu na Mafarisayo katika hadithi hii.**
  - *Sabato nyingine, kwenye sinagogi. Yesu alikabilia na mtu mwenye mkono uliopooza na alikuwa akizingatiwa na Mafarisayo, ambao walikuwa wakitafuta sababu ya kumshtaki Yesu, hasa kuona ikiwa angeponya.*
- **Je, hii inaonyesha nini kuhusu mtazamo wa Mafarisayo kwa Yesu? Na kuhusu sheria ya Sabato? Na kwa yule mtu mwenye mkono uliopooza?**
  - *Hawakupendezwa na mafundisho ya Yesu wala nguvu zake za uponyaji. Walitaka tu kutafuta njia ya kumwangusha. Kama ilivyo katika sehemu ya 1 ya hadithi, walikuwa washikaji sheria, wakiona utunzaji wa sheria kama njia ya kupata kibali mbele za Mungu na watu wengine.*
  - *Hawakumjali yule mtu mwenye mkono uliopooza.*
- **Yesu alifanya nini, akijua Mafarisayo walikuwa wanafikiri nini? Aliwauliza nini Mafarisayo?**
  - *Alimruhusu mtu huyo asimame mbele ya kila mtu, kisha akauliza swali kwa Mafarisayo.*
  - *Ni lipi lililo halali siku ya sabato, kutenda mema au kutenda mabaya, kuokoa maisha au kuuu?*
- **Kwa nini alisema "halali" badala ya "bora" tu? Alikuwa anafundisha nini?**
  - *Sio tu kwamba ingekuwa bora zaidi kutenda mema na kuokoa maisha, lakini kwa hakika ni halali, yaani, si kuvunja sheria ya Mungu lakini kwa kweli kushika sheria Yake kwa undani zaidi, njia yenye maana zaidi.*
- **Kwa hiyo Yesu alikuwa akiwafundisha nini kuhusu Sabato? Vipi kuhusu sheria kwa ujumla?**
  - *Kufanya mema na kuokoa maisha ni kutii kwa uwazi nia ya sheria ya Sabato kusaidia watu kustawi na kupumzika katika Mungu na wokovu anaotoa.*
  - *Sheria ni nzuri. Kusudi lake ni kuongoza kwenye mema na kuokoa maisha.*

- **Mafarisayo walipokaa kimya, hii ilionyesha nini juu yao?**
  - *Walijua kwamba Yesu aliwaamuru wapigwe, lakini walimchukia na hawakutaka kukiri hivyo. Walionyesha kwamba mioyo yao ilikuwa migumu kwake na kwa nia yake njema na kwa moyo wake kuokoa. Hawakuwa na upendo kwa wengine. Walichojali ni kushika sheria zao wenyewe na kuwa wa kidini sana.*
- **Yesu alifanya nini kwa kujibu ukimya wao? Je, hii inatuonyesha nini kuhusu Yesu?**
  - *Aliwatazama, akiwa amekasirishwa na chuki yao, alihuzunishwa na ugumu wa mioyo yao.*
  - *Kwamba anachukia dhambi, lakini pia anahuzunika kwa ajili ya upotevu wa watu. Aliwapenda Mafarisayo. Kukataa kwao kulainisha mioyo yao kwake kulimpa huzuni kubwa.*
- **Yesu anafanya nini basi? Je, hii inatufundisha nini kuhusu malengo na makusudi ya Yesu?**
  - *Anamwambia mtu huyo kunyoosha mkono wake na kumponya kabisa.*
  - *Alikuja kutafuta na kuokoa waliopotea na waliovunjika na kukomboa ulimwengu huu uliovunjika, pamoja na miili iliyovunjika.*
- **Kisha Mafarisayo walifanya nini? Je, hii inatuonyesha nini kuwahusu?**
  - *Wakaanza kutafuta njia ya kumuua. Walimchukia Yesu. Walitaka kuharibu na kufanya maovu, kinyume kabisa na kile ambacho Sabato ilikuwa inahusu. Na walitaka kuua, kuvunja amri ya sita iliyo wazi kabisa. Walijaa unafiki.*
- **Je, pengine kingetokea nini ikiwa Yesu angefanya jambo tofauti, ikiwa angeamua kufuata kanuni na kanuni ndogo za Mafarisayo ambazo walikuwa wameziongeza kwenye sheria ya Sabato?**
  - *Kuendelea kuteseka. Mwanaume angebaki amevunjika.*

HITIMISHO LA SABATO:

- **Kusudi la kweli la sheria ya Sabato lilikuwa ni nini? Je, Yesu alikuwa utimilifu wa Sabato jinsi gani?**
  - *Pumziko kwa watu wa Mungu. Pumzika kutoka kazini. Pumziko la kiroho.*
  - *Yesu ndiye pumziko letu. Tunaweza kupumzika kutokana na jitihada zetu zote zisizo na tumaini za kushika sheria na kupata uhusiano wetu na Mungu kwa utii na wema wetu wenyewe.*
  - *Kusudi kuu la Sabato ni UHUSIANO na Mungu. Iliundwa kwa WEMA WA MTU. Utakaso wake. Uponyaji wake. Uhuru wake. Furaha na manufaa yake.*
  - *Katika sehemu mbili za hadithi hii,*
    - *Ilikuwa sawa kwa Daudi na wenzake kula mkate mtakatifu uliokatazwa kwa sababu ulikuwa ukiwapa faida - nguvu walipokuwa wakitimiza kusudi lao la Mungu.*
    - *Ilikuwa sawa kabisa kwa wanafunzi kuchuma nafaka na kujiimarisha ili kutimiza makusudi yao. Na Mungu hakuwahi kukataza jambo hili hata hivyo!*
    - *Mkono uliopooza ulikuwa picha ya uumbaji uliovunjika, uliochanganyikiwa.*
      - *Ilirejeshwa kabisa. Imekamilika!! Hivi ndivyo Mungu anafanya na atamaliza Yesu atakapokuja tena!*
- **Je, Mafarisayo walikuwa wakiwaelekeza watu kwenye pumziko la kweli kama Mungu alivyokusudia? Je, wao wenyewe walikuwa wakipitia aina ya pumziko ambalo Mungu alikusudia wapate?**
  - *Kwa kushangaza, kuongeza matakwa ya Sabato kama Mafarisayo walivyofanya, kujaribu "kuinua kizuizi" siku ya Sabato hatimaye ni kwenda kinyume na kusudi lake. Ni kujenga zaidi ya juhudi hii sumu, na chini ya mapumziko ambayo Mungu alipanga kwa ajili yetu.*
- **Yesu alisema, "Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu, si mwanadamu kwa ajili ya sabato." Yesu alionyeshaje ukweli huu zaidi?**

- *Alionyesha kwamba kusudi Lake halikuwa kufuata kanuni potofu, bali kuokoa na kukomboa. Yesu ni Bwana. Alikuwa Mola juu ya viumbe. Naye ni Mola juu ya viumbe vilivyovunjika vinavyohitaji kurekebisha, ikiwa ni pamoja na kumponya mtu mwenye mkono uliopooza.*

KUSUDI LA SHERIA

- **Sheria ya Mungu ilikuwa chombo kwa ajili ya wema wa mwanadamu ambacho mara nyingi Mafarisayo walitumia vibaya. Walitumiaje vibaya?**
  - *Walichukua CHOMBO KIZURI. Lakini aliitumia kujaribu kufanya KAZI MBOVU!*
  - *Walikuwa wakiitumia kupata haki yao wenyewe, utambulisho wao wenyewe, kustahili kwao wenyewe, msimamo wao wenyewe mbele ya Mungu na ndani ya dini. Na. .*
  - *Walikuwa wakiitumia kuwapiga watu wengine chini. Kuwahukumu. Kujilinganisha na kujiinua.*
  - *Walikuwa wakitumia vibaya chombo, zawadi ya Mungu. Kuitumia vibaya Sabato, kutumia sheria vibaya kwa ujumla.*
- **Je, unafikiri tunaweza kuchukua kauli tatu ambazo Yesu alisema na badala ya neno “Sabato” na “Sheria”? Kama hii:**
  - *Sheria iliwekwa kwa ajili ya mwanadamu.*
  - *Mwanadamu hakuumbwa kwa ajili ya Sheria.*
  - *Mwana wa Adamu ni Bwana hata wa Sheria.*
- **Kwa nini unafikiri hiyo ina maana? Je, hii inatuonyesha nini kuhusu kusudi kuu au la msingi la sheria ya Mungu? Ni ipi njia sahihi ya kutumia sheria ya Mungu?**
  - **1 Timotheo 1:8** - *"Sheria ni njema ikitumiwa ipasavyo."*
  - **Warumi 3:20 b** - *"Kwa hiyo hakuna mtu atakayehesabiwa haki mbele zake kwa kushika sheria, bali kwa sheria twafahamu dhambi."*
  - *Kama vile Sabato ilivyofanywa kwa faida ya mwanadamu, sheria pia iliwekwa kwa ajili ya wema wa mwanadamu. Kusudi kuu la mwanadamu maishani sio kuzingatia tu kushika sheria. Ni kumjua Mungu anayeokoa, mwenye rehema na hivyo kumletea utukufu. Tunapofanya hivyo, hamu yetu ya kushika sheria inakua!*
  - *Sheria hufanya kama KIOO kwenye mioyo yetu. Inatuonyesha dhambi zetu, na inatuthibitisha kwamba hatuwezi kushika sheria ya Mungu peke yetu. Kwa hiyo hatuwezi kamwe kujiokoa kwa utii. Tunapooa dhambi zetu dhidi ya kioo cha sheria, tunajua kwamba tunahitaji msaada. Tunahitaji Mwokozi ambaye anaweza kurekebisha tatizo letu la dhambi. Hivyo sheria inatupeleka kwa Yesu!*
  - *Baada ya kufika kwa Yesu, sheria hufanya kazi kama RAMANI au MWONGOZO ambao hutusaidia kumjua Yeye na tabia yake, na kumheshimu katika kile tunachofanya, kufikiri, kuamini, na kusema. Utii kwa sheria huleta baraka zaidi.*
- **Kwa hivyo ikiwa utaweka mambo haya mawili pamoja, (sheria kama kioo inayotungoza kwa Kristo na sheria kama mwongozo wetu wa maisha ya ufalme), unaweza kusema kusudi kuu la sheria ya Mungu ni nini?**
  - *Uhusiano. Ili sisi tuwe na uhusiano na Mungu na kumpenda katika uhusiano huo na kuwapenda wengine tunapohusiana nao kama watoto wenzi wa Mungu. Sheria ni nzuri. Hakika sheria ilitungwa kwa ajili ya mwanadamu!*
- **Vipi ukitaka kuendesha gari hadi Nakuru na unaona bango kubwa ya barabarani inayoelekeza njia. Ni jambo jema, sawa? Je, ikiwa badala ya kufuata mielekeo yake na kuelekea Nakuru tunashangilia tu ishara na kugesha chini yake ili kuzingatia tu ishara yenyewe? Je, sheria ni kama alama ya barabarani?**

- *Ishara hiyo itakuwa haina maana kwetu kwa sababu tungekuwa tunaitumia vibaya. Hatungeweza kufikia lengo letu la kweli. Ni kwa kuitumia ipasavyo tu ndipo tunaweza kufika tunakoenda.*
- *SHERIA ni UBAO. Mahali tunapokwenda ni YESU! Uhusiano wa kina na Mungu. Uzoefu kamili zaidi wa ufalme Wake katika uhusiano na Yeye na watu wake.*
- **Kwa nini tunaweza kusema ukweli kwamba Yesu ni Bwana wa sheria?**
  - **Mathayo 5:17:** *"Msidhani ya kuwa nalikuja kuitangua Torati au Manabii; la, sikuja kutangua, bali kutimiliza."*
  - *Yesu anaitimiza sheria kwa kuitii kikamilifu na kisha kwa kufa msalabani ili kulipa adhabu yetu kwa ajili ya uvunjaji wetu wa sheria, na kutupa sisi haki yake kamilifu ya kushika sheria. Aliweka sheria kwa ajili yetu, kwa hiyo ni Bwana juu yake. Naye ndiye Muumba aliyefanya kila kitu kuwa kamilifu na kamili na ambaye atarejesha Uumbaji wote kwenye ukamilifu!*
- **Je, ni amri gani kuu mbili kulingana na Yesu na sheria ya Agano la Kale?**
  - *Mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kwa akili zako zote, na kwa nguvu zako zote.*
  - *Mpende jirani yako kama nafsi yako.*
- **Mafarisayo walijali sana kushika mambo yote ya sheria. Je, walikuwa wanazishika sheria hizi mbili kwa njia gani? Eleza.**
  - *Mafarisayo walitumia vibaya sheria ya Sabato iliwafanya wavunje sheria mbili muhimu zaidi:*
    - *Kumpenda Mungu (walimchukia Yesu).*
    - *Majirani wenye upendo (hawakumjali mtu mwenye mkono uliopooza au wanafunzi wenye njaa).*
- **Ikiwa katika hali hizi mbili Mafarisayo walikuwa wakitumia sheria kwa usahihi, je, majibu yao yangekuwa tofauti jinsi gani?**
  - *Kwanza wangetambua kwamba wao wenyewe walivunja sheria kwa kujitahidi kupata haki yao wenyewe, kwa kukataa KUPUMZIKA katika neema ya Mungu kwao. Wangeuona ugumu wa mioyo yao na kutubu kwa kujaribu kujiokoa wenyewe kwa matendo ya utii.*
  - *Hapo wangekuwa wanyenyekevu zaidi na wasiohukumu wanafunzi au Yesu.*
  - *Wangempenda mtu mwenye mkono uliopooza na kufurahia uponyaji wake.*

Muhtasari wa matumizi ya sheria:

- *Sabato ilifanyika kwa faida ya wanadamu, ili kumsaidia kumjua Mungu kupitia Yesu, Bwana wa Sabato, ili kumsaidia mwanadamu kupata RAHA yake ndani yake.*
- *Sheria ya Mungu kwa ujumla ilitolewa ili kumsaidia mwanadamu, kumwongoza kwenye uhusiano wa ndani zaidi na Mungu.*
- *Kitu cha kwanza ambacho sheria inatufanyia ni kutufunulia dhambi zetu, jinsi ambavyo hatuwezi kabisa kushika sheria peke yetu. Inatuonyesha kwamba tunahitaji mwokozi! Tunampata mwokozi huyo tunapomgeukia Yesu kupitia toba na imani.*
- *Tunapomwamini Mwokozi, sheria sasa hutenda kazi ili kutuongoza katika jinsi bora ya kuishi katika ufalme wa Mungu katika mawazo, neno, na tendo.*
- *Tunahitaji kutubu kwa kutumia sheria vibaya wakati:*
  - *Tunakataa kupumzika lakini badala yake tunajaribu kujiokoa kupitia kujitahidi kushika sheria.*
  - *Tunawapiga watu wengine kwa sheria kupitia hukumu na kiburi chetu, hatimaye kuwasukuma mbali na Mwokozi.*

- Tunahitaji kumwamini Roho Mtakatifu ili atusaidie kushika sheria kwa undani zaidi kutoka moyoni na kutusaidia kutumia sheria kwa unyenyekevu na kwa ufanisi zaidi ili kuwasaidia wengine kumjua.

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Mafarisayo walitunga sheria kuhusu Sabato ili kuongeza amri ya Mungu. Je, ni baadhi ya mifano gani ya sheria au kanuni ambazo nyakati fulani tunatunga ili kujijenga au kujihukumu sisi wenyewe na wengine?**
  - *Mtu lazima afike kwa wakati ili kuwa mwadilifu.*
  - *Ni lazima nifanye alama za juu ili kuwa mtu anayestahili?*
  - *Je, ni lazima mtu avae kwa namna fulani ili afikiriwe vizuri kanisani?*
  - *Ni lazima niombe au niimbe kwa njia fulani ili niwe muhimu katika kanisa?*
- **Ni njia gani nyingine hususa ambazo Wakristo leo hutumia vibaya sheria njema ya Mungu?**

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Je, ni sheria gani ambayo umejitengeneza maisha yako au kwa marafiki au familia yako ambayo unaitumia kimakosa ili kujifanya ukubalike?**
- **Ni njia gani moja ninayotumia vibaya sheria ya Mungu? Je, ni sheria gani mojawapo ya Mungu ambayo mimi huwa naivunja mara nyingi? Je, kukumbuka Injili kunaweza kunisaidiaje ninapojitazama kwenye kioo cha sheria hii? Je, inawezaje kusababisha ushikaji sheria kamili zaidi?**
- **Ni njia gani moja unaweza kukua katika kutumia sheria ya Sabato katika maisha yako leo ili ikuongoze kwenye uhusiano wa ndani zaidi na Mungu?**

12. Mwito wa Isaya

Isaya 6:1-13; 2 Mambo ya Nyakati 26

(Usuli: 2 Mambo ya Nyakati 26:1-23)

**MADA MUHIMU: Utakatifu wa Mungu na Dhambi wa Mwanadamu;
Matumizi Sahihi ya Sheria**

[Dhana Muhimu za Injili: Matumizi ya Sheria, Dhambi, Kuhesabiwa Haki, Haki Inayopokelewa, Toba]

Usuli wa Hadithi:

Uzia alikuwa mmoja wa wafalme wema wa Yuda wakati wa ufalme uliogawanyika. Kadiri alivyomtafuta Bwana kwa unyenyekevu na kuwasikiliza makuhani wa Bwana, Mungu alimpa Uzia mafanikio dhidi ya adui zake. Lakini baadaye alijivuna na kujaribu kufanya kazi ya makuhani kufukiza uvumba Hekaluni, akipuuzwa kilio cha makuhani cha kumtaka asimame na kuondoka. Kwa hiyo Bwana akampiga na ugonjwa wa ukoma, naye akafa peke yake, asiweze kwenda tena hekaluni. Isaya alikuwa mmoja wa manabii wakuu ambao Mungu aliwatuma kwa Yuda ili kuwaonya juu ya hukumu kwa ajili ya dhambi zao, na kuwapa tumaini la baraka za wakati ujao watakapotubu. Hii ni hadithi ya jinsi Mungu alivyomwita Isaya wakati wa huzuni baada ya Uzia kufa akiwa na ukoma. Isaya anaandika anaeleza kilichotokea. Alisema,

HADITHI:

“Katika mwaka Mfalme Uzia alikufa, nilimwona Bwana ameketi katika kiti cha enzi. Naye alikuwa juu akatukuzwa pia. Joho lake (kanzu yake) likajaza hekalu. Juu yake walikuwepo malaika wengi, kilammoja alikuwa na mabawa sita: kwa mabawa mawili walifunika nyuso zao, kwa mengine mawili walifunika miguu yao na kwa mawili walikuwa wakiruka. Nao walikuwa wakiitana kila mmoja na mwenzake: “Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu ni Bwana Mwenye nguvu, dunia yote imejaa utukufu wake.” Kwa kutoa kwao sauti, mahali pale pote palitikisika, na hekalu likajaa moshi.

Isaya akalia, “Ole wangu mimi nimeangamia! Kwa sababu mimi ni mtu mwenye midomo michafu, nami ninaishi katikati ya watu wenye midomo michafu, nayo macho yangu yamemwona Mfalme, BWANA Mwenye Nguvu.”

Ndipo mmoja wa wale malaika akaruka kunijia akiwa na kaa la moto linalowaka mkononi mwake, ambalo alikuwa amelichukua kwa koleo kutoka madhabahuni. Akanigusa kinywa changu na kusema, “Tazama, hili limegusa midomo yako; hatia yako imeondolewa, na dhambi yako imepatanishwa.”

Kisha nikasikia sauti ya Bwana ikisema, “Nimtume nani? Ni nani atakayekwenda kwa ajili yetu?” Nami nikasema, “Mimi hapa. Nitume mimi!”

Halafu Mungu akampatia Isaya kazi ngumu sana ya kuenda na kuhubiria watu wa mioyo migumu ambao wachache tu wanaweza kupokea ujumbe. Wachache watatubu na kumwamini Mungu.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Zaburi 51:1-3:** “*Ee Mungu, unirehemu, sawasawa na fadhili zako. Kiasi cha wingi wa rehema zako., uyafute makosa yangu. Unioshe kabisa na uovu wangu, Unitakase dhambi zangu. Maana nimejua mimi makosa yangu. Na dhambi yangu i mbele yangu daima.*”

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- **Je, ni tukio lipi la karibu zaidi, la kutisha zaidi ambalo umekuwa nalo na radi au umeme au aina fulani ya hali mbaya ya hewa? Ulijisikiaje? Unafanya nini unapojihisi mnyonge?**

MPITO:

- Hadithi ya leo inasimulia juu ya mtu ambaye ghafla alimwona Mungu katika utukufu wake pamoja na dhambi na udhaifu wake mwenyewe, ambaye alijihisi hana msaada zaidi kuliko wewe na mimi tumewahi kuhisi.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
  - Bwana anaelezewaje katika hadithi hii anapotokea Isaya?
  - Isaya anaitikiaje anapona utukufu na utakatifu wa Bwana?

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu)

- **Mungu:** Utakatifu na ukuu wake ulionyeshwaje?
- **Isaya Mzee:** Alijifunza nini kujihusu alipoinama mbele ya utakatifu wa Mungu? Kwa nini alizungumza juu ya midomo?
- **Makaa Yanayowaka:** Tumaini lilitoka wapi katikati ya kukata tamaa kwa Isaya?
- **Isaya Mpya:** Alibadilishwaje? Ni nini kilimbadilisha?
- **Sheria ya Mungu:** Je, tunaonaje sheria ya Mungu (utakatifu wa Mungu) ikifanya kazi ipasavyo katika maisha ya Isaya katika hadithi hii?
- **Utekelezaji:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani? Utajiri wako ni nini? Unahitaji nini kuuza?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Tunajifunza nini kutokana na hadithi hii kuhusu Mungu?**
  - *Mwenye nguvu, wa kushangaza, mtakatifu kupita maelezo, asiyeweza kufikiwa na mwanadamu mwenye dhambi. Mkuu juu ya yote. Yeye ndiye Mfalme pekee!*
- **Ni zipi baadhi ya njia ambazo hadithi hii inatuonyesha utakatifu na ukuu mkuu wa Mungu?**
  - *Mungu alikuwa Juu ya kiti cha enzi pekee ndani ya hekalu. Alikuwa juu na kuinuliwa. alikuwa juu na kuinuliwa.*
  - *Malaika walimsujudia. Hata malaika wasio na dhambi walijifunika kwa sababu ya ukuu wake.*
  - *Maneno ya malaika: “Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu-Bwana Mungu Mwenyezi; dunia imejaa utukufu wake.”*
  - *Kulikuwa na sauti zenye nguvu sana hata hekalu likatetemeka na kujaa moshi.*
  - *Isaya alilemewa na kumwona Mungu.*

- **Hadithi hii inatuambia nini kuhusu Isaya, au kuhusu sisi wenyewe? Kwa nini Isaya anataja midomo yake na ya watu wa nchi yake?**
  - *Alikuwa mwenye dhambi sana.*
  - *Alitoka katika jamii ya watu wenye dhambi. Wote ni wenye dhambi. Hakuna mtu mzuri wa kutosha.*
  - *Dhambi inahusiana sana na midomo yake, maneno yake. Maneno ni matunda ya moyo wa mtu.*
  - *Hakustahili kuwa katika uwepo mtakatifu wa Mungu. Alikuwa hoi.*
- **Isaya aliitikiaje alipokabiliwa ana kwa ana na utakatifu wa Mungu?**
  - *Alihisi kukata tamaa, akisema “Ole wangu.” Ninastahili adhabu ya Mungu. Mimi na watu wangu hatustahili chochote. Tumechafuliwa sana na dhambi.*
  - *Alizidiwa kwa sababu alikuwa amemtazama Bwana katika utakatifu wake.*
  - *Alipoteza matumaini yoyote ndani yake*
- **Isaya alistahili nini kutoka kwa Mungu? Alipata nini? Je, hii inatuambia nini kuhusu Mungu?**
  - *Alistahili kifo, lakini alipata rehema. Mungu anapenda kuonyesha rehema na kuwatumia watenda-dhambi waliovunjika, waliotubu, wale wanaokiri kwamba hawawezi kufikia viwango vyake. Mungu akamkaribia.*
  -
- **Mungu alitumia nini kumbadilisha Isaya?**
  - *Alimgusa kwa kaa la moto, akaondoa hatia yake, akapatanisha dhambi yake.*
- **Kaa la moto lilitoka wapi?**
  - *Ilitoka kwenye madhabahu, mahali pa dhabihu, ambapo dhambi inapatanishwa na mwana-kondoo asiye na hatia badala ya mwenye dhambi.*
  - *Hii inaelekeza mbele kwenye “upendo motomoto” wa Yesu, kutoa maisha yake juu ya madhabahu ya msalaba ili kuwa badala ya mwenye dhambi kama wewe!*
- **Kulikuwa na uthibitisho gani wa maisha yaliyobadilika?**
  - *Hakuogopa tena uwepo wa Mungu. Alifurahi kuwa katika uwepo wa Mungu!*
  - *Ilimtia nguvu, na kumfanya awe tayari na kuwa na shauku ya kwenda. "Niko hapa! Nataka kwenda!"*
- **Mungu alimwambia Isaya afanye nini? Ilikuwa kazi rahisi? Je, alikuwa tayari? Alipata wapi kujiamini?**
  - **Itakuwa ngumu Sana. Angehubiri ujumbe wa hukumu bila jibu.**
  - *Nchi ingeachwa kabisa na watu kuhukumiwa kabisa, mpaka ni mabaki watakatifu tu waliosalia katika nchi.*
  - *Isaya alikuwa na hamu ya kutii kwa sababu alikuwa ametakaswa na Injili, kwa upendo wa moto wa Yesu uliokuwa umemgusa.*
- **Kwa hiyo tunajifunza nini kutokana na hadithi hii kuhusu jinsi mwanadamu anavyoweza kumkaribia Mungu, kumtumikia Mungu, kumpendeza Mungu, kubadilishwa na Mungu?**
  - *Mwanadamu hawezi kukataa utakatifu wa Mungu au dhambi yake mwenyewe.*
  - *Ni lazima akubali dhambi yake mwenyewe na kutostahili na ajitupe kwenye rehema ya Mungu.*
  - *Ni lazima asafishwe kwa dhabihu ya badala, upendo wa Mungu.*

- **Mungu anaweza kutumia na kufanya kazi pamoja na mtu wa aina gani?**
  - *Mtu yeyote! Haijalishi ni wenye dhambi kiasi gani, ikiwa wanaona dhambi zao na utakatifu wa Mungu, na kupokea rehema yake. Atawabadilisha na kuwawezesha.*
- **Kuona utakatifu wa Mungu kunaweza kutusaidia jinsi gani kubadilika?**
  - *Maono ya utakatifu wa Mungu yanapaswa kutusukuma kwa Mwokozi! Hapo tunatakaswa, tunabadilishwa na kuwawezesha.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Wakati Isaya alipokuwa akitetemeka mbele za Mungu, akizidiwa na dhambi yake mwenyewe, pengine angeweza kufikiria dhambi fulani mahususi maishani mwake ambazo zilimhukumu kwelikweli mbele za Mungu. Jambo lile lile linaweza kutokea kwetu tunapotazama kwa uaminifu sheria ya Mungu – tunakuwa na hatia ya dhambi mahususi. Je, unafikiri ni baadhi ya aina gani za dhambi ambazo watu wangehisi kulaumiwa iwapo wangemkabili Mungu katika utakatifu wake kama Isaya alivyofanya?**
- **Je, ni baadhi ya hali gani hususa ambazo watu wanaweza kuwa nazo ambapo wanaweza kuhisi kwa urahisi kulemewa na dhambi na udhaifu wao wenyewe?**
- **Mtu anawezaje kufahamu zaidi utakatifu wa Mungu na maeneo ya dhambi maishani mwake?**
  - *Jifunze Neno lake zaidi na zaidi.*
  - *Mwambie Roho Mtakatifu akuonyeshe dhambi yako na akuongoze kwenye toba. (Zaburi 139:23, 24)*
  - *Tafuta njia ambazo unashindwa kuwapenda wengine.*
  - *Angalia midomo yako! Ni nini kinatoka kwao? Midomo, au maneno, huonyesha ukweli wa moyo yetu. (“Kitokacho kinywani hutoka moyoni na kumtia mtu unajisi.” Mathayo 15:18.*
- **Unapohisi kulemewa na dhambi na kushindwa kwako mwenyewe, unafikiri ujumbe wa Mungu kwako ungekuwa nini? Angetaka kukuambia nini? Anataka uelewe na uamini nini?**
  - *Njoo katika uwepo wangu, ukitumaini dhabihu ya Yesu.*
  - *Acha nikutakase kwa "upendo moto" wa Yesu.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Ukijiwazia katika nafasi ya Isaya mbele za Mungu, unafikiri mawazo yako yangekuwaje? Ni dhambi gani hasa au sheria zinazokiuka maishani mwako unafikiri ungefahamu? Unahitaji kutubu nini? Je, hii inawezaje kukusaidia kuelewa zaidi hitaji lako la kina kwa Mwokozi?**
- **Je, kuna dhambi fulani ya midomo yako katika maisha yako sasa inayofichua moyo wa kutoamini au uasi? Je, itakuwaje kwako kutubu na kumwamini Mwokozi kwa suala hili?**
- **Mwokozi wako Mungu anaweza kuwa anakuita ufanye nini? Huenda anataka kukupeleka wapi? Unawezaje kusadikishwa kwamba anategemeka vya kutosha kufuatwa hata ikiwa ni vigumu sana?**